KUN. DR. V. PADOLSKIS
VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETO DOCENTAS

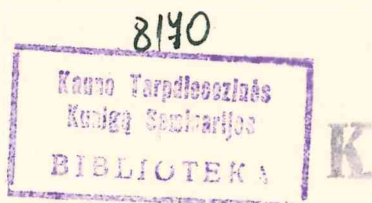
KRISTAUS KUNIGYSTĖ

EGZEGETINĖ STUDIJA

1940
Kaunas

NIHIL OBSTAT

F. Bartkus S. Th. Dr., Can. Cath.
censor ex officio
Vilkaviškis, die 9 mens. Aprilis an. 1940.

Nr. 785

IMPRIMATUR
Vilkaviškis, d. 9 mens.
Aprilis an. 1940.
† Antonius Eppus

L. S.

„PAVASARIS“

Marijonų spaustuvė Marijampolėje.

TURINYS

B I B L I O G R A F I J A

ALLO, E. - B. Seconde Epître aux Corinthiens, Paris, 1937.
L'Apocalypse de Saint Jean 3, Paris, 1933.

AMIOT, FR. L'Enseignement de Saint Paul, 2 t., Paris, 1938.

ANDRUŠKA, B. Kristus, Jo mesianizmas ir dievybė, Šiauliai, 1935.

AUGUSTINAS, ŠV. De consensu Evangelistarum, PL t. 34.

BALDENSPENGER, W. Die messianisch — apokalyptischen Hoffnungen des Judentums 3, Strassburg, 1903.

BANDAS, R. G. The Master - Idea of Saint Paul's Epistles or the Redemption, Bruges, 1925.

BARDY, G. Melchisédech dans la tradition patristique, Revue biblique, 35 (1926) 496—509; 36 (1927) 25—45.

BAUER, H. - LEANDER, P. Historische Grammatik der hebräischen Sprache des Alten Testamentes, Halle, 1922.

BEELEN, J. TH. Commentarius in Actus Apostolorum, Lovanii, 1864.

BELSER, J. Das Evangelium des heiligen Johannes, Freiburg i. Br., 1905.
Die Briefe des heiligen Johannes, Freiburg i. Br., 1906.
Der zweite Brief des Apostels Paulus an die Korinther, Freiburg i. Br., 1910.
Der Ephesierbrief des Apostels Paulus, Freiburg i. Br., 1908.
Die Briefe des Apostels Paulus an Timotheus und Titus, Freiburg i. Br., 1907.

BISPING, A. Erklärung des Briefes an die Römer, Münster, 1870.

BLASS - DEBRUNNER Neutestamentliche Grammatik 6, Göttingen, 1931.

BLEEK, FR. Der Hebräerbrief, Elberfeld, 1868.

BONSIRVEN, J. Epîtres de Saint Jean, Paris, 1936.
Le Sacerdoce et le Sacrifice de Jésus - Christ d'après l'Epître aux Hébreux, Nouvelle revue théologique, 1939, p. 641—660; 769—786.

BOVER, J. M. De oblatione Christi caelesti secundum Epistulam ad Hebraeos, Verbum Domini, 1921, 161—166.

BOYSSON, A. de, La Loi et la Foi, Paris, 1912.
BRIGGS, E. G. Critical and exegetical Commentary on the Book of Psalms, 2 t., Edinburgh, 1907.
BROOKE, A. E. Critical and exegetical Commentary on the Johanine Epistles, Edinburgh, 1912.
BÜCHSEL, F. Die Christologie des Hebräerbriefes, Gütersloh, 1922.
BUZY, D. Les symboles del l'Ancien Testament, Paris, 1923.
BUTTIGNONI, G. Il sacrificio di Melchisedec, Palestra del Clero, 1937, 409—411.
CALÈS, J. Le Livre des Psaumes, 2 t., Paris, 1936.
CALMES, TH. L'Évangile selon saint Jean, Paris - Rome, 1904.
CAMERLYNCK, A. — VANDER HEEREN, A. Commentarius in Actus Apostolorum 7, Brugis, 1923.
CAMERLYNCK, A. Commentarius in Epistolas Catholicas 5, Brugis, 1909.
CEULEMANS, F. C. Introductio et Commentarius in Psalmos, Mechliniae, 1928.
Commentarius in Evangelium secundum Joannem, Mechliniae, 1929.
CEUPPENS, F. De prophetiis messianicis in Antiquo Testamento, Romae 1935.
CHARUE, A. Le Sacerdoce du Christ - Roi dans le Psaume CX, Colationes Namurcenses, 26 (1932) 217 — 229.
COLON, J. - B. Justice et Justification d, après le Nouveau Testament, Moulins, 1913.
CONDAMIN, A. Le Livre d' Isaïe, Paris, 1905.
Le Livre de Jérémie, Paris, 1920.
CORNELIUS A LAPIDE Commentaria in omnes divi Pauli Epistolas, Antverpiae, 1652.
CORNELY, R. Commentarius in S. Pauli Epistolam ad Corinthios priorem, Parisiis, 1909.
Commentarius in Epistolam ad Galatas, Parisiis, 1892.
CORNILL, C. H. Das Buch Jeremia, Leipzig, 1905
CREMER, H. - KÖGEL, J. Biblisch - teologisches Wörterbuch der Neutestamentlichen Gräzitat 10, Gotha, 1915.
CROMBURGGHE, C. Van, De Soteriologiae Christianae primis fontibus, Lovanii, 1905.
DENNEFELD, L. Le Messianisme, Paris, 1929.
DHORME, P. La Religion assyro - babilonienne, Paris, 1910.
La langue de Chanaan, Revue biblique, 1913, p. 369 — 393; 1914, p. 37—59; 344—372.
DIEKAMP, A. Theologiae Dogmaticae Manuale, II t. Parisiis, 1933.
DÖRHOLT, B. Die Lehre von der Genugtuung Christi, Paderborn 1891.

DRUMMOND, J. The Jewisch Messiah, London, 1877.
DUHM, B. Das Buch Jeremia, Tübingen - Leipzig, 1901.
EKUMENIUS Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, P G t. 119.
ERMAN, A. Die Religion der Aegypter, Berlyn - Leipzig, 1934.
ESTIUS, G. In omnes D. Pauli Epistolas, item in Catholicas Commentarii 2, 3 t., Moguntiae, 1858 — 1859.
FACIANO, FR. Epistola di S. Paolo agli Ebrei, Cefalù, 1901.
FEINE, P. Theologie des Neuen Testaments 4, Leipzig, 1922.
FONSECA L. G. da Διαθήκη in Epistola ad Hebraeos, Biblica, 1928, p. 143—160.
FOUCARD, G. Histoire des Religions et méthode comparative, Paris, 1912.
FRANZELIN, J. B. Tractatus de Verbo Incarnato 5, Romae, 1902.
FRUTSAERT, E. La „Justice de Dieu" dans Saint Paul, Recherches de Science Religieuse, 2 (1911) 167 — 182.
GALTIER, P. De Incarnatione ac Redemptione, Parisiis, 1926.
GARRIGOU - LAGRANGE, R. Le Sacerdoce du Christ, La Vie Spirituelle, 1926, p. 469 — 490.
GIHR, N. Das heilige Messopfer 13, Freiburg i. Br. 1912.
GRIMAL, J. Le Sacerdoce et le Sacrifice de Notre - Seigneur Jésus - Christ 4, Paris, 1926.
GODET, F. Commentaire sur l' Épître aux Romains 2, 2 t., Paris, 1883 — 1890.
GOOSSENS, W. Les Origines de l' Eucharistie Sacrement et Sacrifice, Gembloux - Paris, 1931.
GRAF, J. Der Hebräerbrief, Freiburg i. Br., 1918.
GUNKEL, H. Genesis übersetzt und erklärt, Göttingen, 1901.
HEIGL, B. Verfasser und Addresse des Briefes an die Hebräer, Freiburg i. Br., 1905.
HEINISCH, P. Das Buch Genesis übersetzt und erklärt, Bonn, 1930.
HÉRIS, CH. - V. Le Mystère du Christ, Paris, 1928.
HERKENNE, H. Das Buch der Psalmen, Bonn, 1936.
HETZENAUER, M. Commentarius in librum Genesis, Graecii et Viennae, 1910.
HOEPERS, M. Der Neue Bund bei den Propheten, Freiburg i. Br. 1933.
HOEPFL, H. Introductionis in sacros utriusque Testamenti libros Compendium 3, Romae, 1931.
HOLZMEISTER, U. Commentarius in Epistulam primam S. Petri Apostoli, Parisiis, 1937.
HOONACKER, A. Van, Les douze petits Prophètes, Paris, 1908.

HUBY, J. L' Évangile selon Saint Marc, Paris, 1927.
Le discours de Jésus après la Cène, Paris, 1932.
HUYGHE, C. Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, Gandavi, 1901.
JACQUIER, E. Les Actes des Apôtres, Paris, 1926.
JOÜON, P. Grammaire de l'hébreu biblique, Rome, 1923.
KIRSOPP LAKE - CADBURY, H. J. The Beginnings of Christianity, IV t., London, 1933.
KNABENBAUER, J. Commentarii in Psalmos 2, Parisiis, 1930.
Commentarius in Jeremiam Prophetam, Parisiis, 1889.
Commentarius in Evangelium secundum Lucam, Parisiis, 1905.
Commentarius in Ev. secundum Joannem, Parisiis, 1906.
Commentarius in Actus Apostolorum, Parisiis, 1899.
KNABENBAUER, J. - ZORELL, FR. Commentarius in Isaiam Prophetam 2, 2 t., Parisiis, 1923.
KNABENBAUER, J.. - HAGEN, M. Commentarius in Prophetas Minores 2, 2 t., Parisiis, 1924.
KÖNIG, E. Die Genesis 3, Gütersloh, 1925.
Die Psalmen, Gütersloh, 1927.
Die messianischen Weissagungen des Alten Testaments 3, Stuttgart, 1925.
KORTLEITNER, FR. X. Archaeologia biblica 2, Oeniponte, 1917.
LAGRANGE, M. - J. Le Messianisme chez les Juifs (150 av. J. — C. à 200 ap. J. — C.), Paris, 1909
Notes sur le Messianisme dans les Psaumes, Revue biblique, 14 (1905) 39—43.
Les prophéties messianiques des derniers pro - phètes, Revue biblique, 1906, p. 69—79.
Évangile solon Saint Marc 4, Paris, 1929.
Évangile selon Saint Jean 3, Paris, 1927.
Évangile selon Saint Luc, Paris, 1921.
L'Épître aux Romains 3, Paris, 1922.
L'Épître aux Galates 3, Paris, 1923.
LANDERSDORFER, S. Sumerisches Sprachgut in Alten Testament, Leipzig, 1916.
LA TAILLE, M. de, Mysterium Fidei de augustissimo Corporis et Sanguinis Christi Sacrificio atque Sacramento 3, Parisiis, 1931.
LEBRETON, J. Histoire du dogme de la Trinité, 2 t., Paris, 1927-8.
LEMONNYER, A. Théologie du Nouveau Testament, Paris, 1928.

LÉPICIER, A. In Epistolam S. Pauli ad Hebraeos Commentarius, Romae, 1936.
LERCHER, L. Institutiones Theologiae Dogmaticae, III t., Oeniponte, 1925.
LESÊTRE, H. Melchisédech, Dict. de la Bible, IV t.
Prêtre, Dict. de la Bible, V t.
LEVESQUE, E. Élisabeth, Dict. de la Bible, II t.
LOISY, A. Les Actes des Apôtres, Paris, 1920.
LUSSEAU - COLLOMB Manuel d' Études bibliques, 5 t., Paris, 1930 — 1934.
MAIER, A. Commentar über den Brief an die Hebräer, Freiburg i. Br., 1861.
MALDONATUS, J. Commentarii in quattuor Evangelia, 2 t. Moguntiae, 1863.
MARTI, K. Das Buch Jesaja, Tübingen, 1900.
MAUNOURY, A. - F. Commentaire sur l' Épître de saint Paul aux Hébreux, Paris, 1882.
MCNICOL, J. The spiritual value of the Epistle to the Hebrews, Biblical Revew, 1930, p. 509 — 522.
MÉDEBIELLE, A. La vie donnée en rançon, Biblica, 1923, p. 3 — 40.
L' Expiation dans l' Ancien et le Nouveau Testament. Vol. I. L' Ancien Testament, Rome, 1924.
Expiation, Dict. de la Bible (Supplément).
Épître aux Hébreux, (La Sainte Bible publiée sous la direction de L. Pirot. XII). Paris, 1938.
MEISSNER, B. Babylonien und Assyrien, 2 t., Heidelberg, 1920 — 1925.
MÉNÊGOZ, E. La Théologie de l' Épître aux Hébreux, Paris, 1894.
MICHEL, A. Jésus - Christ, Dict. Theol. Cath. VIII t. I d.
MICHEL, O. Der Brief an die Hebräer, Göttingen, 1936.
MILLIGAN, G. The Theology of the Epistle to the Hebrews, Edinburgh, 1899.
MOFFATT, J. Critical and exegetical Commentary on the Epistle to the Hebrews, Edinburgh, 1924.
MOORE, G. F. Judaism in the first centuries of the christian era, 3 t., Cambridge, 1927 — 1930.
MURA, E. Le Corps mystique du Christ, 2 t., Paris, 1934.
MURILLO, L. Paulus et Pauli scripta. Prima pars: Paulus, Romae, 1926.
NIGLUTSCH, J. Brevis explicatio Psalmorum, Bauzani, 1923.
NÖTSCHER, FR. Das Buch Jeremias, Bonn, 1934.
PADOVANI, A. In Epistolas ad Titum, Philemonem et Hebraeos Commentarius, Parisiis, 1896.

PERRELLA, G. M. Il „Sacrificio“ di Melchisedec, Palestra del Clero, 1937, 265 — 268.
PESCH, CHR. De Verbo Incarnato 5, Friburgi Br., 1922.
PETAVIUS, D. De Incarnatione Verbi, Parisiis, 1867.
PRAT, F. La Théologie de Saint Paul 12 — 10, 2 t., Paris, 1924 — 1925.
REGNIER, A. La réalisme dans les symboles des Prophètes, Revue biblique, 32 (1923) 383 — 408.
RICCIOTTI, G. Il Libro di Geremia, Torino, 1923.
RICHARD, L. La Rédemption, mystère d' amour, Recherches de Science Religieuse, 1923, 193 — 217; 397 — 418.
RIEHM, E. Der Lehrbegriff des Hebräerbriefes, Halle, 1867.
RIGGENBACH, E. Der Brief an die Hebräer 3, Leipzig — Erlangen, 1922.
RIVIÈRE, J. Le dogme de la Rédemption. Étude théologique 2, Paris, 1914.
ROBINSON, TH. H. The Epistle to the Hebrews, London, 1933.
ROHR, I. Der Hebräerbrief 3, Bonn, 1924.
ROSADINI, S. Institutiones introductoriae in libros Novi Testamenti. Vol. II. Actus Apostolorum et Epistolae Paulinae 2, Romae, 1930.
ROSE, V. Études sur les Êvangiles 4, Paris, 1905.
ROSCHINI, G. M. Intorno al sacrificio di Melchisedec, Palestra del Clero, 1937, 411 — 417.
SALES M. Il Nuovo Testamento commentato, 2 t., Torino, 1937.
SCHAEFER, A. Erklärung des Hebräerbriefes, Münster i. W., 1893.
SCHELLER, E. J. Das Priestertum Christi im Anschluss an den hl. Thomas von Aquin, Paderborn, 1934.
SCHLATTER, A. Die Theologie des Neuen Testaments, 2 t., Stuttgart, 1909 — 1910.
Der Brief an die Hebräer (in Erläuterungen zum Neuen Testament, Bd. III), Stuttgart, 1910.
SCHÖTZ, D. Schuld — und Sündopfer im Alten Testament, Breslau, 1930.
SCHÜRER, E. Geschichte des jüdiscen Volkes im Zeitalter Jesu Christi 3, 3 t., Leipzig, 1898.
SEEBERG A. Der Brief an die Hebräer, Leipzig, 1912.
SEISENBERGER, M. Erklärung des Briefes an die Hebräer, Regensburg, 1909.
SIMAR, H. TH. Die Theologie des heiligen Paulus, Freiburg i. Br., 1883.
SIMÓN, H. - PRADO, I. Praelectiones biblicae ad usum scholarum, 5 t., Taurini, 1930 — 1937.
SKVIRECKAS, J. Šventasis Raštas, 6 t., Kaunas, 1911 — 1937.

STAAB, K. Die Lehre von der stellvertretenden Genugtuung Christi, Paderborn, 1908.
STEINMANN, A. Die Apostelgeschichte 4, Bonn, 1934.
VACCARI, A. De libris didacticis, Romae, 1929.
I Carmi del „Servo di Jahve", ultime risonanze e discussioni, Miscellanea Biblica, II t., Romae, 1934, p. 216 — 244.
VITTI, A. La Resurrezione di Gesù e la Soteriologia di S. Paolo, Roma, 1930 (atspaustas iš „Civilità Cattolica").
Il Sacerdozio di Gesù Cristo, La Redenzione, Roma, 1934.
VOLZ, P. Die biblischen Altertümer, Stuttgart, 1914.
VOSTÉ, I. - M. Studia Paulina, Romae, 1928.
WEISS, B. Der Brief an die Hebräer 6, Göttingen, 1897.
WEISS, J. Das Urchristentum, Göttingen, 1917.
WELLHAUSEN, J. Die Composition des Hexateuchs 3, Berlin, 1899.
WESTCOTT, B. F. Saint Paul's Epistle to the Ephesians, London, 1906.
The Epistle to the Hebrews 3, London, 1928.
The Epistles of St. John, London, 1905.
WINDISCH, H. Der Hebräerbrief 2, Tübingen, 1931.
WIRTZ, J. Die Lehre von der Apolytrosis, Trier, 1906.
THOMASSINUS, L. De Incarnatione Verbi Dei, Parisiis, 1868.
TILLMANN FR. Das Johannesevangelium 4, Bonn, 1931.
TOBAC, E. Le Problème de la Justification dans saint Paul, Louvain, 1908.
TOMAS AKVINIETIS In omnes S. Pauli Apostoli Epistolas commentaria 6, 2 t., Taurini, 1924.
ZILL, L. Der Brief an die Hebräer, Mainz, 1879.
ZORELL, FR. Lexion graecum Novi Testamenti 2, Parisiis, 1931.

PRATARTIS

Kristaus dieviškasis asmuo šiandieniniam netikinčiam pasauliui yra mįslė. Bet tai ne naujiena. Ir šv. Povilas skundėsi savo laikais, skundėsi tais, kurie nesuprato Kristaus. Skausmo kupina širdimi savo laiške Korintiečiams jis prisimena žydus, kuriems prikaltas ant kryžiaus Kristus — Mesijas yra papiktinimas; liūdėdamas taip pat jis mini ir pagonis, kuriems prikaltasis ant kryžiaus pasaulio Gelbėtojos yra paikybė (plg. 1 Kor. 1,23).

Bet yra ir kita žmonių dalis, pašauktieji, tikintieji, kaip iš žydų, taip ir iš pagonių graikų, kuriems Nukryžiuotasis yra Dievo galybė ir Dievo išmintis (1 Kor. 1, 24). Kaip „žodis apie kryžių tiems, kurie žūna, yra paikybė", taip „tiems, kurie išganomi, tai yra mums, jis yra Dievo galybė", pastebi Apaštalas (1 Kor. 1, 18).

Išganymas glūdi kryžiuje. Pasauliui, neapšviestam antgamtine šviesa, tai atrodo paika. Ne be tikslo tačiau Dievas pasirinko pasaulio išganymo priemone tai, kas pasauliui paika atrodo. Tuo jis norėjo sugėdint pasaulio išmintinguosius. Jis taip pat pasirinko, kas pasauliui silpna, kad sugėdintų, kas stipra (1Kor. 1, 27). Bet ši iš Dievo einanti paikybė, kaip pastebi šv. Povilas, yra išmintingesnė už žmones ir iš Dievo einanti silpnybė stipresnė už žmones" (1 Kor. 1, 25). Taip Nukryžiuotasis tikintiesiems „pasidarė Dievo išmintis, teisumas, pašventinimas ir atpirkimas" (1 Kor. 1,30), t. y. nuteisintojas, pašventintojas ir išgelbėtojas nuo visa pikta, nuo nuodėmės.

Šią Kristaus pasiuntinybę ant žemės jau angelas sapne Juozapui buvo nusakęs, pažymėdamas, kad gimsiantis Mesijas „išgelbės savo tautą iš jųjų nuodėmių" (Mt. 1, 21). Tokiu jį skelbia ir Jonas Krikštytojas, nurodydamas savo mokiniams Kristų, kaip avinėlį, kurs bus paauktotas pasaulio nuodėmėms atleisti: „Štai Dievo avinėlis, štai, kurs atima pasaulio nuo-

dėmę“ (Jn. 1,29). Ir pats Kristus pareiškė atėjęs „gelbėti kas buvo pražuvę“ (Mt. 18, 11), kad neatėjęs, kad jam tarnautų, bet kad jis pats tarnautų ir duotų savo gyvybę kaip atvadavimą už daugelį“ (Mk. 10, 45). Tuo jis sielojosi visą savo gyvenimą. Ir kaip jis nerimo, iki tai įvykdė savo mirtimi ant kryžiaus! „Aš turiu būti pakrikštytas krikštu ir kaip nerimstu, iki tai bus atlikta“, sako jis prisimindamas savo mirtį (Lk. 12, 50). Per Paskutinę Vakarienę Kristus pats save tai mirčiai iškilmingai paaukoja: „Už juos aš pašvenčiu pats save, kad ir jie būtų pašventinti tiesoje“ (Jn. 17, 19).

Sename Įstatyme aukojamas gyvulių kraujas nepajėgė apiplauti žmonijos sąžinės nuo nuodėmės. „Kitaip juk būtų liautasi jas aukojus“, pastebi šv. Povilas savo laiške Žydams (Žyd. 10,2). Aukojant aukas veikiau buvo daroma tik nuodėmių atsiminimas: kad nuodėmė yra ir kad jos dėmė privalo būti nuplauta. Ožių ir veršių krauju juk negalima atimti nuodėmes (plg. Žyd. 10, 3-4). Reikėjo tad brangesnio kraujo, kraujo Dievo Sūnaus, kuris vienas turi galios nuplauti tą dėmę, kurią padarė nuodėmė. Todėl įeidamas į pasaulį Kristus sako: „Aukos ir atnašos tu nenorėjai, bet prirengei man kūną. Deginamosios aukos ir aukos už nuodėmes (gr. t.) tau nepatiko. Tuomet aš tariau: „Štai, ateinu, — knygos rietime yra parašyta apie mane,— daryti tavo, o Dieve, valios“ (Žyd. 10 5-7). Dievo valia buvo ta, kad Kristus paaukotų save mirčiai ant kryžiaus, paaukotų save kaip kruviną auką, atpildydamas tai, ko negalėjo padaryti S. Įstatymo kruvinosios aukos, būtent, pašventinti žmones ir sujungti juos su Dievu. „Toje valioje mes esame pašventinti: Jėzaus Kristaus kūno paaaukojimu vieną kartą už visus“, sako šv. Povilas (Žyd. 10,10). Taip Kristus pasireiškė kaip kunigas ir kaip auka: kunigas, kurs aukoja, auka, kuri aukojama yra. Kristus juk pats save paaukojo Dievui.

Atėjęs žmones gelbėti iš nuodėmės, Kristus pirmiausia kovoja su tuo, kurs žmoniją į tą nuodėmę įtraukė, t. y. su piktąja dvasia, kuri iki šiol yra didžiausias žmonijos išganymo priešas. Dažnai jis ją išvaro iš žmonių, kuriuos ji buvo pristojusi; jis gydo taip pat ligas, kurios daugely atvejų buvo to apsėdimo pasekmė. Tiesa, jis pats leidžiasi velnio gundomas, bet tik tam, kad jį nugalėtų ir kad tokiu savo pavyzdžiu mus paskatintų ir padrąsintų piktosios dvasios viliojimams spirtis ir jiems nepasiduoti. Minioms pagaliau jis skelbia gailestingąjį gerąjį Tėvą,

į kurį reikia grįžti per atgailą; išalkusias jis jas maitina padaugindamas duoną, drauge žadėdamas dvasinio peno, kurio išdava — amžinasis gyvenimas; jis meldžiasi už visus, bet ypač už įtikėjusius ir įtikėsiančius į jį, kad jie pasiliktų viena, kaip ir jis su Tėvu yra viena. Galop jis aukojasi mirčiai už savo avis, kad savo krauju nuplautų jų nuodėmių dėmes. Taigi savęs paaukojimu permaldauti Tėvą už žmones, grąžinti jiems dievišką įsūnystę — štai Kristaus rūpesnis čia žemėje, karščiausias jo širdies troškimas nuo pat Įsikūnijimo valandos.

Visa ši veikla yra kunigiška veikla, bet ypač mirdamas ant kryžiaus Kristus pasireiškė kaip kunigas. Kunigystė juk ypač aukose pasireiškia.

Bet Kristui to neužteko. Ir danguj, kur jis įeina savo kraujo nuopelnų dėka, Kristus pasireiškia kaip kunigas. Sėdėdamas Tėvo dešinėje, jis užtaria tuos, kurie artinasi per jį į Dievą. „Šitas, kadangi pasilieka per amžius, turi amžiną kunigystę. Todėl jis ir gali išgelbėti amžinai tuos, kurie artinasi per jį į Dievą, nes yra visuomet gyvas, kad mus užtartų", sako šv. Povilas (Žyd. 7, 24-25).

Taigi svarbu ir naudinga pažinti tą galingąjį amžinąjį mūsų kunigą, tarpininką tarp Dievo ir mūsų, kurs „mums pasidarė Dievo išmintis, teisumas, pašventinimas ir atpirkimas" (1 Kor. 1, 30), su kurio pasirodymu žemei prašvito nauja, išganymo era.

Reik tačiau pažymėti, kad Kristaus atėjimas į pasaulį nebuvo staigus. Jis ruoštas šimtmečiais. Jis pažadėtas jau pirmiesiems tėvams, su pasiilgimu lauktas patrijarchų, skelbtas pranašų, kaskart vis ryškesnėmis spalvomis jų atvaizduotas. Dievas pagaliau taip tvarkė kai kurių asmenų gyvenimą, taip pynė istorijos įvykius, kad šie pavaizduotų ateisiančio pasaulio Išganytojo ir gyvenimą ir žygius.

Žadėtasis žalčio Nugalėtojas ne tuoj po nuopolio turėjo ateiti į pasaulį. Palikta laiko, kad pirmieji tėvai ir jų vaikai pats aiškiai pamatytų į kokią nelaimę įstūmė juos nuodėmė, nepaklusnumas Dievui; kad tą nelaimę atjausdami ir pergyvendami, su viltimi lauktų pagalbos iš dangaus ir, jos sulaukę, ją labiau brangintų negu brangino Dievo jiems pareikštą palankumą ir gerumą dar tebesant rojuje.

Kartus buvo žmonijos gyvenimas ištrėmime. Dar labiau jį sunkino nuodėmė, kuri vis labiau lenkė žmogų prie žemės,

viliodama užmiršti Dievą. Jos gundymams žmogus ne visuomet buvo atsparus. Taip atsirado žmonių, kurie nevaikščiojo su Dievu.

Bet buvo ir kitaip nusiteikusių. Nežiūrint aplink juos siautėjančios nuodėmės ir užmiršimo Dievo, jie puoselėjo savo širdyje užsilikusį tikėjimą į vieną Dievą ir guodėsi viltimi žadamo išganymo. Pagal savo supratimą ir išgales, jie garbino Dievą maldomis ir aukomis. Bet jie jautė, kad jų dovanos vargu gali Dievui patikti. Ir jie neklydo.

Dievas tačiau jų kulto apeigų nenaikino. Jis jas net sutvarkė ir pakreipė tinkama kryptimi, apvilkdamas jas dvasinės prasmės drabužiu. Dabar tad aukų ant altoriaus liejamas kraujas jau privalėjo vaizduoti Kristaus kraują, kurs tikrai turėjo būti išlietas už pasaulio nuodėmes. Izraelitų kunigas, kurs tas aukas aukojo ir meldėsi už tautą, jau privalo vaizduoti kitą kunigą — Kristų, kurio auka ir maldos tikrai pasieks dangiškojo Tėvo sostą, jį permaldaus ir plačiai atvers vartus visiems tiems, kurie seka tą Naujojo Įstatymo kunigą. Kalbant tad apie Kristaus kunigystę reikia nepamiršti ir Senąjį Įstatymą, jo kunigus ir aukas, kurių vietą užėmė Kristus.

Šių dviejų Įstatymų sugretinimas nėra naujiena ir be reikšmės dalykas. Jau šv. Povilas savo laiške Žydams juodu gretino ir aiškino vieną kitu, pažymėdamas, kad Senasis Įstatymas yra šešėlis būsimųjų, t. y. Naujojo Įstatymo dalykų (plg. Žyd. 10, 1). Šia tai prasme Naujasis Įstatymas jau glūdi Sename, tarsi šešėly, kaip teisingai pastebėjo šv. Augustinas ir lapidariškai savo mintį išreiškė garsiu posakiu: „Novum Testamentum in Vetere latet“ (Quaestiones in Heptateuchum, 1, 2, n. 73, PL 34, 623). Tiesa, šie šešėliai privalo būti nušviesti Naujojo Įstatymo šviesos, bet vis tik jau ir pats per save jie gali mums šį — tą pasakyti apie būsimuosius dalykus, nors pilno vaizdo ir negali duoti. Kalbant tad apie Kristų, kurs pasidarė vyriausiu kunigu Melkizedeko būdu, ir mums teks eiti šiuo pramintu keliu.

I. Kunigystės sąvoka

Norėdami kalbėti apie Kristaus kunigystę, neišvengiamai susiduriame ir su pačia kunigystės sąvoka, nes jei sakome kad Kristus yra kunigas, tai turime žinoti ką, tai skelbdami, mes norime apie jį pasakyti ,t. y., turime žinoti, kas yra kunigas.

Kas jis yra, mums nusako šv. Povilas savo laiške Žydams. Tiesa, griežto kunigystės sąvokos apibrėžimo jis neduoda, patiekia tačiau tiek medžiagos, kad tą sąvoką mes galime pats lengvai susidaryti. Nusakydamas kunigystę, Apaštalas rašo: „Kiekvienas vyriausis kunigas, paimtas iš žmonių, yra įstatomas žmonėms, tuose dalykuose, kurie liečia Dievą, kad aukotų dovanas ir aukas už nuodėmes". Ir toliau tęsia: „kaip tas, kurs gali pasigailėti nežinančiųjų ir klystančiųjų, nes ir jis pats yra apsiaustas silpnybės, ir todėl jis turi, kaip už žmones, taip ir pats už save aukoti aukas už nuodėmes. Ir nė vienas neima pats sau pagarbos, bet tik tas, kurs Dievo šaukiamas, kaip Aaronas" (5, 1-4). Ir kitoj vietoj: „Kiekvienas vyriausis kunigas yra įstatomas atnašauti dovanas ir aukas" (8, 3).

Tiesa, autoriaus čia nusakoma ne kunigas apskritai, bet tik žydų vyriausis kunigas[1]). Vis tik, reik pripažinti, esminiai žydų vyriausio kunigo bruožai pritaikomi ir kiekvienam kunigui, kadangi jų uždavinai yra panašūs. Vyriausis kunigas pagaliau tik laipsniu skiriasi nuo kitų kunigų, savo pagalbininkų.

Iš kunigo nusakymo, kurį paduoda šv. Povilas savo laiške Žydams, tenka išvesti šie esminiai kunigo bruožai: tarpininko vaidmuo tarp Dievo ir žmonių, gyvenimo bendrumas su tais,

---

[1]) F. Prat. La Théologie de S. Paul 12, t. I, Paris, 1924, p. 446; H. Windisch. Der Hebräerbrief 2, Tübingen, 1931, p. 41; H. Simón — I. Prado. Novum Testamentum, t. II, Taurini, 1930, p. 411; C. Huyghe. Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, Gandavi, 1901, p. 114.

kuriuos jis atstovauja Dievą liečiančiuose dalykuose, aukų aukojimas — jo visų pirmiausioji funkcija ir galop Dievo pašaukimas tas pareigas eiti, kaip būtina kunigavimo sąlyga[2]). Kad kunigas turėtų ir pats už savo nuodėmes aukas aukoti (Žyd. 5,3), tai nėra kunigo esminė žymė, nes Kristus tikrai buvo kunigas, o tačiau to reikalo neturėjo, nes buvo be nuodėmės (Žyd. 4, 15). Tai tinka tik žemiškam kunigui.

Pirmiausiai kunigas yra tarpininkas[3]). Jis yra imamas iš žmonių ir įstatomas žmonėms (ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται) tuose dalykuose, kurie liečia Dievą, t. y. kulto dalykuose (καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα προσφέρῃ). Išskirtas iš žmonių ir pašvęstas Dievo reikalams, kunigas pagaliau veikia ne savo, bet atstovaujamos visuomenės vardu ir jos naudai (ὑπέρ ἀνθρώπων καθίσταται), todėl jis yra tikras Dievo dalykuose žmonių atstovas. Tai kunigo socialinė funkcija. Tokiu būdu čia turima omeny ne privatinis, bet socialinis kultas.

Senovėje individualinis kultas užėmė antraeilę vietą, pirmąją vietą visuomet užleisdamas viešajam, socialiniam kultui, kurs buvo atliekamas visuomenėje ir visuomenės vardu tam tikslui jos paskirto ar jau pačios prigimties nurodyto asmens.

Be abejo, tik žmonijai padaugėjus ir pasiskirsčius grupėmis pagal šeimas, gentis ir tautas iškilo socialinio kulto reikalas. Kada žmonija dar buvo tik pačiose savo pradžiose, kiekvienas atskirai rūpinosi Dievybės kultu, kaip tai matyt iš Kaino ir Abelio istorijos, kuriuodu abu aukojo Dievui aukas pagal savo nuožiūrą ir išgales. „Po daugelio dienų atsitiko, kad Kainas aukojo Viešpačiui iš žemės vaisių dovanas – מִנְחָה. Taipogi ir Abelis aukojo iš savo bandos pirmuonių ir iš jų riebumo“ (Pradž. 4, 3-4).

Žmonijai pasiskirsčius grupėmis, be abejo, tas, kurs toms grupėms vadovavo ir kuriam priklausė rūpintis jų gerove bei kitais visuomeniniais reikalais, turėjo rūpintis ir savo vadovaujamos grupės pareigomis Dievybės link. Jis juk buvo pirmas ir

---

[2]) Prat. Op. c. I d., p. 446.

[3]) Kad kunigas yra tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, tai pabrėžia įvairiais atvejais ir Tomas Akvinietis: „...sacerdos mediator est inter Deum et populum“. I-II, qu. 102 a. 4 ad 6. — „Sacerdos quodammodo constituitur sequester et medius inter populum et Deum“. II-II, qu. 86 a. 2 c. — „Proprie officium sacerdotis est esse mediatorem inter Deum et populum“. III, qu. 22 a. 2 c.

naturalus savo grupės atstovas. Nepaskirdamas todėl Dievo reikalams kito asmens, pats turėjo jais pasirūpinti. Tai nurodo jau pati prigimtis.

Kad šis prigimties balsas buvo teisingai suprastas, tai matyti iš to, kad senovėje kulto apeigas kaip tik atlikdavo šeimos galva, tėvas, genties patrijarchas ir tautos valdovas, karalius. Tik vėliau, ypač kada valdovai jau nepajėgė atlikti, šalia politinių, ir savo religinių pareigų, sumanyta įsteigti specialus kunigų luomas, kurio pareiga būtų rūpintis religiniais ir tiktai religiniais tautos reikalais. Atpalaiduota nuo medžiaginių rūpesčių kunigija, manyta, geriau tiksianti Dievo tarnybai. Nežiūrint tačiau, kad kunigų luomas buvo įsteigtas, politiniai valdovai, išskiriant karalius išrinktosios Izraelio tautos, kur kunigijos klausimas buvo tiesiog paties Dievo sutvarkytas, kunigo titulą ir teises noriai sau pasilaikydavo, nors tik retkarčiais tomis teisėmis pasinaudodavo. Pavyzdžių tam yra apščiai[4]).

Kadangi kunigui tenka tarpininko vaidmuo tarp Dievo ir žmonių, ir šiuos pastaruosius jis atstovauja Dievo dalykuose, tai visai suprantama, kodėl jis privalo būti „paimtas iš žmonių" (Žyd. 5, 1), kitaip sakant, iš visuomenės. Jei kunigas atstovauja žmones, pats privalo būti žmogus, jei atstovauja visuomenę, privalo būti iš jos tarpo, t. y. jos narys. Štai kodėl ir Kristus, norėdamas tapti vyriausiu kunigu, žmonijos atstovu Dievo reikaluose, tapo žmogumi. „Kurs pašventina ir pašventinamieji visi yra iš vieno Tėvo. Dėl tos priežasties jis nesigėdi vadinti juos broliais" (Žyd. 2, 11).

Pats būdamas žmogus, paimtas iš nuodėmingos žmonijos tarpo, taigi ir pats nuodėmės paliestas ir silpnas, kunigas gali labiau užjausti tuos, kurių reikalais jis rūpinasi; jis bus jiems gailestingesnis, palankesnis ir ištikimiau bei uoliau eis savo tarpininkavimo pareigas ,permaldaujant Dievą už savo atstovaujamos tautos nuodėmes. Tas juk, kurs pats yra gundomas, lengviau supranta liūdną buitį tų, kurie yra gundomi, ir rūpinasi jiems nešti skubiai pagalbos (plg. Žyd. 2, 17-18). Štai ko-

---

[4]) G. Foucard. Histoire des Religions et méthode comparative, Paris, 1912, p. 285 s.; Chantepie de la Saussaye. Lehrbuch der Religionsgeschichte 3, Tübingen, 1905, I t. p. 233 s., 314; M. Jastrow. Religious belief and practice in Babylonia and Assyria, New York - London, 1911, p. 269 s.; A. Erman. Die Religion der Aegypter, Berlin - Leipzig, 1934, p. 165 s.

dėl labiau tiko, kad tarpininku tarp Dievo ir nuodėmingosios žmonijos būtų paskirtas ne angelas, visai svetimas žmoniškai prigimčiai, bet žmogus, kurs pats patyręs nuodėmingosios žmonijos negalavimus.

Reik vis tik pažymėti, kad toks gilesnis nuodėmingosios žmonijos užjautimas nėra esminė kunigo žymė. Tai priklauso tik kunigo tobulumui. Pagaliau kad kas šiuo atžvilgiu būtų tobulas, idealus kunigas, neprivalo pats būti nuodėmės paliestas. Užtenka, kad savo gyvenime patyrė jos viliojimus. Užtat ir Kristus, norėdamas vispusiškai būti idealus kunigas, leidosi gundomas mums panašiu būdu, pasilikdamas tačiau be nuodėmės (Žyd. 4, 15).

Šiuo atžvilgiu idealus žmones užjaučiąs kunigas Izraelio tautai buvo duotas Aarono ir jo ainių asmeny. Tiesa, gal kartais jie per daug jautė savo silpnumą ir savo prigimties nuodėmingumą, ir per lengvai jam pasidavė, tačiau, nežiūrint tų trūkumų, nuodėmingai žmonijai tokia kunigija labiau tiko, nes ji galėjo, kaip pažymi graikiškas tekstas (Žyd. 5, 2), **saikingai užjausti** nežinantiems ir klystantiems (μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν καὶ πλανωμένοις), t. y., nei perdaug pasirodyti griežta, nei nuodėmei perdaug nuolaidi, abejinga. Ne perdaug griežta, kadangi iš asmeniško patyrimo jai buvo gerai žinomas žmogiškos prigimties silpnumas ir viliojančių pagundų veržlumas. Ne perdaug nuolaidi, nes jai tikrai rūpėjo žmones priartinti Dievui, neleidžiant juose įsigalėti jų nuodėmingosios prigimties svyravimams[5]).

Kunigas pagaliau yra žmonijos atstovas ypač Dievo kulto reikalams. Bet kadangi Dievo kultas pasireiškia ypatingai aukų aukojime, tai pirmutinė kunigo funkcija ir yra aukų aukojimas. „Kiekvienas vyriausis kunigas yra įstatomas atnašauti dovanas ir aukas“ εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καί θυσίας καθίσταται) sako šv. Povilas (Žyd. 8, 3). Žodis δῶρα — dovanos — apskritai pažymi nekruvinas aukas, ir jos mums primena S. Įstatymo minchą מִנְחָה, kai tuo tarpu θυσία nurodo

---

[5]) **J. Moffat. Commentary on the Epistle to the Hebrews, Edinburgh, 1924, p. 62; O. Michel. Der Brief an die Hebräer, Göttingen, 1936, p. 60.**

kruvinąsias aukas, t. y., aukas iš gyvulių ir paukščių. Vienos ir kitos buvo plačiai vartojamos Jahvės kulte išrinktojoje tautoje. Tai jų aukojimas buvo pirmutinė izraelitų kunigo pareiga. Kasdieniniam kulte šias pareigas, be abejo, turėjo teisę atlikinėti ir vyriausis kunigas, bet faktinai jis jas atlikinėdavo tik šventėse ir šiaip didesnių iškilmių proga[6]). Šiaip ar taip, aukų aukojimas buvo specifiškai kunigiškas veiksmas ir pats svarbiausias.

Kad kunigo uždavinys yra aukoti aukas, šv. Povilas tai aiškiai pabrėžia ir kitoj to paties savo laiško vietoj (5, 1): „kiekvienas vyriausis kunigas... įstatomas žmonėms... kad aukotų dovanas ir aukas už nuodėmes". (ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν). Čia vėl pažymimos dvi aukų rūšys, nekruvinosios ir kruvinosios — δῶρα ir θυσίαι —nurodomas taip pat tų aukų tikslas: jos aukojamos už nuodėmes. Taigi bet kokia auka, kruvina ar nekruvina, šv. Povilo supratimu, gali būti aukojama permaldauti Dievą už nuodėmes[7]). Sename Įstatyme už nuodėmes visuomet įsakoma aukoti kruvinosios aukos. Reik aukoti bent paukščiai, jei nepajėgiama įsigyti vertingesnė auka. Išimtis daroma tik dideliam vargšui, kurs nė to nepajėgia įsigyti. Tada įstatymas pasitenkina, kad būtų aukojama truputis miltų, nepilant į juos aliejaus ir nepridedant smilkalų (Kun. 5, 11-12)[8]).

Kalbėdamas apie visuotinąją visų tikinčiųjų kunigystę, šv. Petras taip pat turi minty šią specifinę kunigo funkciją — aukų aukojimą, ir nurodo reikalą aukoti dvasines aukas: „Jūs būkite, kaip gyvi akmenys ant jo antstatomi, kad būtumėte dvasiniai namai, šventa kunigystė dvasinėms aukoms aukoti, kurios priimtinos Dievui per Jėzų Kristų" (1 Petr. 2,5).

Kad dabartinėse sąlygose visos aukos, nežiūrint ar tai būtų nekruvinosios aukos ar kruvinosios, visos šių pastarųjų rūšys, deginamosios aukos, ramybės arba dėkojimo aukos, specialiai už nuodėmes aukojamos **hattat** ir **ašam**, turi tikslo per-

---

[6]) Fr. X. Kortleitner. Archaeologia biblica 2, Oeniponte, 1917, p. 178.

[7]) C. Huyghe. Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, Gandavi, 1901, p. 115.

[8]) D. Schötz. Schuld — und Sündopfer im Alten Testament, Breslau, 1930, p. 53.

maldauti Dievą, t .y. apvelkamos atgailos nuotaika, tai paeina iš to, kad geri santykiai tarp Dievo ir žmonijos buvo suardyti nuodėmės ir dabar reikia juos atstatyti. O tai galima tik pašalinant nuodėmę ir permaldaujant Dievą. Kunigas tokiu būdu visą laiką veikia kaip atstovas nuodėmingos žmonijos.

Nors šv. Povilas savo laiške Žydams, kalbėdamas apie kunigo pareigas į Dievą, nurodo tik aukų aukojimą, tai vis dėlto šalia aukų aukojimo jis turi ir kitų pareigų. Kaip žmonijos atstovas, kunigas dar turi pareigos perduoti Dievui savo atstovaujamos žmonijos maldas, jų trūkumus papildant savo asmeniniais nuopelnais. Jis juk yra savo tautos religinės sielos reiškėjas, kuriam, be abejo, turi būti svarbu, kad toji tautos religinė siela reikštųsi sklandžiai ir gilia tekme. Jis privalo taip pat savo atstovaujamuosius, besiartinančius į Dievą, maldomis užtarti (plg. Žyd. 7, 25).

Kaip tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, kunigas tam tikru atžvilgiu yra ir Dievo pasiuntinys žmonėms: jis privalo žmonėms perduoti Dievo jiems teikiamas malones, jiems pareikšti taip pat Dievo valią. „Kunigo lūpos turi sergėti žinojimą, ir iš jo burnos bus ieškoma įstatymo, nes jis yra kareivijų Viešpaties Skelbėjas“ (Mal. 2, 7). Tokiu būdu kunigas, kaip tarpininkas, turi pareigų ir link Dievo ir link žmonių, kaip suglaustai jas nusako šv. Tomas Akvinietis: „Proprie officium sacerdotis est esse mediatorem inter Deum et populum; inquantum scilicet divina populo tradit: unde dicitur sacerdos, quasi sacra dans, secundum illud Malach. 2: Legem requirent ex ore eius, scilicet sacerdotis: et iterum inquantum preces populi Deo offert, et pro eorum peccatis Deo aliqualiter satisfacit“[9]).

Tokios pareigos tikrai aukštai iškelia kunigo asmenį, padarydamos gi jį Dievo pasiuntiniu žmonėms (plg. 2 Kor. 5, 20), tam tikra prasme jį surtina net su Dievu. Gerai tad suprantama kodėl tokiai aukštai ir garbingai vietai pats Dievas sau pasirenka žmones.

Ištiesų, šias aukštas kunigo pareigas gali eiti ne bet kas, bet tik tas, kurs Dievo yra tam šaukiamas. Natūralinėj religijoj kunigą gali skirti arba pati visuomenė, kurios jis yra atstovas Dievo reikalams, arba jau kieno nors socialinė padėtis

---

[9]) III, qu. 22 a. 1.

gali nurodyti, kam tos atstovavimo pareigos reikia imtis. Taip šeimoje tos pareigos pirmiausia tenka šeimos galvai, tėvui, kurs yra natūralus šeimos židinio kurstytojas, palaikytojas. Miestuose ar valstybėse tuo rūpinasi miesto ar valstybės galva, karalius, prytanas ar archontas, kaip pažymi Aristotelis[10]). Dievas šiais atvejais kunigo asmenį tik priima, ne skiria.

Visai kitaip yra antgamtinėj religijoj. Kada Dievas apreiškia kultą, kuriuo jis nori būti garbinamas, drauge jis nurodo ir asmenis, kuriems turi būti pavedama rūpintis to kulto reikalais. Jei kas be šio nurodymo ir pašaukimo drįstų į tas pareigas briautis, būtų įsibriovėlis ir užgrobikas[11]).

Tokiu užgrobimu negalima kaltinti nei Aaroną, nei jo sūnus, kurie tik pačiam Dievui šaukiant tapo išrinktosios tautos kunigais. „Imk pas save iš Izraelio vaikų tarpo savo brolį Aaroną draug su jo sūnumis, kad jie man pildytų kunigystės pareigas — ut sacerdotio fungantur mihi", sako Viešpats šiuo reikalu Mozei (Iš 28, 1). Šį savo išrinkimą Dievas vėliau dar patvirtino pražydusios lazdos stebūklu (Skaitl. 17). Tuo buvo duota suprasti, kad tik Aaronas ir jo sūnūs tegali artintis prie altoriaus. Korė, Datanas ir Abironas, norėjusieji drauge su savo šalininkais levitais, Dievo nepašaukti, pasisavinti kunigystės teises, buvo pražudyti. Vienus žemė prarijo, kitus ugnis sunaikino (Skaitl. 16). Taip Dievas baudė tuos, kurie veržėsi į į taip aukštas pareigas jo nepašaukti. Visai tad teisingai pastebi šv. Povilas, kad niekas negali imtis kunigo pareigų, kaip „tik tas, kurs Dievo šaukiamas, kaip Aaronas" (Žyd. 5 ,4).

Taigi ir Naujame Įstatyme, toj naujojoj apreikštoj religijoj, nieks negalės imtis kunigo pareigų, kaip tik Dievo šaukiamas, panašiai kaip Aaronas. To dėsnio neperžengs nė Kristus: ir jis taps kunigu tik Dievo šaukiamas (Žyd. 5, 5-6).

Savo tarnų pasirinkime Dievo niekas nevaržo. Laisvai sau pasirenka žmones, laisvai iš pareigų juos atleidžia, ypač tokius, kurių veikla savo tikslo pilnai neatsiekia. Tokia buvo aaroniškoji kunigystė, kurios vietą užėmė Kristus, tapęs kunigu Melkizedeko būdu.

---

[10]) Aristotelis. Polit. VI, 5, 11.

[11]) F. Prat. Théologie de S. Paul, I t., p. 448 s.

II. Kristus — Naujojo Įstatymo Kunigas

Senojo Įstatymo kunigai, paties Dievo pašaukti altoriaus tarnybai, tol turės pasilikti savo pareigose, kol pats Dievas, juos pašaukęs, iš tų pareigų jų neatleis. Jiems ir mirštant, kunigystė Aarono šeimoje, iš kurios jie yra kilę, neišnyks; ją tik paveldės kiti, kaip ir visą kitą šeimos turtą paveldi vaikai. Vyriausiajam sūnui teks aukščiausiojo kunigo pareigos, kai jo vaikai taps paprastais kunigais, savo tėvo pagalbininkais.

Bet Senojo Įstatymo kunigų tarnavimas šėtroj, aukojant Dievui aukas, buvo tik tarnavimas dangiškųjų dalykų paveikslui ir šešėliui (Žyd. 8, 5). Aukojamos aukos negalėjo padaryti jas aukojančius tobulais, negalėjo apkuopti jų nuodėmingos sąžinės, „nes negalima atimti ožių ir veršių krauju nuodėmes“ (Žyd. 10, 4). Taigi Senoji Sandora turėjo nenugalimų ydų, ir todėl, nežiūrint milžiniškų pastangų žmogų suartinti su Dievu, savo tikslo atsiekti nepajėgė. „Įstatymas nieko neatvedė į tobulybę“ (Žyd. 7, 19). Tokiu būdu Senasis Įstatymas, kaip toks, dėl nepajėgumo savomis priemonėmis žmogų nuteisti, atvesti jį į tobulybę, žmonijai efektyvios sėkmingos paramos išganymą laimėti pats iš savęs suteikti negalėjo.

Dievas tačiau savo gerume žmonijos neapleido. Vieton senos, jis pažadėjo sudaryti savo laiku su žmonėmis naują sandorą, paremtą geresniais pažadėjimais, malonėmis pertekusią. Dar daugiau. Naujosios sandoros malonei jis leido prasiveržti į senosios ribas ir čia pasireikšti savo išganinga veikla.

Naują Sandorą su žmonija sudaryti Dievas pažadėjo daug metų dar prieš jos sudarymą. Ypatingai aiškiai apie ją kalba pranašas Jeremijas: „Štai, ateis dienos, sako Viešpats, ir aš padarysiu su Izraelio namais ir su Judo namais naują sandorą; ne tokią sandorą, kokią aš dariau su jų tėvais tą dieną, kurią

paėmiau juos už rankos išvesti jų iš Egipto žemės; nes jie nepasiliko mano sandoroje; ir aš apleidau juos, sako Viešpats. Nes štai kokią sandorą aš darysiu po tų dienų su Izraelio namais, sako Viešpats: Aš dėsiu savo įstatymus į jų mintis ir įrašysiu juos į jų širdis; aš būsiu jų Dievas, ir jie bus mano tauta. Nė vienas nebemokys savo artimo ir nė vienas — savo brolio, sakydamas: Pažink Viešpatį: nes visi bus mane pažinę nuo mažiausio iki didžiausiam jų tarpe; nes aš dovanosiu jų kaltybes ir jau nebeatminsiu jų nuodėmių" (Žyd. 8,8-12; plg Jer. 31, 31-34).

Sudarydamas Senąją Sandorą, Mozė ją patvirtino aukų krauju. Tuo tikslu buvo aukojamos deginamosios ir dėkojimo aukos, kurių kraujo dalį jis išliejo ant altoriaus, kita gi dalimi jis apšlakstė tautą, sakydamas: „Tasai yra kraujas sandoros, kurią Viešpats su jumis padarė" (Iš. 24, 8).

Naująją Sandorą sudarė jau ne žmogus, bet žmogumi tapęs Dievo Sūnus ir patvirtino ją ne gyvulių, bet savo paties švenčiausiu krauju, paaukojus patį save Dievui. Taip jis pasireiškė kaip Naujojo Įstatymo kunigas ir drauge auka — sacerdos et victima. Tačiau kunigas jis tapo ne Aarono, bet Melkizedeko būdu. Tai buvo visai nauja kunigystė, žadanti žmogų tikrai suartinti su Dievu. Taigi Naujojoj Sandoroj pramatoma ir nauja kunigystė.

Šis naujasis kunigas yra Jėzus Kristus, kadaise pasauliui žadėtas Mesijas, apie kurį daug kartų Sename Įstatyme kalbėjo pranašai. Jis buvo vaizduojamas ne tik kaip pranašas ar karalius, bet taip pat ir kaip kunigas.

1. Mesijo kunigystė Senojo Įstatymo šviesoje

Kad Mesijas bus kunigas, Sename Įstatyme buvo skelbta ne kartą. Viena iš ryškiausių tokių pranašysčių yra užrašyta 109 (hebr. 110) psalmėje 4 eilutėje: „Viešpats prisiekė ir jis nesigailės: Tu kunigas per amžius Melkizedeko būdu".

Kad čia kalbama apie Mesiją ir tai žodine prasme, galima išvesti iš šių pastabų:

1) Iš aiškių Naujojo Įstatymo paliudymų: a) jau pats Kristus šios psalmės žodžiais įrodinėja Rašto žinovams aukštesmę Mesijo kilmę ir garbę, kad, būtent, būdamas Dovido sūnus kūnu, jis vis tik yra Dovido Viešpats: „Kaip Rašto žinovai gali sakyti Kristų esant Dovido sūnų? Juk pats Dovidas sako iš šventosios Dvasios: Viešpats tarė mano Viešpačiui: sėskis mano dešinėje, kolei aš nepadarysiu iš tavo neprietelių tau pakojo. Taip pats Dovidas vadina jį Viešpačiu; tai kaipgi jis jo sūnus?" (Mk. 12, 35-37; plg. Mt. 22, 41-46; Lk. 20, 41-44). Psalmėje kalba šv. Dvasios įkvėptas Dovidas ir pažymi Dievo —— Jahvės žodžius, kuriais jis kreipėsi į Dovido Viešpatį, vėliau (4 eil.) vadinamą kunigu Melkizedeko būdu, tardamas: „Sėskis mano dešinėje". Tas Dovido Viešpats, kuriam taip kalba Jahvė, kviesdamas užimti aukščiausią garbės vietą, yra ne kas kita kaip Mesijas, kaip matyti iš aiškios Kristaus pastabos: kaip Mesijas gali būti Dovido sūnus, jei Dovidas jį vadina savo Viešpačiu? — b) Šią psalmę mesijine laikė ir šv. Petras. Mokydamas Sekminių dieną žydus ir ateivius, ir jis šios psalmės pirmą eilutę taiko Kristui, norėdamas pavaizduoti Kristaus dangun žengimą ir jo išaukštinimą pas Tėvą. „Dievo dešine išaukštintas ir gavęs iš Tėvo šventosios Dvasios pažadėjimą, jis ją išliejo, kaip jūs patys matote ir girdite. Nes Dovidas neužžengė į dangų; tačiau jis pats sako: Viešpats tarė mano Viešpačiui: Sėskis mano dešinėje, kolei aš nepadarysiu iš tavo neprietelių tau pakojo" (Apd. 2, 33-35). Kadangi Dovidas neužžengė į dangų, tai šių žodžių jam taikinti nė negalima, bet jie taikintini tam, kurs tikrai užžengė į dangų ir buvo išaukštintas Dievo dešinėje, būtent, Kristui. Taigi 109 psalmė kalba apie Mesiją net žodine prasme. Ten pat pabrėžiama ir Mesijo kunigystė. — c) Aiškiai šiuo reikalu kalba ir šv. Povilas. Savo laiške Žydams (5 6) 4. šios psalmės eilutę jis tiesiog taiko Kristui: „Kaip ir kitoje vietoje sako: Tu kunigas per amžius Melkizedeko būdu". Pagaliau nuo 6, 20 iki 7 skyriaus įimtinai tos eilutės mintį jis plačiai aiškina, norėdamas įrodyti, kad Kristaus kunigystė, nepalyginamai aukštesnė už aaroniškąją kunigystę, tveria amžinai. — d) Galop yra ir daugelis kitų Naujojo Įstatymo vietų, kur vienas kitas šios psalmės žodis arba visai aiškiai taikomas Kristui, arba bent prisimenamas (Ef. 1, 20-22; Kol. 3, 1; Žyd. 1, 13; 8, 1; 10, 12; 1 Petr. 3, 22; Apr. 3, 21; 1 Kor. 15, 25).

2) Bažnyčios Tėvai vienbalsiai ją pripažįsta mesijine [1]) Šios nuomonės buvo ir senieji žydai. Tai matyti ir iš to, kad Kristui ir Apaštalams jos žodžius taikant Mesijui, žydai dėl to neprieštarauja. Tik vėliau kai kurie iš jų šios psalmės mesijine pradėjo nebelaikyti. Bet jie tai darė iš neapykantos krikščionims, kurie visuomet ją laikė mesijine ir šia psalme prieš juos argumentuodavo[2]). Pats užtat psalmės žodžius pradėjo taikinti karaliui Ezekijui, kaip tai žinome iš Justino Kentėtojo[3]), arba Abraomui (targumuose).

3) Galop ir pats psalmės turinys rodo, kad čia tik apie Kristų tegali būti kalba. Psalmėje kalbama apie Dovido Viešpatį, taigi apie asmenį aukštesnį už Dovidą; Dievas jį kviečia sėstis jo dešinėje, tuo jį padarydamas savo dieviškos valdžios dalininku. Jis yra tikras Jahvės vietininkas ant žemės, viso pasaulio valdovas, viešpataująs ant visų nepriętelių. Bet kuriam istoriniam karaliui tokia valdžia priklausė, jei ne Kristui? Pagaliau šis viso pasaulio karalius yra drauge ir kunigas, panašiai kaip Melkizedekas, kurs buvo drauge karalius ir kunigas. Bet jokiam iš Izraelio žinomam karaliui tokia kunigystė nepriklausė. Karaliai Hasmoniečiai, sakysim, Jonatas, Simonas, Jonas Hirkanas, buvo kunigai, bet ne toki, kaip aprašoma šioje psalmėje. Jų karalystė buvo labai ribota, tuo tarpu šio karaliaus kunigo karalystė yra universali, ji apima visą pasaulį. Tenka pastebėti, kad čia aprašoma universalioji karalystė nėra tik linkėjimų objektas, ko būtų galima palinkėti kiekvienam karaliui; ji yra tikra pranašystė apie ateities dalykus, kaip aiškiai matyti iš hebraiško teksto נְאֻם יְהוָה. Toliau, Hasmoniečiai buvo kunigai savo gimimu, valdžią gi tik vėliau jie įsigijo; tuo tarpu čia vaizduojamas valdovas, kuris kunigu tampa tik vėliau, ir tai tik Dievo priesaika, ypatingu pašaukimu. Kunigams

---

[1]) Pav. šv. Ciprijonas (Epist. ad Caecil. de Sacram. domin. calicis, P. L. 4, 387); šv. Augustinas (De Civitate Dei, l. 17, c. 17. PL. 41, 550 s.); Teodoretas (Interpr. Ps. CIX, PG. 80, 1768); šv. Jonas Chrizostomas (In Psalmos, PG. 55,276); šv. Jeronimas (Epistola 65, PL. 22, 626) ir kt.

[2]) J. Niglutsch. Brevis Explicatio Psalmorum, Bauzani, 1923, p. 268; Ceulemans. Introductio et Commentarius in Psalmos, Mechliniae, 1928, p. 304.

[3]) Dial. c. Tryph. n. 83. PG t. 6, kol. 672: εἰς Ἐζεκίαν εἰρῆσθαι ἐτόλμησαν ὑμῶν οἱ διδάσκαλοι ἐξηγήσασθαι.

Hasmoniečiams tokia Dievo priesaika nebuvo reikalinga, kad būtų įvesti į kunigiškas pareigas, nes kunigais buvo nuo pat savo gimimo[4]). Kai dėl Judo karalių prieš Babilonijos nelaisvę, tai reik pažymėti, kad jie kunigais nebuvo, nors kartais ir savindavosi kunigų teises[5]). Galop toji kunigystė, Dievo suteikiama šiam valdovui su priesaika, turi tverti per amžius. Bet tai paprastam žmogui nėra įmanoma. Taigi šis karalius kunigas gali būti tik Mesijas.

Iš konteksto matyti, kad psalmės autorius, kalbėdamas apie Mesijo kunigystę ir prilygindamas ją Melkizedeko kunigystei, nori pažymėti tik jų panašumą pareigose, būtent, kad vienas ir kitas yra drauge karalius ir kunigas, kitaip sakant, kad Mesijas bus karalius ir kunigas, panašiai kaip Melkizedekas[6]). Kalbėti apie skirtumus tarp aaroniškosios ir Melkizedeko kunigystės, kaip tai daro šv. Povilas 7. skyriuje savo laiško Žydams, autorius čia visai nesiryžta. Šv. Povilo išvedimai yra tik **sensus consequens**[7])

Čia tenka dar pažymėti, kad 109. psalmė, parašyta Dovido[8]), prideda prie 2. psalmės, parašytos to paties pranašo, šį tą naujo. Kai 2. psalmėj kalbama tik apie Mesijo karaliavimą, tai 109. psalmėje nusakoma, kad tas žymusis Siono karalius yra drauge ir kunigas[9]). Be to, dar prideda, kad karalius Mesijas, kartą gavęs kunigystę iš Dievo, bus kunigu amžinai: „Tu kunigas per amžius".

Kad Mesijas bus kunigas, kalbėjo ir kiti pranašai.

---

[4]) F. Ceuppens. De Prophetiis messianicis in Antiquo Testamento, Romae, 1935, p. 161 s.; J. Knabenbauer. Commentarii in Psalmos 2, Parisiis, 1930, p. 393; H. Herkenne. Das Buch der Psalmen, Bonn, 1936, p. 361 — 363.

[5]) H. Kaupel. Die Beziehungen des alttestamentlichen Königtums zum Kult, Hamburg, 1930.

[6]) J. Knabenbauer. Commentarii in Psalmos 2, p. 394; J. Calès. Le Livre des Psaumes, t. II, Paris, 1936, p. 347; E. König. Die Psalmen, Gütersloh, 1927, p. 496, 498.

[7]) H. Herkenne. Das Buch der Psalmen, Bonn, 1936, p. 365.

[8]) F. Ceuppens. De Prophetiis messianicis in Antiquo Testamento, p. 158—160.

[9]) L. Dennefeld. Le Messianisme, Paris, 1929, p. 44.

Kai kas bando išvesti Mesijo kunigystę iš Iz. 52, 15: כֵּן יַזֶּה גּוֹיִם רַבִּים — „Jis apšlakstys daug tautų“. יַזֶּה yra hiphil forma veiksmažodžio נָזָה (saliit, adsiluit, adspersus, conspersus est). Kaip pastebima šventajame tekste, šioji hiphil forma הִזָּה ar יַזֶּה visuomet vartojama ritualiniams apšlakstymams pažymėti, ar tai užkabos apšlakstymams (Kun. 4, 6, 17; 14, 16), ar tai altoriaus (Kun. 5, 9; 8, 11), ar tai pagaliau maldytuvės, vadinamos kapporeth, Permaldavimo dieną (Kun. 16, 14).

Bet kadangi šlakstymas krauju buvo svarbiausias aukojime aktas, ir kaip grynai kunigiškas veiksmas buvo visuomet rezervuotas kunigui, tai ir čia, sakant kad Mesijas apšlakstys tautas, esą norima pažymėti Mesijo kunigiška veikla ir kunigystė.

Apie kokį apšlakstymą čia kalbama? Ne apie bet kokį ritualinį, vien tik apiplovimo tikslais daromą apšlakstymą, bet veikiau apie apšlakstymą sudarant sandorą, kadangi Iz. 42, 6 ir Iz. 49, 8 Mesijas vaizduojamas kaip „tautos sandora“, t. y. sandoros steigėjas ir tarpininkas. Tada čia minimas apšlakstymas tautos tikriausiai yra aliuzija į įvykusį, sudarant Sinajaus sandorą, tautos apšlakstymą, kur Mozė buvo sandoros steigėjas ir tarpininkas (Iš. 24, 6-7). Ir kaip ten šlakstymas tautos jungėsi su daromomis aukomis, taip įvyksta ir čia, tik Kristus, kaip kilnesnis už Mozę, šlaksto sandoros krauju ne vieną, bet visas tautas. Taigi čia Mesijas pačių dalykų stoviu pažymimas kaip kunigas ir aukotojas, kadangi jam pasavinamas veiksmas, kurį galėjo atlikti po tik ką aukotos aukos tik vienas kunigas [10]).

Aiškiai čia nepasakyta, kokiuo sandoros krauju jis tas tautas šlaksto; bet tai bus pasakyta vėliau (Iz. 53, 10-12): jis pats save atiduos už tautą, už tautos nuodėmes, savo paties krauju apšlakstys tautas, apiplaudamas ir pašventindamas jas bei sudarydamas naują sandorą[11]). Reik pažymėti, kad שִׂים אָשָׁם נַפְשׁוֹ (Iz. 53, 10) ne tik pažymi laisvą atsidavimą mirčiai, bet visupirma nurodo aukos aukojimą; kas vėl pažymi kunigišką veiklą, priklausančią Mesijui[12]).

---

[10]) J. Skvireckas. Šventasis Raštas, III t., Kaunas, 1923, p. 948.

[11]) J. Knabenbauer — Fr. Zorell, Commentarius in Isaiam prophetam 2, Parisiis, 1923, II d. p. 312.

[12]) A. Vitti. Il Sacerdozio di Gesù Cristo, La Redenzione, 1934, p. 151.

Kiti tačiau, nors ir pripažįsta kad žodis נָזָה turi prasmę „šlakstyti", ir yra vartojamas kulto dalykų aprašyme, kur kraujui pripažįstama permaldavimo jėga, tai vis tik šioj vietoj žodžiui יַזֶּה šios prasmės jie neteikia. Mat, kraujo išliejimo vertė ir prasmė nurodomi tik vėliau (Iz. 53, 10-12). Be to, čia sakinys esąs netaisyklingas. Taisyklingam sakiny žodis נָזָה kaip tiesioginį papildinį turėtų pažymėti daiktą, kuris yra šlakstomas(kraujas, vanduo) ir kaip netiesioginį papildinį, — pažymėti daiktą ar asmenį, kuris yra apšlakstomas, jį nurodant prielinksniu אֶל arba עַל. Bet čia nei vieno nei kito nėra. Toliau, žodelis כֵּן nurodo apodozę, keturioliktos, būtent, eilutės, tad yra verstinas „taip". Galop, priėmus pirmąjį vertimą, 15. eilutei trūksta paralelizmo. Štai kodėl vietoj נָזָה ieškomas kitas žodis, kuris aną pavaduotų[13]).

Bandymų yra įvairių. A. Condamin seka LXX skaitymą— θαυμάσονται ἔθνη πολλὰ ἐπ' αὐτῷ — „stebėsis juo daugelis tautų", kur gaunamas ypatingai ryškus paralelizmas. Jam nėra žinoma tačiau kokį hebraišką žodį turėjęs prieš akis taip versdamas vertėjas. Van Hoonacker skaito יוֹרֶה — „mokys"; Marti ir Cheyne skaito יִשְׁתַּחֲווּ — „nusilenks, pagarbins"; Moore ir Duhm skaito יִרְגְּזוּ — „stebėsis". Kiti skaito dar kitaip[14]). Reik pažymėti, kad ne maža šalininkų turi LXX skaitymas, kur eilučių parelelizmas ypatingai gerai išlaikytas[15]). Bet ir tie, kurie skaito „apšlakstys", įžvelgia tekste paralelizmą, todėl neranda reikalo atmesti sakrifikalinę 15. eilutės prasmę[16]).

Savo veikale **Der Knecht Gottes in Isaias Kap. 40-55** (Freiburg i. Br. 1907, 168 pusl.,), kaip ir vėlybesniame savo Izaijo knygos komentare (Das Buch Isaias, Münster i. W., 1926, II dalis 163 pusl.) Fr. Feldmann irgi neigia, kad Iz. 52, 15 būtų užsi-

---

[13]) F. Ceuppens. De Prophetiis messianicis in Antiquo Testamento, p. 294 s.

[14]) F. Ceuppens. Op. c. p. 295; Marti. Das Buch Jesaja, Tübingen, 1900, p. 346.

[15]) A. Condamin. Le Livre d' Isaïe, Paris, 1905, p. 318 s.; Ceuppens. Op. c. p. 295.

[16]) Plg. J. Knabenbauer — Fr. Zorell. Commentarius in Isaiam prophetam 2, II d. p. 316. Čia šiaip išvedamas paralelizmas: „Sic deformatus et humiliatus, nihilominus tam excelso munere, nempe sacerdotii pro toto mundo, fungetur, ut vel summi reges eum humiliter venerari debeant".

menama apie kunigišką Kristaus veiklą. Pripažįsta tačiau, kad kunigiškoji Kristaus veikla pabrėžiama Iz. 53. skyriuje, kur kalbama apie Jahvės Tarno aukojimąsi mirčiai[17]).

Ištiesų, kai Iz. 53, 10 sakoma, kad Dievo Tarnas savo gyvybę atiduos kaip auką už nuodėmę, tai aiškiai pabrėžiama jo kunigiškoji veikla. Juk kaip kito, taip ir savo gyvybę aukoti kaip auką kunigui priklauso. Pagaliau 11 eil. nurodoma tos aukos pasekmė: „jis nuteisins daugelį“. 12 eil. nurodoma dar kitas kunigiškas veiksmas: nusidėjėlių užtarimas: „jis meldė už nusidėjėlius“. Savo tautos užtarymas, kaip Dievo ir žmonių tarpininkui, irgi kunigui priklauso (plg. Rom. 8,34; Žyd. 7, 25; 9,24).

Kad Mesijas bus kunigas, kalba taip pat pranašas Jeremijas: „Jo vadas kils iš jojo ir jo kunigaikštis išeis ir jo tarpo; aš patrauksiu jį prie savęs ir jis artinsis į mane“ — וְהִקְרַבְתִּיו וְנִגַּשׁ אֵלָי (Jer. 30, 21). Po tarnavimo svetimiems ir gyvenimo svetimųjų priklausomybėje, Izraelio tautą žadama atstatyti; ne svetimas tada vadovaus tautai, bet vadas kilęs iš savo tautos. Kas yra tas vadas, kurį Dievas pažadins tautai, žinome iš kitų pranašo Jeremijo žodžių. Jis yra Dovido teisioji atžala: „Štai ateina dienų, sako Viešpats, ir aš pažadinsiu Dovidui teisią atžalą; karalius karaliaus ir bus išmintingas, darys šalyje teismą ir teisybę“ (Jer. 23, 5). Vėliau toji teisi Dovido atžala pavadinta Dovidu: „Tą dieną, sako kareivijų Viešpats, aš sulaužysiu jungą nuo jo kaklo, sutraukysiu jo pančius, ir svetimieji daugiau jam nebeviešpataus; bet jie tarnaus Viešpačiui savo Dievui ir savo karaliui Dovidui, kurį aš pažadinsiu“ (Jer. 30, 8-9).

Ši teisi Dovido atžala, kartais net Dovidu vadinama, yra ne kas kita kaip Mesijas, kilęs iš Dovido[18]). Tai jis čia žadamas naujai Izraelio tautai. Bet tai bus ne bet koks vadas. Jam bus leista artintis į Dievą, būtent, kunigiškos tarnybos reikalais; tokiu būdu jis bus drauge ir kunigas[19]).

---

[17]) Kad Iz. 53. skyriaus Dievo Tarnas yra Mesijas, o ne kuris kitas asmuo, ž. A. Condamin. Op. c. p. 325—344; J. Knabenbauer — Fr. Zorell. Op. c. II d. p. 247—363; F. Ceuppens. Op. c. p. 274—339; A. Vaccari. I Carmi del „Servo di Jahve“, ultime risonanze e discussioni, Miscellanea Biblica II, Romae, 1934, p. 216—244.

[18]) J. Skvireckas. Šventasis Raštas, Kaunas, 1932, IV t. p. 98, 128; J. Knabenbauer. Commentarius in Jeremiam prophetam, Parisiis, 1889, p. 370.

[19]) Leisti prisiartinti į Dievą reiškia dievišką išrinkimą į kunigystę, kaip matyti iš Skaitl. 16, 5.

Kunigo pareigos yra tokios aukštos ir garbingos, kadangi artinamasi į patį Dievą, tai nieks negali drįsti jų savintis. „Kas yra tasai, kurs turėtų savo širdyje drąsos artintis į mane? sako Viešpats“ (Jer. 30, 21). Štai kodėl nė Mesijas nesisavins savo nuožiūra tos garbės: jis artinsis į Dievą tik paties Dievo tam pašauktas: „Aš patrauksiu jį prie savęs, ir jis artinsis į mane“ (Jer. 30, 21), sako Viešpats. Jis artinsis į Dievą, kad užtartų pas jį savo tautą, taip pat kad žmonėms gautų iš jo reikalingų įsakymų, pamokymų. Toks pašaukimas, kadangi sueinama į ypatingus santykius su Dievu, yra, be abejo, didi Dievo dovana ir malonė. Dievas tačiau tokią dovaną Izraelio tautai suteiks, ir jų valdovas bus drauge ir kunigas[20]).

Kaip kunigas, Mesijas vaizduojamas ir pranašo Zakarijo, kurs rašo: „Man buvo suteiktas Viešpaties žodis ir pasakyta:... paimk auksą ir sidabrą, padaryk vainikų, padėk juos ant vyriausiojo kunigo Jozedeko sūnaus Jėzaus galvos ir kalbėk jam, sakydamas: Štai ką sako kareivijų Viešpats: Štai vyras, jis vardu Atžala; iš po jo žels, ir jis statys Viešpačiui bažnyčią. Jis pastatys bažnyčią Viešpačiui, jis nešios garbę, sėdės ir viešpataus savo soste; jis bus kunigas savo soste, ir bus tarp jųdviejų taikos sandora“ (Zak. 6, 9, 11-13).

Zakarijui liepiama eiti į Jozijo namus ir pasirūpinti pagaminimu vainiko. Ne jis pats, bet veikiausia Jozijas tą darbą atliko, pagamindamas tik vieną vainiką. Tiesa, 11 eil. ir MT ir LXX kalba daugiskaitoj, taigi apie vainikų עֲטָרוֹת, στεφάνους pagaminimą, bet kadangi 14 eil. LXX kalba tik apie vieną vainiką ὁ δὲ στέφανος ἔσται, gi MT nors daiktavardį rašo daugiskaitoj, bet veiksmažodį vienaskaitoj, ir kad pagaliau vainikas dedamas tik ant vyriausiojo kunigo galvos, todėl veikiausiai tik vienas ir buvo pagamintas, ir todėl mokslininkai 11 eilutėj skaito הָעֲטֶרֶת arba הָעֲטָרָה [21]).

---

[20]) J. Knabenbauer. Commenatarius in Jeremiam prophetam, p. 370; B. Duhm. Das Buch Jeremia, Tübingen — Leipzig, 1910, p. 242; C. H. Cornill. Das Buch Jeremia, Leipzig, 1905, p. 329; G. Ricciotti. Il Libro di Geremia, Torino, 1923, p. 220. — Tačiau Fr. Nötscher savo veikale Das Buch Jeremias, Bonn, 1934, p. 224, neigia, kad čia būtų kalbama apie valdovo kunigystę; esą čia pabrėžiama tik jo ištikimybė Jahvei.

[21]) M. — J. Lagrange. Les prophéties messianiques des derniers prophètes, Revue biblique, 15 (1906) 71; A. Van Hoonacker. Les douze petits Prophètes, Paris, 1908, p. 631; D. Buzy. Les Symboles de l'Ancien Testament, Paris, 1923, p. 396.

Kam šis vainikas uždedamas? Pagal dabartinį tekstą, jis uždedamas žydų vyriausiajam kunigui Jozedeko sūnui Jėzui. Jis, kaip Mesijo figūra, turi simboliškai vaizduoti, kad Mesijo asmeny telksis kunigiškoji ir karališkoji valdžia, kitaip sakant, kad Mesijas bus karalius ir kunigas.

Į apvainikuotąjį vyriausiąjį kunigą Jėzų taip prabylama: „Štai ką sako kareivijų Viešpats: **Štai vyras, jis vardu Atžala**; po juo žels, ir jis statys Viešpačiui bažnyčią. Jis pastatys bažnyčią Viešpačiui, jis nešios garbę, sėdės ir viešpataus savo soste, jis bus kunigas savo soste, ir bus tarp jųdviejų taikos sandora" (Zak. 6, 12-13).

Visi katalikai mokslininkai šį tekstą laiko mesijiniu, tik nesutaria, kokia prasme jis yra mesijinis, žodine ar tipine prasme.

Daugelis jį laiko mesijiniu žodine prasme, pav. šv. Jeronimas, Cornelius a Lapide, Trochon, Reinke, Crampon, Knabenbauer, Lagrange, ir kt. Mat, Atžala, kurs čia yra žadamas (Zak. 3,8; 6, 12), yra gerai žinomas Mesijo vardas (Jer. 23, 5; 33, 15). Taip šį tekstą suprato ir vertėjas į chaldajų kalbą, Mesijo vardą atvirai pasakydamas. Šio skyriaus 12. eilutės žodžius „Štai vyras", jis taip parafrazuoja: „Štai vyras; jo vardas Mesijas ‘מְשִׁיחָא jis turi būti apreikštas ir pagarbintas". Pagaliau čia kalbama apie būsimus dalykus: Atžala pastatys Viešpačiui bažnyčią. Bet kada Zakarijas taip pranašavo, Zorobabelis jau gyveno, ir bažnyčios atstatymo darbai jau buvo pradėti (plg. Ag. 1, 12 s.; 2, 1, 3; 1 Ezdr. 4, 24; 5, 1 s.). Galop, Atžalai atėjus ir savo darbą įvykdžius, bus atimta šalies neteisybė ir žemėje įsigyvens pilna ramybė. „Štai aš **atvesiu savo tarną Atžalą...** Ir viena diena atimsiu anos šalies neteisybę. Tą dieną, sako kareivijų Viešpats, prietelis kvies savo prietelį po vynmedžiu ir po fygmedžiu" (Zak. 3, 8-10). Bet visa tai yra mesijinių laikų gėrybės. Todėl ir Atžala, kurs visa tai įvykdys, yra ne kas kitas, kaip Mesijas.

Tačiau kiti, pav. Euzebijus, Teodoretas, Calmet, Van Hoonacker, Touzard, Tobac, Buzy, Regnier, Chaine, Ceuppens mano, kad Atžala yra Zorobabelis, kurs tačiau yra tipas Mesijo[22]). Mat, tik apie jį galima sakyti, kad pastatys bažnyčią Viešpačiui, nešios garbę, sėdės ir viešpataus savo soste" (Zak.

---

[22]) Ceuppens. Op. c. p. 460.

6, 13). Jis kaip tik turėjo savo rankose politinę valdžią ir rūpinosi bažnyčios statyba. Jam vienam pagaliau tinka žodžiai: iš po jo žels" (Zak. 6, 12), t. y. iš jo kils ainija, kuriai, be abejo, priklausys ir Mesijas. Posakį galima versti ir kitaip: „iš po jo kils atžala" (וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח). Štai kodėl ir jis pats Atžala vadinamas, tiesa, „non intuitu propriae suae personae, quia nempe ipse erit Messias, sed intuitu posteritatis suae, quia ad suam posteritatem pertinebit Messias", pabrėžia Ceuppens[23]).

Kai kurie ryžtasi taisyti dar ir patį tekstą. Vienas kitas 11 eil. vieton Jozuės skaito Zorobabelio vardą[24]) Reiškia, vainikas būtų dedamas ne Jozuei, bet Zorobabeliui ant galvos. Kiti gi, atsižvelgdami į Zak. 3, 9, kur kalbama apie padėjimą akmens ties Jozue, mano, kad panaši mintis yra išreikšta ir Zak. 6, 11, todėl בְּרֹאשׁ pakeičia į לִפְנֵי — „ties", reiškia, vainikas padedamas ties Jozue, kad jis jį pašventintų; bet vistik vainikas yra skirtas Atžalai — Zorobabeliui, ir turi vaizduoti jo karališką kilmę[26]).

Kokie tada santykiai tarp vyriausiojo kunigo Jozuės ir Zorobabelio, kurs turėjo būti tipas Mesijo? Zorobabelis buvo politinis valdovas, kuriam todėl skirta sėdėti karališkam soste. Bet yra dar kita valdžia, religinė, kurią atstovauja vyriausis kunigas Jozuė. Kaip religinės srities tvarkytojas, ir jis turi savo sostą, ir tai šalia Zorobabelio, net jo dešinėje, kaip leidžia suprasti LXX, kuri rašo: καὶ ἔσται ἱερεὺς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ. Buzy todėl 13. eilutę verčia šiaip: „Jis (Zorobabelis) sėdės ir viešpataus savo soste, ir kunigas(Jėzus, Jozedeko sūnus) bus savo soste, ir bus tarp jųdviejų taikos sandora"[27]). Tokiu būdu čia būtų atvaizduojama tik didi santarvė, esanti tarp Zorobabelio ir Jozuės, kitaip sakant, tarp politinės ir religinės valdžios. Kristaus asmeny, kurio figūra buvo Zorobabelis, šios dvi valdžios bus ne tik didžioji santarvėj, bet bus visai sujungtos.

---

[23]) Ceuppens. Op. c. p. 458.

[24]) L. Dennefeld. Le Messianisme, Paris, 1929, p. 147; K. Marti. Dodeka — propheton, 1904, p. 420.

[26]) Ceuppens, Op. c. p. 457; A. Van Hoonacker. Les douze petits Prophètes, Paris, 1908, p. 632; A. Regnier. Le réalisme dans les symboles des Prophètes, Revue biblique, 32 (1923) 402.

[27]) D Buzy. Les Symboles de l'Ancien Testament, Paris, 1923, p. 398.

Taigi ir šiuo atveju, nors ir netiesiog, atvaizduojama ateinančio Mesijo karaliaus kunigystė. Be to, Zorobabelis, Mesijo figūra, pastatė Viešpačiui bažnyčią; taip Bažnyčią pastatys ir Mesijas, tik ne medžiaginę, bet dvasinę. Toji Bažnyčia tai Dievo karalystė, kur viešpatauja teisingumas ir taika. Ir kaip Zorobabelio laikais buvo atnaujinta aaroniškoji kunigystė (Zak. 3, 1—5), taip bus atnaujinta kunigystė ir mesijiniais laikais. Tik ši kunigystė nebus Aarono, bet Melkizedeko tvarka, sutelkianti vienam asmeny kunigišką ir karališką valdžią[28]).

2. Naujasis Įstatymas apie Kristaus kunigystę

Tik viename šv. Povilo laiške Žydams Kristus vadinamas kunigu, net vyriausiuoju kunigu (ἱερεύς arba μέγας ἱερεύς penkis kartus, ἀρχιερεύς aštuonis kartus). Kituose Naujojo Įstatymo raštuose, nors Kristui šis titulas neteikiamas, vis tik suponuojama jį esant kunigu. Tai lengva išvesti ypač iš tų posakių, kur kalbama apie jo auką.

Kad Kristus yra tikrai kunigas, šv. Povilo laiškas Žydams neleidžia nė kiek abejoti. Jis primygtinai tai tvirtina. Antai, nusakęs, kas yra kunigas, ir pažymėjęs, kad šioms pareigoms žmogus turi būti šaukiamas paties Dievo, kaip Aaronas, šv. Povilas taip rašo: „Taip ir Kristus ne pats sau pasisavino vyriausiojo kunigo garbę, bet tasai, kurs jam pasakė: Tu mano Sūnus; aš šiandien pagimdžiau tave. Kaip ir kitoje vietoje sako: Tu kunigas per amžius Melkizedeko būdu“ (Žyd. 5, 5-6). Taigi Kristus tikrai yra kunigas ir tai paties Dievo pašauktas, kaip Aaronas.

Bet Kristus vis tik nepriklauso aaroniškajai kunigystei. Visi šios tvarkos kunigai buvo iš Levio giminės, kai tuo tarpu Kristus yra kilęs iš Judo. „Apie kunigus gi toje giminėje Mozė nėra nieko kalbėjęs“ (Žyd. 7, 14). Tad Kristus, kilęs iš Judo, negalėjo būti aaroniškosios kunigystės kunigu. Jis užtat yra kunigas Melkizedeko panašumu, kunigas daug aukštesnės tvarkos, kaip Melkizedekas, Salemo karalius, aukščiausiojo Dievo kunigas, kurio pavyzdžiu Kristus yra kunigas, yra žymesnis ir aukštesnis už Abraomą, iš kurio kilo visa Levio giminė, taigi Aaronas ir visi jo tvarkos kunigai (plg. Žyd. 7).

---

[28]) Ceuppens. Op. c. p. 465.

Autorius Kristui nepagaili gražiausių kunigiškų vardų. Jis yra vadinamas didžiu vyriausiuoju kunigu (Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν), kurs įėjo į dangų (Žyd. 4, 14), didžiu kunigu Dievo namams (Žyd. 10, 21: ἱερεὺς μέγας ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ), gailestingu ir ištikimu vyriausiu kunigu (ἀρχιερεύς) Dievui (Žyd. 2, 17), mūsų išpažinimo vyriausiu kunigu (3,1), vyriausiu kunigu, kurs gali užjausti mūsų silpnybes (4,15), vyriausiu kunigu, šventu, nekaltu, nesuteptu, atskirtu nuo nusidėjėlių ir aukštesniu už dangų (7,26), vyriausiu būsimųjų gėrybių kunigu (9,11). Jis dar vadinamas tarnu (λειτουργός) šventyklos ir tikrosios padangtės (8, 2). Kaip žydų vyriausias kunigas kartą metuose su gyvulių krauju įeidavo į Švenčiausiąją, kad čia permaldautų Dievą už tautos nuodėmes, taip ir Kristus, pildydamas savo kunigiškas pareigas, įėjo už užuolaidos, į patį dangų, kad stotų už mus Dievo akivaizdon, „pasidaręs vyriausis kunigas per amžius Melkizedeko būdu" (Žyd. 6, 20).

Kad Kristus yra kunigas, matyti dar ir iš to, kad jis yra aukojęs Dievui auką. Aukas juk aukoti kunigui priklauso. Toji gi Kristaus aukota auka buvo jis pats. „Kristus, sako šv. Povilas, aukojo pats save nesuteptą Dievui" (Žyd. 9, 14). Jis yra „aukojęs vieną auką už nuodėmes (Žyd. 10, 12). „Mes esame pašventinti Jėzaus Kristaus kūno paaukojimu vieną kartą už visus" (Žyd. 10, 10). Ir vėl: „Jis viena auka padarė pašventinamuosius :tobulus per amžius" (Žyd. 10, 14). „Jis pasirodė vieną kartą amžių pabaigoje nuodėmes atimti savo auka. Ir kaip žmonėms skirta vieną sykį mirti, o paskui būna teismas, taip ir Kristus buvo paaukotas vieną kartą daugelio nuodėmėms atimti" (Žyd. 9, 26-28). Ne budeliai Kristų aukojo, bet jis pats save aukojo mirčiai, kaip pripažįsta visi Naujojo Įstatymo rašytojai, ir jis pats tai aiškiai pabrėžia: „Aš guldau savo gyvybę. Niekas negali atimti jos iš manęs, bet aš ją guldau pats savaime" (Jon. 10, 71 — 18).

Iš cituotų tekstų matyti, kad Kristus yra ne tik kunigas, bet ir auka. Iš jų taip pat matyti, kad žmonijos atpirkimas yra Kristaus kunigiškos veiklos, jo pasiaukojimo mirčiai, pasekmė [29]).

---

[29]) E. I. Scheller. Das Priestertum Christi, Paderborn, 1934, p. 14; J. Anger. La Doctrine du Corps mystique de Jésus — Christ 3, Paris, 1929, p. 67 s.

Kai kas stebisi, kad šv. Povilas jokiam kitam savo laiške Kristaus nevadina kunigu Melkizedeko būdu, net visai Kristaus kunigu nevadina. Tai esąs pažymys, kad laiškas Žydams, kur tiek daug kalbama apie Kristaus kunigystę Melkizedeko būdu, nėra parašytas šv. Povilo, bet veikiau, kurio nors iš jo mokinių, ar šiaip kurio nors kito autoriaus, esančio aleksandriečio Filono įtakoje [30]).

Tiesa, jokiam kitam savo laiške šv. Povilas Kristaus kunigu Melkizedeko būdu nevadina, kai tuo tarpu jį vadina daugeliu kitų vardų, kurie pažymi labai aukštas Kristaus savybes, kad, būtent, Kristus yra mūsų Išganytojas (Pilyp. 3, 20; Tit. 11, 4), tarpininkas tarp Dievo ir žmonių (1 Tim. 2, 5), naujasis Adomas (1 Kor. 15, 45), užmigusiųjų pirmonė (ten pat, 15, 20), pirmgimis pirm viso sutvėrimo (Kol. 1, 15), visako Kūrėjas (Kol. 1, 16), Bažnyčios ir angelų galva (Efez. 1, 21 — 22), visame turįs pirmininkystę (Kol. 1, 18), Dievo Sūnus (Rom. 1. 3, 4, 9), tikras ir didis Dievas (Rom. 9, 5; Tit. 2, 13) ir t.t. Nė karto tačiau nerandame jo pavadinto kunigu ar vyriausiuoju kunigu.

To nežiūrint, reikia vis tik pripažinti, kad nors šv. Povilas **expressis verbis** Kristaus kunigu ir nevadina, tai vis dėlto pati dalyko esmė ten yra aiškiai išreikšta, kai sakoma, kad Kristus pats save aukojo už mus, kaip auką Dievui malonią. Laiške Efeziečiams šv. Povilas rašo: „Kristus mus mylėjo ir pats save davė už mus Dievui atnašą ir auką meiliam kvapui" (Efez. 5, 2: παρέδωκεν ἑαυτὸν... προσφορὰν καὶ θυσίαν). Ir vėl: Kristus „pats save atidavė už mūsų nuodėmes, kad išgelbėtų mus iš dabartinio netikusio pasaulio" (Gal. 1, 4). „Vienas yra Dievas, vienas taip pat tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, Žmogus, Kristus Jėzus; jis pats save davė atpirkimą už visus" (1 Tim. 2, 5 — 6). Taigi ne tik vienam laiške Žydams, bet ir kituose šv. Povilo raštuose bent **implicite** yra pažymėta, kad Kristus yra tikrai kunigas [31]).

---

[30]) Šį laišką, jų manymu, parašęs Klemensas Rymietis, arba Lukas evangelistas, arba Povilo bendradarbis Barnabas, arba net Apolis, mums žinomas iš Apd. ir 1 Kor. Plg. Hoepfl — B. Gut. Introductio Specialis in N. Testamentum 4, Romae, 1938, p. 425 s.; B. Heigl. Verfasser und Adresse des Briefes an die Hebräer, Freiburg i. Br., 1905.

[31]) S. Rosadini. Institutiones introductoriae in libros Novi Testamenti 2. Romae, 1930, II t., p. 280.

Šios išvados galime prieiti remiantis dar ir kitais tekstais, kurie pirmu pažvelgimu gali atrodyti nėsą toki aiškūs, kaip pirmieji. Antai, 1 Kor. 11, 25 pasakyta, kad Paskutinės Vakarienės vyno taurė yra tai Kristaus kraujas Naujajai Sandorai sudaryti: „Ta taurė yra naujoji sandora mano kraujuje“ (τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι) t. y. patvirtinta mano krauju. Čia pažymėtas sandoros kraujas yra aukos kraujas, kuriuo būdavo patvirtinama sudaroma sandora, kaip tai įvyko ir prie Sinajaus kalno, apie kurio sandoros sudarymą šlakstant krauju čia užsimenama[32]). Taigi čia pabrėžiama ir Kristaus auka, kadangi tai yra taurė Kristaus kraujo, kuriuo buvo sudaryta Naujoji Sandora. Tokiu būdu Kristus, kuris sudarė Naująją Sandorą ir ją patvirtino savo aukos krauju, yra pirmas tos Naujosos Sandoros kunigas[33]).

Jį reikia, be to, laikyti vyriausiu tos sandoros kunigu. Juk jis, pagal to paties šv Povilo doktriną, yra ne tik atpirkėjas ir permaldavimo auka — ἱλαστήριον — (Rom. 3, 24 s.; Efz. 1, 7), bet taip pat ir Bažnyčios galva (Efez. 1, 21 — 22) ir visame turįs pirmininkystę (Kol 1, 18). Todėl toji pirmininkytė jam ir kaip kunigui, atpirkusiam žmoniją savo kunigiška veikla, visai teisėtai priklauso. Kitaip sakant, jis yra vyriausias Naujosios Sandoros kunigas [34]).

Galop jis yra tos Naujosios Sandoros auka: „Mūsų velykinis avinėlis, Kristus, jau paaukotas“ (1 Kor. 5, 7).

Autentiškumo laiško Žydams priešininkai be jokio pagrindo reikalauja, kad šio laiško doktrina tais pačiais žodžiais pasikartotų ir kituose šv. Povilo laiškuose. Juk laiško autorius turi visišką laisvę savo laišką pritaikinti savo skaitytojų reikalams ir aplinkybėms.

Kad ta laisve naudojosi ir šv. Povilas, galima pastebėti palyginus kitus jo laiškus. Antai, laiške Galatams, žiūrint savo skaitytojų sielos būsenos ir reikalų, jis plačiai jiems dėsto Mozės įstatymo vertę, kai tuo tarpu savo laiškuose Tesa-

---

[32]) R. Cornely. Commentarius in S. Pauli Epistolam ad Corinthios priorem, Parisiis, 1909, p. 343 s.

[33]) R. G. Bandas. The Master — Idea of Saint Paul's Epistles or the Redemption, Bruges, 1925, p. 257.

[34]) Rosadini. Op. c. II t. p. 281.

lonikiečiams nieko apie tai nebuvo užsiminęs. Laiške Romėnams jis plačiai kalba apie žydų netikėjimą, apie ką kituose laiškuose jis taip pat nebuvo užsiminęs. Taigi visai nenuostabu, kad tik laiške Žydams jis plačiai kalba apie Kristaus kunigystę [35]).

Tokio pamokymo laiško Žydams skaitytojai buvo reikalingi. Jiems reikėjo įrodyti, kas Senasis Įstatymas, jo kunigija ir apeigos, tiesiog, visas kultas, savo amžių jau atgyveno, kad Sinajaus sandora jau paseno, kad jų vietą užima Naujas Įstatymas, nauja kunigija, atseit, naujas kunigas Melkizedeko būdu Kristus, su nauja auka, nepalyginamai prakilnesne ir vertingesne už Senojo Įstatymo aukas. Reikėjo įrodyti, kad tik Kristus, vienintėlis tikras vyriausias mūsų išpažinimo kunigas, gali mums suteikti išganymą, gali mus įvesti į „Dievo atilsį". Todėl tik jo vieno reikia laikytis ir nepasiduoti judaizmo viliojimams.

Evangelijose ir kituose Naujojo Įstatymo raštuose nors tiesiog Kristus kunigu taip pat nevadinamas, bet pati mintis vis dėlto yra išreikšta.

Antai, perspėdamas Juozapą dėl Kristaus gimimo, angelas pažymi, kad jis turėsiąs būti pavadintas Jėzumi, „nes jis išgelbės savo tautą iš jųjų nuodėmių" (Mt. 1, 21). Tiesa, čia dar nepasakoma, kaip jis savo tautą iš nuodėmių išgelbės, ir tenkinamasi tik pačio fakto pažymėjimu. Kad jis tai padarys savęs paaukojimu, turės paaiškėti tik vėliau, jo viešojo gyvenimo metu.

Tokia auka už nuodėmes jį jau Jonas Krikštytojas nurodo, pavadindamas jį Dievo avinėliu, kurs atima pasaulio nuodėmę: „Štai Dievo avinėlis, štai, kurs atima pasaulio nuodėmę" (Jon. 1, 29, 36). Kristus tokiu būdu yra Dievo avinėlis, kurs, panašiai kaip Jeruzalės bažnyčioje avinėliai, turės būti paaukotas už pasaulio išganymą. Tik čia dar nepasakyta, kas jį turės aukoti. Vėliau tačiau ir tai paaiškinama, bet jau Kristaus: „Žmogaus Sūnus neatėjo, sako jisai, kad jam tarnautų,

---

[35]) Kad autorius nėra iš Filono mokyklos, ž. Rosadini. Institutiones introductoriae in libros Novi Testamenti, II t., p. 278 s.; F. Prat. La Théologie de Saint Paul 12, Paris, 1924, II t., p. 428 s.; L. Murillo. Paulus et Pauli scripta. Prima pars. Paulus, Romae, 1926, p. 461 — 475; J. Lebreton. Histoire du dogme de la Trinité 6, Paris, 1927, I t. p. 178 — 251; 661 — 627.

bet kad jis pats tarnautų ir duotų savo gyvybę kaip atvadavimą už daugelį" — διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν (Mk. 10, 45; plg. Mt. 20, 28). Taigi tą auką — savo gyvybę aukos pats Kristus; kitaip sakant, Kristus bus savo aukos aukotojas, t. y., kunigas[36]).

Ta pati mintis yra išreikšta ir šv Jono Evangelijoje, kur kalbama apie gerą ganytoją, kurs duoda savo gyvybę už avis. Panašiai ir Kristus, kaip anas gerasis ganytojas, guldys savo gyvybę už savo avis. Niekas tos gyvybės iš jo negali atimti, bet jis pats savaime ją guldo: „Aš guldau savo gyvybę. Niekas negali atimti jos iš manęs, bet aš ją guldau pats savaime" (Jon. 10, 17 — 18).

Galop savo kunigiškoje maldoje Vakarienbutyje Kristus jau visai aiškiai pasisako, kad jis pats aukojąsis už kitus. „Už juos aš pasišvenčiau pats save, kad jie būtų pašventinti tiesoje" (Jon. 17, 19: ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτόν). Jis pašvenčia pats save, kad tuo galėtų kitus padaryti šventais. Savęs pašventimas čia suprantamas kaip savęs paaukojimas aukai, kaip tai galima išvesti iš paties teksto ir iš panašių išsireiškimų Sename Įstatyme (Iš. 13, 2; 28, 38; Atk. 15; 19 22, 9). Maldonatas šia proga rašo: „Omnes prorsus auctores, quos ego legerim, interpretantur: Pro eis ego me in sacrificium offero; nec dubium est, quin id verba significent" [37]).

Ta pačia proga Kristus dar ir kitais žodžiais savo mirtį atvaizdavo kaip kruviną auką, iš pačių dalykų eigos duodamas suprasti, kad jis pats ją aukojąs: „Tai yra mano kraujas naujosios sandoros, kurs bus išlietas už daugelį", rašo, perduodamas Kristaus žodžius, šv. Morkus (14, 24); „nuodėmėms atleisti", prideda šv. Matas (26, 28). Kristaus kraujas

---

[36]) C. van Crombrugghe. De Soteriologiae christianae primis fontibus, Lovanii, 1905, p. 67—112; P. Feine. Theologie des Neuen Testaments 4, Leipzig, 1922, p. 115—117.

[37]) Joannis Maldonati Commentarii in quatuor Evangelia, Moguntiae, 1863, II t. p. 899; plg. J. Knabenbauer. Commentarius in Evangelium secundum Joannem, Parisiis, 1925, p. 511; M. — J. Lagrange. Evangile selon Saint Jean 3. Paris, 1927, p. 448; F. C. Ceulemans. Commentarius in Evangelium secundum Joannem, Mechliniae, 1929, p. 241; J. — M. Vosté. Studia Joannea 2, Romae, 1930, p. 293; J. Huby. Le discours de Jésus après la Cène, Paris, 1932, p. 138 s.; M. de la Taille. Mysterium Fidei 2, Parisiis, 1924, p. 88 s.; A. Médebielle. Expiation, Dict. de la Bible (Suppl.), 1934, kol. 219 s.

todėl ne tik patvirtins Naująją Sandorą, bet drauge jis yra aukojimas už daugelio nuodėmes.

Tą kraują Kristus pats išlieja Naujajai Sandorai sudaryti. Juk jis yra Naujosios Sandoros sudarytojas ir tarpininkas, kaip kadaise Mozė buvo Sinajaus sandoros sudarytojas ir tarpininkas. Ir kaip tada kunigo pareigas ėjo Mozė, taip dabar kunigo pareigas, sudarant Naująją Sandorą, eina Kristus. Taigi Kristus pats bus Naujosios Sandoros aukos ir aukos už nuodėmę aukotojas [38]).

Apie Kristų, kaip kunigą, kalba ir šv. Petras. Pirmiausiai jį vaizduoja kaip aukos avinėlį, kurio brangiu krauju esame apiplauti ir atpirkti: „Jūs esate atpirkti nuo tuščio jūsų iš tėvų paveldėto pasielgimo ne gendančiais auksu ar sidabru, bet brangiu krauju Kristaus, kaip nesutepto ir be ydos avinėlio“ (1 Petr. 1, 18 — 19).

Toliau jis jį vaizduoja ir kaip kunigą, kurs aukojasi už mūsų nuodėmes: „Kristus kentėjo už mus... Jis pats savo kūne nešė (ἀνήνεγκεν) mūsų nuodėmes į medį“ (1 Petr. 2, 21 — 24), t. y. į kryžių, kurs buvo tarsi altorius jo aukojamos už nuodėmes aukos. Taigi auka ir aukotojas buvo jis pats nuodėmėmis apkrautas [39]).

Taigi Kristus tikrai yra kunigas. Tokiu jį vaizduoja šv. Povilas ne tik savo laiške Žydams, bet ir kituose savo raštuose. Tokiu jį vaizduoja taip pat kiti Naujojo Įstatymo rašytojai. Daug gausiau yra tekstų, kurie kalba apie Kristų kaip auką, bet kadangi arčiau jie mūsų temos neliečia, tai apie juos čia kalbėti netenka.

---

[38]) K. Staab. Die Lehre von der stellvertretenden Genugtuung Christi, Paderborn, 1908, p. 92—104; W. Goossens. Les Origines de l'Eucharistie Sacrement et Sacrifice, Gembloux — Paris, 1931, p. 182 s.

[39]) U. Holzmeister. Commentarius in Epistulam primam sancti Petri, Parisiis, 1937, p. 272.

III. Kristaus kunigystės pagrindas — Jo žmogiškoji prigimtis

Savo laiške Žydams, nusakydamas, kas tai yra kunigas, šv. Povilas pažymi, kad jis yra „imamas iš žmonių" (ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος), taigi, kad jis pats privalo būti žmogus (Žyd. 5, 1).

Tai visai suprantama. Juk kunigas yra žmonių atstovas Dievo reikaluose. Tauta gi renka savo atstovus iš savo tarpo, tuos, kurie žino jos reikalus ir juos ima širdin, juos atjaučia, kitaip sakant, renka tuos, kurie su jos reikalais yra susigyvenę.

Ir Kristus todėl, kaip vyriausias Dievo tautos kunigas, turi būti iš jos tarpo, privalo būti su savo atstovaujama tauta susigyvenęs.

Kunigas, be to, yra dar tarpininkas tarp Dievo ir žmonių. Ir kaip toks, kunigas neturi būti tolimas tai šaliai, kuriai tarpininkaujama. „Tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, sako šv. Augustinas, turėjo turėti ką nors panašu į Dievą, ką nors panašu į žmones, kad, būdamas abejuose dalykuose panašus į žmones, nebūtų toli nuo Dievo, arba, būdamas abejuose dalykuose panašus į Dievą, nebūtų toli nuo žmonių ir tuo būdu nebūtų tarpininkas"[1]). Taigi ir Kristus, žmonijos kunigas, tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, turėjo būti žmogus. „Vienas yra Dievas, sako šv. Povilas, vienas taip pat tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, Žmogus, Kristus Jėzus" (1 Tim. 2, 5).

Kai kalbame apie būtinumą Kristui tapti žmogumi, tai, reik pažymėti, šis būtinumas nėra absoliutus, bet tik hipotetiškas, suponuojant, kad žmonijos išganymas, nekalbant apie

---

[1]) Išpažinimai, 10 kn. 42 sk. Kun. M. Vaitkaus vertimas, Kaunas, 1933, p. 282.

kitus jo realizavimo būdus, taip pat kunigišku veiksmu vykdomas [2]). O kad taip yra, žinome iš šv. Rašto. Štai kodėl Kristus tampa žmogumi.

Įvairiais atvejais šv. Povilas pabrėžia Kristaus norą tapti žmogiškos prigimties dalininku, taip pat jo norą būti žmonėms panašus ir antraeiliuose dalykuose, kad tik galėtų būti kunigas, ir tai idealus, nuodėmingai žmonijai labiau tinkamas. „Kurs pašventina ir pašventinamieji visi yra iš vieno Tėvo", sako šv. Povilas. „O kadangi vaikai turi bendrą kūną ir kraują, ir jis taip pat pasidarė jų dalininkas... Nes jis niekur neina į pagalbą angelams, bet eina į pagalbą Abraomo ainijai. Todėl jis turėjo pasidaryti visukuo panašus į brolius" (Žyd. 2, 11, 14, 16 — 17). Štai kodėl Kristus, nors buvo Dievas, prisiėmė tarno pavidalą ir pasidarė panašus į žmones, nežiūrint, kad tai buvo tarsi savęs sunaikinimas ir pažeminimas (plg. Pilyp. 2, 7).

Kristus tačiau su meile priima tokį pažeminimą. Žmonių reikalus jis ima į širdį ir „nesigėdi vadinti juos broliais, sakydamas: Aš skelbsiu tavo vardą savo broliams" (Žyd. 2, 12; plg. Ps. 21, 23).

Kristus tampa ne tik žmogumi; jis priima net žmogiškas silpnybes, išskiriant, be abejo, nuomdėmę, kuri jokiu būdu nesuderinama su Dievo šventumu. Viso to tikslas — labiau priartėti prie žmogaus, kad pats išgyvenęs visus žmogų gyvenime ištinkančius bandymus, pats ant savęs patyręs žmogiškos prigimties silpnumus ir negalavimus, mokėtų labiau užjausti silpnybes tų, kurių gelbėti jis nužengė iš dangaus. „Mes turime vyriausiąjį kunigą ne tokį, kurs negalėtų užjausti mūsų silpnybių, bet gundytą visais atžvilgiais panašiu būdu, tačiau be nuodėmės" (Žyd. 4, 15). „Todėl jis turėjo pasidaryti visukuo panašus į brolius, kad būtų gailestingas ir ištikimas vyriausis kunigas Dievui, kad permaldautų už tautos nuodėmes. Nes todėl, kad pats kentėjo ir buvo gundytas, jis gali padėti ir tiems, kurie yra gundomi" (Žyd. 2, 17 — 18).

---

[2]) F. Prat. Théologie de Saint Paul, I t., p. 448. — Tiesa, žmonijos išganymas įvykdytas ne tik kunigišku veiksmu — auka, t. y. „per modum sacrificii", bet taip pat ir „per modum redemptionis, per modum satisfactionis et per modum meriti". Šie aspektai tačiau įjungiami į pirmąjį, kaip svarbiausiąjį. Apie juos čia kalbėti netenka, nes tai išeina iš mūsų studijos ribų.

Kristui nebuvo reikalo patirti nuodėmę ant savęs, kad galėtų būti gailestingas ir užjaučiantis kitų silpnybėms. Įvairūs bandymai, gundymai ir skaudi kančia, taip pat paklusnumas iki mirties, jį pilnai padarė tuo tobulu kunigu, kuris gali atjausti ir užjausti savo brolius ir jų silpnybes, nuodėmingą jų prigimtį, nuolat puolamą ir viliojamą į pikta.

Taigi, išskiriant nuodėmę, Kristus tapo ne tik žmogiškos prigimties, bet ir jos likimo dalininkas. Tėvas jį siuntė į pasaulį „nuodėmingo kūno panašume" (Rom. 8, 3). Jis pats pasidarė „už mus prakeikimas" (Gal. 3, 13), kad mus atpirktų nuo įstatymo prakeikimo. Bet nuodėmės niekas jam negali prikišti. Kristus pats minių drąsiai paklausė: „Kas iš jūsų gali įrodyti manyje nuodėmę?" (Jon. 8, 46). Bet niekas į tai jam neatsakė, nes neturėjo ką atsakyti. Ir Petras vėliau turės išpažinti Kristaus gyvenimo nekaltumą garsiais Izaijo žodžiais: „Jis nepadarė nuodėmės, ir nerasta vyliaus jo burnoje" (Petr. 2, 22; plg. Iz. 53, 9).

Kadangi Kristus yra kunigas tik kaip žmogus, tai jis juo tampa tik Įsikūnijimo metu, kada, būtent, tampa kūno ir kraujo dalininku, dalimi tos visuomenės, tarp kurios ir Dievo jis turės atsistoti kaip tarpininkas ir atstovas. Tuo pačiu jis tampa ir auka, nes kaip tik savo kūną, kurį gavo įsikūnydamas, jis turės paaukoti už pasaulio kaltes. „Įeidamas į pasaulį, jis sako: Aukos ir atnašos tu nenorėjai, bet prirengei man kūną. Deginamosios aukos ir aukos už nuodėmę (gr. t.) tau nepatiko. Tuomet aš tariau: Štai, ateinu, — knygos rietime yra parašyta apie mane, — daryti tavo, o Dieve, valios. Toje valioje mes esame pašventinti: Jėzaus Kristaus kūno paaukojimu vieną kartą už visus" (Žyd. 10, 5 — 7, 10). Kristus tampa kunigu įsikūnydamas, bet savo kunigiška veikla jis ypač pasireikš tik savo gyvenimo gale, mirdamas ant kryžiaus [8]).

---

[8]) Žyd. 10, 5-7 cituojamas tekstas yra paimtas iš Ps. 39 (hebr. 40) 7-9, LXX vertimo. Hebraiškam tačiau tekste vietoj: „tu prirengei man kūną", skaitome: „pradūrei man ausis". Skirtumas galėjo atsirasti, arba dėl teksto sugedimo, ΩΤΙΑ skaitant ΣΩΜΑ (Σ paėmus iš prieš jį stovinčio žodžio galūnės, TI gi pakeitus į M), arba sakinį laisviau verčiant, tą pačią mintį išreiškiant kitais žodžiais. Pagrindinė čia išreiškiama mintis yra paklusnumas. Kaip vergui yla buvo perduriama ausis (Iš. 21, 6), tuo išreiškiant, kad jis apsiima visuomet klausyt savo pono, taip dabar sakoma prirengiamas Mesijui kūnas, kaip jo klusnumo

Kristaus pašventimas kunigu įvyksta pačią Įsikūnijimo valandą, kada jis tampa žmogumi, todėl žmonijos atstovu Dievo reikaluose, taigi ir kunigu [4]). Kaip Bažnyčios Tėvai išsireiškia, Kristų kunigu patepa ir pašvenčia pati dievystė. Šis pašventinimas tačiau, kurį Žodis teikia žmogiškai prigimčiai, nėra **accidentale, sed substantiale quid.** Reikia pažymėti, kad tuo pačiu tampama kunigu, ką ir Kristumi. Kadangi pagaliau šis hipostatinis dviejų prigimčių susivienijimas nėra nutraukiamas, Kristus lieka amžinu kunigu [5]).

Hipostatinis susivienijimas teikia Kristui, kaip kunigui, nepaprastos reikšmės ir orumo; juk tik dėl jo jis yra kunigas Dievas — Žmogus. Šio susivienijimo su Dievu dėka teikiama taip pat ir jo aukai begalinės vertės. Štai kodėl tokio kunigo auka galėjo be galo patikti Dievui.

Taigi tik priimdamas kūną ir tapdamas už Dievą žemesnis, Žodis galėjo būti kunigas ir eiti kunigiškas pareigas: garbinti Dievą, į jį melstis ir aukoti jam auką, kurioj ypač ryškiai pasireiškia pareinamybė ir priklausomybė nuo Dievo. Štai kodėl ir auka tegali būti aukojama tik to, kurs yra už Dievą žemesnis.

Kai kurie tačiau teologai, pav. Tomasinas, kalba apie Žodžio kunigystę net prieš Įsikūnijimą. Žodis, esą, nuo amžių buvęs savo Tėvo kunigas, ir amžinai jam auką aukojęs, arba veikiau jis pats buvęs toji auka, kadangi jis yra substancialinė Dievo garbė. [6]).

Šiai doktrinai yra palankūs ir kai kurių Tėvų išsireiškimai, ypač Klemenso Aleksandriečio (Stromata II, 9. P. G. 8, 981; Protrepticon (Cohort. ad gentes) c. 12, P. G. 8, 241, 509) šv. Grigaliaus Stebūkladario, Euzebijaus Kaisariečio, šv. Ambraziejaus ir kt.[7]).

---

darbams skiriamas organas. Plg. J. — M. Vosté. Studia Paulina, Romae 1928, p. 173 s.; Cornelius a Lapide. Commentaria in omnes Divi Pauli Epistolas, Antverpiae, 1652, p. 918.

[4]) E. J. Scheller. Das Priestertum Christi, Paderborn, 1934, p. 102; J. Anger. La Doctrine du Corps mystique de Jésus — Christ 3, Paris 1929, p. 29.

[5]) Galtier. De Incarnatione ac Redemptione, Parisiis, 1926, p. 424; Ch. — V. Héris. Le Mystère du Christ, Paris, 1928, p. 44 s.

[6]) L. Thomassinus. De Inc. Verbi Dei, lib. X, cap. IX, n. X. Parisiis, 1868, IV t. p. 318 s.

[7]) L. Thomassinus. De Inc. Verbi Dei, lib. X, c. IX, n. II-VI.

Be abejo, toki išsireiškimai apie Žodžio kungystę negali būti suprantamai siaura ir griežta prasme. Jų žodžiai privalo būt aiškinami labai plačiai ir tik mistiškos kūnigystės prasme, kaip pripažįsta ir pats Tomasinas[8]). Šv. Povilas juk duoda aiškiai suprasti, kad Kristus yra kunigas tik kaip žmogus. Nebereikalo daugumas Tėvų ir veik visi teologai tik apie tokią Kristaus kunigystę ir tekalba [9]). Šv. Augustinas rašo: „Secundum hominem quippe Christus et Rex et Sacertos effectus est" [10]). Gi Garrigou — Lagrange pastebi, kad tuo pačiu veiksmu Dievas nusprendė ir Kristaus įsikūnijimą ir pašaukė jį kunigystėn bei į visuotinį tarpininkavimą[11]). Taigi tik priėmus žmogišką prigimtį Žodis tapo tarpininku ir kunigu [12]).

---

[8]) L. Thomassinus. Op. c. lib. X. c. IX, n. X. Parisiis, 1868, IV t. p. 318 s.

[9]) D. Petavius. De Inc. Verbi, lib. XII, c. XI, n. IV. Parisiis, 1867, VI t., p. 560 s.; J. B. Franzelin. Tractatus de Verbo Incarnato 5, Romae, 1902, p. 533; Chr. Pesch. De Verbo Incarnato 5, Friburgi Br., 1922, t. IV, p. 303; L. Lercher. Institutiones Theologiae Dogmaticae, Oeniponte, 1925, III t. p. 295 s.; A. M. Diekamp. Theologiae Dogmaticae Manuale, Parisiis, 1933, II t. p. 341.

[10]) S. Augustinus. De consensu Evangelistarum, 1. I, c. III, 6, PL, t. 34, 1045.

[11]) Garrigou — Lagrange. Le Sacerdoce du Christ. La Vie Spirituelle, 1926, p. 486.

[12]) J. Bonsirven. Le sacerdoce et le sacrifice de Jésus — Christ d'après l'Epître aux Hébreux, Nouvelle revue théologique, 1939, p. 658.

IV. Kristaus kunigystėn pašaukimas

Apreikštojoj religijoj būtina kunigavimo sąlyga — paties Dievo pašaukimas. „Nė vienas neima pats sau(tos) pagarbos, bet tik tas, kurs Dievo šaukiamas, kaip Aaronas (Žyd. 5, 4). Ir tai gerai suprantama. Juk kunigas yra tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, žmonijos atstovas dalykuose, kurie liečia Dievą. Jei jau kunigas turi turėti pasitikėjimą žmonių, kuriuos jis atstovauja pas Dievą, tai juo labiau jis turi turėti pasitikėjimą paties Dievo, kurio reikalai yra pavedami jo žiniai ir iš kurio jis gauna įgaliojimų į žmones. Savo nuožiūra į Dievo reikalus niekas negali kištis.

Iš tiesų, Dievas pats ieško sau tinkamų tarnų ir pats juos šaukia prie savęs. Taip buvo jau Senojoj, taip bus ir Naujojoj Sandoroj. Štai kodėl „ir Kristus ne pats sau pasisavina vyriausiojo kunigo garbę“ (Žyd. 5, 5). Kunigu jį paskyrė pats Dievas, t. y. tasai, kurs jam yra pasakęs: „Tu mano Sūnus; aš šiandien pagimdžiau tave“, ir: „Tu kunigas per amžius Melkizedeko būdu“ (Žyd. 5, 5-6).

Šį Kristaus kunigystėn pašaukimą Dievas net priesaika patvirtino, kad aiškiau įrodžius, jog Kristus iš kunigiškų pareigų niekuomet nebus atšauktas, kaip tai įvyko su Aaronu. „Kiti be priesaikos buvo padaryti kunigais, o šitas su priesaika to, kurs jam tarė: Viešpats prisiekė, ir jis nesigailės. Tu kunigas per amžius“ (Žyd. 7, 20 — 21).

Kad Kristus tikrai yra paties Dievo pašauktas kunigystėn, šv. Povilas įrodo dviem viršminėtais mesijiniais tekstais, paimtais iš Psalmių: „Tu mano Sūnus; aš šiandien pagimdžiau tave“ (Žyd. 5, 5; Ps. 2, 7) ir: „Tu kunigas per amžius Melkizedeko būdu“ (Žyd. 5, 6; Ps. 109 (hebr. 110) 4).

Šis pastarasis tekstas — אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל־דִּבְרָתִי מַלְכִּי־צֶדֶק - yra aiškiausias. Jis ne tik pažymi, kad Kristus yra kunigas, bet pažymi taip pat kad jis yra kunigas Melkizedeko

būdu, ir tai per amžius. Kame Kristaus kunigystė prilygsta Melkizedeko kunigystei, teks išsitarti vėliau.

Pirmojo teksto pritaikymas Kristaus pašaukimui kunigystėn nėra toks aiškus. Be to, kitoj vietoj (Apd. 13, 33) tą patį tekstą šv. Povilas taiko, rodos, Kristaus prisikėlimo iš numirusių įrodymui, rašydamas: „Mes jums skelbiame tą pažadą (prikelti Jėzų iš numirusių), kurs buvo duotas mūsų tėvams, kad jį Dievas atitesėjo mūsų vaikams, **prikeldamas** (ἀναστήσας) Jėzų, taip kaip ir antroje psalmėje parašyta: Tu mano Sūnus, šiandien aš tave pagimdžiau" (Apd. 13, 32 — 33) [1]. Reiškia, prikeldamas iš numirusių Kristų, nepalikdamas jo kape, Tėvas paliudijo ir viešai pareiškė, kad Kristus yra jo Sūnus, kaip jau 2. psalmėj apie tai parašyta [2].

---

[1]) E. Jacquier. Les Actes des Apôtres, Paris, 1926, p. 403; A. Camerlynck — A. Vander Heeren. Commentarius in Actus Apostolorum 7, Brugis, 1923, p. 251; A. Steinmann. Die Apostelegeschichte 4, Bonn, 1934, p. 137; A. Loisy. Les Actes des Apôtres, Paris, 1920, p. 532 s. — Tačiau kiti (J. Th. Beelen. Commentarius in Actus Apostolorum, Lovanii, 1864, p. 347; J. Knabenbauer. Commentarius in Actus Apostolorum, Parisiis, 1899, p. 233; M. Sales. Il Nuovo Testamento commentato, I t. Torino, 1917, p. 521; J. Skvireckas. Šventasis Raštas, V t. Kaunas, 1937, p. 654) mano, kad čia graikiškas žodis ἀναστήσας nereiškia „prikelti", būtent, iš numirusių, bet „pažadinti, siųsti", kaip ir Apd. 3, 22. Reiškia, Dievas savo pažadą, duotą tėvams, būtų išpildęs dabar mums siunčiant Jėzų Kristų, ir jį apreiškiant, ypatingai krikšto ir persimainymo metu, kaip savo Sūnų ir Mesiją, kaip ir 2. psalmėj apie jį parašyta: „Tu mano Sūnus; aš šiandien pagimdžiau tave". Apie Kristaus prikėlimą iš numirusių esą kalbama tik Apd. 13, 34. — Atrodo tačiau, kad ir Apd. 13, 33 turima minty Kristaus iš numirusių prikėlimas, kadangi visa jo šita kalba į tai kreipiama.

[2]) Kad 2. psalmė yra mesijinė, įrodoma tvirtais argumentais. Pirmiausiai apie tai liudija šv. Raštas: a) Apd. 4, 25 šios psalmės žodžius taiko Kristui pirmykštė Bažnyčia, kuri mato pranašo žodžius besipildant Kristaus kančios metu: „Viešpatie, tu esi,... kurs šventąja Dvasia per savo tarną, mūsų tėvą Dovidą, kalbėjai: Kam siaučia pagonys, ir tautos mąsto tuščių dalykų? Žemės karaliai keliasi, ir kunigaikščiai susieina krūvon prieš Viešpatį ir jo Kristų? Nes ištikrųjų šitame šventajame mieste susiėjo krūvon prieš tavo šventąjį tarną Jėzų, kurį tu patepei, Erodas, Pontijus Pilotas su pagonimis ir Izraelio giminėmis padaryti, ką tavo ranka ir tavo nutarimas buvo paskyrę įvykti" (Apd. 4, 24-28; plg. Ps. 2, 1-2). — b) Laiške Žyd. 1, 5, ši psalmė cituojama tikslu įrodyti Kristaus dievystę: „Kuriam kada nors angelui yra Dievas pasakęs: Tu mano Sūnau, aš šiandien pagimdžiau tave?" (plg. Ps. 2,7). — c) Apd. 13, 33, kalbėdamas Antijokijos Pizidijoje šv. Povilas pareiškia, kad

Jei tačiau čia turima minty Tėvo paliudymas apie dievišką Kristaus sūnystę tik jį prikeliant iš numirusių, kuriuo Kristus būtų drauge pašauktas ir į kunigystę, tai išeitų, kad Kristus būtų paskelbiamas kunigu tik prisikėlimo metu. Bet kaip galima tada sakyti, kad Kristaus mirtis buvo auka? Juk reikia būti kunigu, kad būtų galima auką aukoti. Todėl kai kurie egzegetai, Teofilaktas (Expositio in Ep. ad Hebr. P. G. 125, 241), Estius [3]), Beelen, Bleek [4]), J. Graf ir kiti, neigia, kad šis pirmas tekstas būtų tikras argumentas, šv. Povilo panaudojamas, įrodyti Kristaus kunigystės pašaukimą. Šis tekstas veikiau esąs tik parafrastinis paties Dievo pavadinimas, būtent: „Tas, kurs yra pasakęs Mesijui: Tu mano Sūnus; aš šiandien pagimdžiau tave“, sako: „Tu kunigas per amžius Melkizedeko būdu“.

---

prikeldamas Jėzų iš numirusių, Dievas įvykdė pažadą, duotą tėvams, ir parodė, kad Kristus yra jo Sūnus, taip kaip ir 2. psalmėje parašyta: „Tu mano Sūnus, šiandien aš tave pagimdžiau“.

Kad ši psalmė yra mesijinė, paliudija ir seniausias padavimas. Antai, Talmudas šios psalmės žodžius tiesiog Kristui taiko. Jarchi rašo: „Doctores nostri hunc Psalmum exposuerunt de rege Messia“. Šią psalmę mesijine laikė ir Bažnyčios Tėvai: Justinas (Dial. cum Tryph. c. 88; PG. 6, 687), Laktancijus (Divin. Institut. 4, 15; PL. 6, 491), Hilarijus (De Trin. 8,25; PL. 10, 254), Augustinas (Confess. l. 11, c. 13; PL. 32, 815), šv. Jonas Chrizostomas (contra Jud. PG. 48, 818, 819) ir kt.

Prie šių išorės argumentų prisideda ir vidaus kriterijai. Tiesa, kai kas iš psalmės posakių, pav. kad karalius yra Dievo sūnus, platesne prasme būtų galima pritaikinti ir bet kuriam žemiškam karaliui, bet pažadėjimas viešpatavimo visame pasaulyje, visų priešų pavergimas, pasitikėjimas, kad visa tai bus atsiekta, tegalima pritaikyti tik Kristui. Joks žemiškas istoriškas karalius niekada tokių pretenzijų nereiškė. Tai vis argumentai, kurie kalba už tai, kad psalmė yra mesijinė žodine prasme. Šios nuomonės, be katalikų, kaip Lagrange, Knabenbauer, Vaccari, Zorell, Peters, Dennefeld, Rigaux, Ceulemans ir kitų, laikosi taip pat ir kai kurie protestantai, Baethgen, Stärk, Kautzsch ir kt. (Plg. Ceuppens. De Prophetiis messianicis in Antiquo Testamento, Romae, 1935, p. 145 s.; Ceulemans. Introductio et Commentarius in Psalmos 2, Mechliniae 1,928, p. 36; L. Dennefeld. Le Messianiame, Paris, 1929, p. 39—43; M. J. Lagrange. Notes su le messianime dans les Psaumes, Revue biblique, 1905, p. 39 — 43.

[3]) G. Estius. In omnes D. Pauli Epistolas Commentarii 2, Moguntiae, 1859, p. 105.

[4]) Fr. Bleek. Der Hebräerbrief, Elberfeld, 1868, p. 229 s.

[5]) J. Graf. Der Hebräerbrief, Freiburg im Br,. 1918, p. 105.

Šio aiškinimo tačiau negalima priimti. Juk Žyd. 5, 6 citata yra įvedama žodžiais καθὼς καί: „Kaip ir kitoje vietoje sako". Taigi ir pirmoji citata aiškiai panaudojama kaip argumentas [6]). Ir kai 2. psalmės 7 eilutės žodžiai Apd. 13, 33 taikomi Kristaus iš numirusių prisikėlimui, čia jie taikomi Kristui kunigui, su tikslu pažymėti jo pašaukimą kunigystėn; tačiau vienu ir kitu atveju jais nurodoma tikrasis Kristaus, įsikūnijusio Žodžio, gimimas iš Tėvo, kitaip sakant, pažymima jį esant Dievą.

Kada šie žodžiai Kristui pasakyti? Autorius nepasako. Trejopai galima juos pritaikyti Kristaus gimimui: 1) amžinajam Žodžio gimimui iš Tėvo, 2) Kristaus gimimui iš Marijos, kaip amžinojo gimimo apsireiškimui laike, ir 3) Kristaus prisikėlimui iš numirusių garbingame kūne bei užžengimui į dangų, kada, nepaliekant jo mirusių buveinėje, iškilmingai buvo paskelbta ir aiškiai įrodyta, kad Kristus yra tikrai Dievo Sūnus [7]).

Šis trečiasis atvejis, be abejo, nesupuola su Kristaus pašaukimu kunigystėn. Jis jau turėjo būti kunigas iš anksčiau, nes ant Kalvarijos kalno aukojo Dievui auką. Pirmasis atvejis taip pat atpuola, kadangi šaukimas kunigystėn negali būti taikomas Žodžiui esančiam pas Tėvą; kunigas privalo juk būti iš žmonių paimtas. Belieka tad tik antrasis atvejis, kad, būtent, Kristui gemant iš Mergelės Marijos (įsikūnijimas ir gimimas čia imamas per **modum unius**), Dievas jį pašaukė būti kunigu, apskelbdamas jį savo Sūnumi, t. y. Žmogumi—Dievu.

Kristaus paskelbimas Dievo Sūnumi, t. y. Žmogumi — Dievu, yra bent netiesioginis jo pašaukimas kunigystėn, nes dieviškoji sūnystė jį padaro tinkamą toms aukštoms pareigoms ir Dievui priimtiną, pastato jį visam savo orume tarp Dievo ir žmonių, t. y. padaro tarpininku, kitaip sakant, kunigu. Štai kodėl paskelbimas Kristaus Dievo Sūnumi yra jo apskelbimas kunigu, kitaip sakant, pašaukimas kunigystėn [8]).

---

[6]) C. Huyghe. Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, Gandavi, 1901, p. 11.

[7]) J. Skvireckas. Šventasis Raštas, III t., Kaunas, 1923, p. 7; Ceulemans. Introductio et Commentarius in Psalmos 2, Mechliniae, 1928, p. 37.

Kristuje pašaukimas kunigystėn ir apskelbimas kunigu sutampa.

Iš kitų šv. Povilo laiškų Kristaus pašaukimą kunigystėn galima išvesti tik netisiogiai. Iš kai kurių, būtent, tekstų matyti, kad Kristaus mirtis ant kryžiaus už žmonijos nuodėmes įvyko Dievo valia ir noru. Antai, Gal. 1, 4 sakoma, kad Kristus „pats save atidavė už mūsų nuodėmes, kad išgelbėtų mus iš dabartinio netikusio pasaulio, taip kaip buvo Dievo ir mūsų Tėvo valia". Pagaliau laiške Rom. 5, 19 nurodoma, kad gyvenimo nuteisinimas, kurs ateina visiems žmonėms iš naujo Adomo, Kristaus, išplaukia iš Kristaus mirties ant kryžiaus, iš jo aukos ant Kalvarijos kalno, kuri šv. Povilo vienu žodžiu vadinama „paklusnumu" (ὑπακοή): „Kaip vieno žmogaus neklusnumu daugelis pasidarė nusidėjėliais, taip ir vieno klusnumu daugelis bus padaryti teisiais" (Rom. 5, 19). Klusnumas gi reiškia pasidavimą kieno nors valiai. Taigi jei buvo Dievo valia ir noras, kad Kristus save aukotų kaip auką, buvo taip pat Dievo valia ir noras, kad Kristus taptų kunigu, nes aukas aukoti tik kunigystė įgalina, o tai reiškia pašaukimą kunigystėn [9]).

Panašiai Kristaus kunigystėn pašaukimą galima išvesti ir iš šv. Jono Evangelijos 10, 18, kur sakoma, kad guldyti savo gyvybę už avis Kristaus yra gavęs iš Tėvo: „Aš turiu galios ją (gyvybę) guldyti ir turiu galios vėl ją imti. Tokį įsakymą aš esu gavęs Tėvo".

---

[8]) Lusseau — Collomb. Manuel d'Etudes bibliques, V t. II dalis, Paris, 1931, p. 242; L. Murillo. Paulus et Pauli scripta, I d. Romae, 1926, p. 512: „Institutio in Sacerdotem, vel declaratio collati ad Christum sacerdotii per Deum directe exprimitur verbis: „tu es sacerdos", non illis: „Filius meus es tu". Haec declarant „fundamentum" sacerdotii: non poterat Christus esse Sacerdos qualem Deus postulabat, i. e. qui sacrificium vere satisfactorium pro peccatis offerret, cum expiatio infinitum valoren habere deberet, nisi Deus—homo esset, eius consubstantialis Filius. Versibus igitur 5. 6 Paulus emphatice vult efferre quam vere sacerdos sit Christus, cum Dei Filius sit, unicus cui sacerdotium vere efficax competere possit".

[9]) S. Rosadini. Institutiones Introductoriae in libros Novi Testamenti, II t. p. 281: „Si actus sacrificalis Christi *obedientia* vocatur, etiam dignitas ad hunc actum requisita et ex se ordinata, i. e. dignitas sacerdotalis Christi sub oboedientia erga Patrem contineatur necesse est, quod idem est ac dicere vocatione divina ipsum Pontificem constitutum".

Reikia tačiau pažymėti, kad Kristaus pašaukimas būti kunigu nėra vien tik Aarono asmens pakeitimas Kristaus asmenimi. Yra tai veikiau vienos kunigystės pakeitimas kita: aaroniškosios kunigystės vietą užima melkizedekiškoji kunigystė, kadangi Kristus yra pavadintas kunigu Melkizedeko būdu (Žyd. 5, 6). Aaronišku kunigu jis negalėjo būti. Juk „mūsų Viešpats yra kilęs iš Judo: apie kunigus gi toje giminėje Mozė nėra nieko kalbėjęs" (Žyd. 7, 14). Negalėdamas tad būti aaroniškosios kunigystės kunigu, jis tampa kunigu melkizedekiškosios kunigystės, kuri įgyjama ne kūniško paveldėjimo keliu, bet asmeniniu titulu.

Tai dvi skirtingos kunigystės. Aaroniškoji arba levitiškoji kunigystė iš esmės netobula, nes tai buvo tarnavimas tik dangiškųjų dalykų paveikslui ir šešėliui (Žyd. 8, 5); jos įstatymai pagaliau apie gėrimus ir visokius apsiplovimus tvarkė tik kūną liečiančias praktikas (Žyd. 9, 9—10). Tad visai nenuostabu, kad tokios praktikos nieko į tobulybę atvesti negalėjo (plg. Žyd. 7, 19). Reikėjo todėl kažko geresnio, aukštesnio, kas žmogų ir vidujiniai galėtų tobulą padaryti.

Tai įvykdyti turėjo būti pavesta Kristui, tapusiam kunigu Melkizedeko būdu. Tai buvo ne tik kitas kunigas, bet ir kitoks, kaip matyti iš aiškios šv. Povilo pastabos: „Jei tobulumas būtų įvykdytas levitine kunigyste, kam dar reikėjo, kad kiltų kitoks (ἕτερος) kunigas Melkizedeko būdu ir nesivadintų Aarono būdu?" (Žyd. 7, 11).

Reik pažymėti, kad aaroniškosios kunigystės atšaukimas neprieštarauja Dievo duotam amžinosios kunigystės pažadėjimui Eleazaro sūnui Pinėjui ir jo ainijai („Jam ir jo ainijai priderės amžina kunigystė kaip amžina sandora, nes jis uoliai pasielgė dėl savo Dievo", Skaitl. 25, 15; plg. Iš. 40, 13), nes tai buvo paveldima kunigystė, o ne asmeniniu titulu suteikta; gi tokioj pasikeitimų gali lengvai pasitaikyti. Be to, ji rėmėsi sandora, kurios sąlygas turėjo užlaikyti abi pusės. Vienai pusei jų nesilaikant, nė antroji pusė nebuvo įpareigojama jų laikytis. Taigi Pinėjo ainija dėl tam tikrų priežasčių galėjo kunigystės netekti, ir faktinai neteko [10]).

---

[10]) B. F. Westcott. The Epistle to the Hebrews 3, London, 1928, p. 187.

Visai kitaip su Kristaus pašaukimu kunigystėn. Jis pašauktas besąlyginiai, ir ženklan, kad iš šių pareigų jis niekuomet nebus atšauktas, pridėta priesaika: „Viešpats prisiekė, ir jis nesigailės. Tu kunigas per amžius" (Žyd. 7, 21). Visi gi kiti be priesaikos buvo padaryti kunigais (Žyd. 7, 20). Kai jie, pagaliau, buvo mirtingi ir amžinais kunigais negalėjo būti, Kristus, dėka nesiliaujančios gyvybės, esančios jame, pasilieka kunigas visuomet (Žyd. 7, 16). Jis todėl neturės nė savo kunigystės įpėdinių, bet tik vietininkų ir pagelbininkų. Antai, Mišiose jis pats aukojasi Tėvui, nors, tiesa, per kunigo rankas.

Šaukiamas į kunigus Kristus kunigystės iš niekeno nepaveldės, bet įsigis ją asmenišku titulu, vienu Dievo pašaukimu. Kadaise asmenišku titulu kunigystė priklausė ir Melkizedekui, nes šv. Rašte nepasakyta, kad ją būtų iš kieno nors paveldėjęs, net nepaminėti jo tėvai, nė giminės. Šiuo atžvilgiu Apaštalui Povilui reikšmingi net šv. Rašto nutylėjimai.

Įsigijant kunigystę asmenišku titulu, Kristaus kilimas iš Judo giminės negali būti jo kunigystei kliūtis. Tik reikia, kad pirmiau būtų atšaukta aaroniškoji kunigystė. Tai kaip tik įvyko kunigystėn pašaukiant Kristų, ją net su priesaika Kristui patvirtinant [11]).

---

[11]) F. Prat. Théologie de S. Paul., I t. p. 450.

V. Kristus ir Melkizedekas

Šv. Povilas savo laiške Žydams įvairiais atvejais Kristų vadina kunigu Melkizedeko būdu, panaudoja taip pat jo meteorišką pasirodymą įstorijoje Kristaus asmeniui nušviesti. Kad šie Apaštalo samprotavimai būtų mums suprantamesni, reikia mesti žvilgsnį į Pradžios Knygos 14 skyrių, kur aprašoma šio paslaptingojo Salemo karaliaus ir kunigo asmuo bei jo veikla.

Staigiai jis pasirodo istorijoje, staigiai ir išnyksta. Kada, būtent, nugalėjęs Kodorlaomorą ir tris jo sąjungininkus, Abraomas grįžo su dideliu karo grobiu, jį pasitikti išėjo Salemo karalius Melkizedekas, Aukščiausiojo Dievo kunigas. Ta proga atnašaudamas duoną ir vyną, — nes jis buvo Aukščiausiojo Dievo kunigas, pažymi šv. Raštas, — jis laimina Abraomą, sakydamas: „Tebūna Abramas palaimintas Aukščiauojo Dievo, sutvėrusio dangų ir žemę, ir pašlovintas teesie Aukščiausis Dievas, kurs davė į tavo rankas neprietelius". Dar prideda šventasis autorius: „Ir Abramas davė dešimtinę iš visų dalykų" (Pradž. 14, 18 — 20).

Daugiau nieko šv. Raštas apie Melkizedeką nepasako. Nenurodo nei jo tėvo nei motinos, nei jo giminės; nenurodo nei jo dienų pradžios nei gyvenimo galo. Tai neįprastas šv. Raštui vaizdavimo būdas, ypač kalbant apie kunigus. Tokiu būdu Melkizedekas vaizduojmas tarsi nežemiška būtybė, gyvenanti amžinai.

Salemas, kurio karaliumi pažymima esąs Melkizedekas, yra ne kas kita, kaip Jeruzalė. Jeronimas yra manęs, kad tai esąs miestelis netoli Skitopolio. Bet dėl to tenka labai abejoti. Įvairūs argumentai stovi už Jeruzalės miestą. Pirmiausia tai tenka išvesti iš Ps. 75. (hebr. 76) 3: „Jo vieta prirengta ramybėje (hebr. bhešalem, t. y. Šaleme), ir jo buveinė ant Siono". Remiantis eilučių paralelizmu, tenka išvesti, kad Salemas ir Sionas yra tas pats miestas. Vulgata tad visai be reikalo iš-

vertė senobinį Jeruzalės vardą Šalem, vėliau tapusį poetiniu Jeruzalės vardu [1]).

Šios išvados prieinama, nors ir netiesiog, remiantis ir Ps. 109 (hebr. 110), 2, 4 eilutėmis. Mesijas, kurio tipas yra Melkizedekas, čia nurodoma esąs įstatomas karaliumi ant Siono. Taigi ir Melkizedekas buvo karaliumi Siono, anksčiau Salemu vadinamo. Be to, Tell el - Amarnos laiškuose (iš XIV šimtmečio prieš Kr.) Jeruzalė vadinama Urusalim, kas asiriškai reiškia Salimo arba ramybės miestas. „Uru" yra sumeriškas žodis, reiškiąs miestą[2]). Tenka dar pažymėti, kad Salimas buvo prie karalių slėnio, kas labiau tinka Jeruzalės miestui, nuo kurio į rytus yra Kedrono slėnis. Atrodo taip pat, kad Abraomą pasitiko (17 eil.) netoli jo namų, Hebrono. Tai irgi paremtų mūsų nuomonę, kad Salimas, kurio karaliumi buvo Melkizedekas, yra dabartinė Jeruzalė [3]).

Keliamas taip pat klausimas dėl Melkizedeko asmens. Kai kurie senovės žydai manė, kad tai buvęs Semas, Noės sūnus. Mat, jų nuomone, prieš Aaroną kunigo pareigas eidavę pirmgimiai. O kadangi Melkizedekas buvęs kunigas, tai turėjęs būti pirmgimiu, žinoma, žymaus vyro Noės. Origenas ir Didimas manę, kad tai buvęs angelas. Kiti gi aiškina, kad tai buvusi įsikūnijusi šv. Dvasia, net pats Dievo Sūnus, arba Dievo galybė; kiti manė, kad tai buvęs Enokas, Chamas, Chanaanas, Jobas ar kuris kitas iš žymesniųjų S. Įstatymo vyrų[4]). Vienintelė tačiau patikima nuomonė yra ta, kad Melkizedekas yra buvęs kanaanietis, karalius Jeruzalės, kuri tada vadinosi Salem, pas-

---

[1]) J. Knabenbauer. Commentarii in Psalmos 2, Parisiis, 1930, p. 281; J. Calès. Le Livre des Psaumes, Paris, 1936, II t. p. 24 s.; Fr. Zorell. Psalterium ex hebraeo latinum, Romae, 1928, p. 131; E. G. Briggs. Critical and exegetical Commentary on the Book of Psalms, Edinburgh, 1907, II t. p. 166.

[2]) S. Landersdorfer. Sumerisches Sprachgut im Alten Testament, Leipzig, 1916, p. 25 s., 52.

[3]) M. Hetzenauer. Commentarius in librum Genesis, Graecii et Viennae, 1910, p. 248 s.; E. König. Die Genesis 3, Gütersloh, 1925, p. 474 s.; P. Heinisch. Das Buch Genesis, Bonn, 1930, p. 221; Simón — Prado. Praelectiones biblicae. Novum Testamentum, II t., Taurini, 1930, p. 416 s.

[4]) H. Lesêtre. Melchisédech, Dict. de la Bible (Vigouroux), IV t. kol. 941; G. Bardy. Melchisédech dans la tradition patristique, Revue biblique, 35 (1926) 496—509; 36 (1927) 25—45.

kui Jebus ir galop Jeruzalė. Jo vardas yra kanaanietiškas (plg. Joz. 10, 1, kur kanaanietiškos Jeruzalės karalius vadinamas Adonisedeku). Tiesa, vardas yra semitiškas; bet juk ir kanaaniečių kalba priklauso semitiškųjų kalbų giminei[5]).

Kad Melkizedekas yra drauge karalius ir kunigas, visai nenuostabu. Senoveje šios pareigos būdavo dažnai jungiamos. Antai, Egipto faraonas buvo skaitomas vyriausiuoju kunigu, nors kulto pareigas atlikdavo kiti kunigai, jo pavaduotojai [6]). Pas sumėrus politinė ir religinė valdžia taip pat telkėsi vienam asmeny [7]). Babilonijoj ir Asirijoj, kur kunigo pareigas eidavo tam pašvęstas atskiras luomas, valdovai vistiek sau pasiliko kunigo titulą. Veik nė vienas iš senesniųjų Asirijos valdovų, išskaičiuodami savo titulus, neapsieina nepaminėję ir savo kunigiškąjį titulą [8]). Itobalas, Tyro karalius, buvo Astartės kunigas. Jetro, Mozės uošvis ir madianitų šeichas, buvo savo giminės kunigas (Iš. 2, 16; 13, 1). Taigi visai be pagrindo Wellhausen'as tvirtina, kad Melkizedekas esąs tik išgalvotas paveikslas žydų vyriausiojo kunigo, atsiradusio tik po nelaisvės, ir tyčia nukeltas į Abraomo laikus, kad tuo parodžius jog reikia duoti vyriausiajam kunigui dešimtinę [9]). Nežiūrint to, kad galima įrodyti kunigystės buvimą ir laikais prieš nelaisvę, būtų visai nesuprantama žydų pasirinkimas savo vyriausiojo kunigo tipu kanaaniečio, žydų, gyvenančių po Babilonijos nelaisvės, taip nekenčiamo, kaip ir visų pagonių. Taigi Melkizedeko asmens istoriškumui negalima nieko prikišti [10]).

Reikia pažymėti, kad Melkizedekas buvo vieno tikrojo Dievo garbintojas; jis juk nurodomas kaip kunigas Aukščiau-

---

5) P. Dhorme. La langue de Chanaan, Revue biblique, 1913, p. 369—393; 1914, p. 37—59; 344—372.

6) A. Erman. Die Religion der Aegypter, Berlin—Leipzig, 1934, p. 165 s.

7) P. Heinisch. Das Buch Genesis, Bonn, 1930, p. 221 .

8) P. Dhorme. La Religion assyro — babilonienne, Paris, 1910, p. 282 s.; B. Meissner. Babylonien und Assyrien, Heidelberg, 1925, II t. p. 52 s.; M. Jastrow. Religious Belief and Practice in Babylonia and Assyria, New York — London, 1911, p. 269 s.

9) J. Wellhausen. Die Composition des Hexateuchs 3, Berlin, 1899 ,p. 311 s.

10) P. Heinisch. Das Buch Genesis. p. 221; H. Gunkel. Genesis übersetzt und erklärt, Göttingen, 1901, p. 261; M. Hetzenauer. Comentarius in librum Genesis, p. 253.

siojo Dievo (El eljon), taigi vienintėlio tikrojo Dievo. Pats Melkizedekas jį vadina dangaus ir žemės Kūrėju (19 eil.), Abraomas gi dangaus ir žemės Valdovu (22 eil.). Taigi ne tik Abraomo šeimoje, bet dar ir kitur tuo metu buvo išlikęs vieno tikrojo Dievo pažinimas ir garbinimas, nors, tiesą pasakius, tai buvo retenybė.

Ateidamas pasitikti grįžtančio Abraomo, Melkizedekas atsinešė duonos ir vyno. Kuriam tikslui? Juozapas Flavijus sako, kad Melkizedekas tuo norėjęs pavaišinti iš karo grįžtančius pavargusius Abraomo karius [11]). Filonas gi mano, kad Melkizedekas aukojęs iš duonos ir vyno pergalės auką [12]). Tėvai ir Bažnyčios rašytojai, pradedant Klemensu Aleksandriečiu, taip pat mano, kad Melkizedekas aukojęs auką, kuri drauge yra figūra aukos tikrojo Melkizedeko, Kristaus, t. y. figūra šv. Mišių, kur taip pat aukojama duona ir vynas. Šv. Mišių kanone (maldoje „Supra quae") pareiškiamas toks pat įsitikinimas: „quod tibi obtulit summus sacerdos tuus Melchisedech, sanctum sacrificium, immaculatam hostiam"[13]).

Ar tikrai Melkizedekas aukojo duonos ir vyno auką?

Šiam įrodyti patiekiamas šioks argumentas: žodis יָצָא (exiit, egressus est, prodiit, ortus, exortus est) hiphil formoje הוֹצִיא (eduxit, extulit, extraxit, produxit, išvedė, išėmė, išnešė) čia imamas prasme „aukoti (וּמַלְכִּי־צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לֶחֶם וָיָיִן) kadangi Abraomui maistas nebuvo reikalingas, galėdamas maitintis iš karo grobio, kuriuo faktinai jis ir pasinaudojo (24 eil). Šią prasmę paremia ir žodelis „nes": „nes jis buvo Aukščiausiojo Dievo kunigas" — וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן. Kunigo titulo pabrėžimas yra pilnai vietoje tik tuomet, jei „hosi" imamas aukojimo prasme.

---

[11]) J. Flavius. Antiq I, 10, 2, 181.

12) Philo. De Abr. 235: καὶ ἐπινίκια ἔθυε. Philonis Alexandrini Opera (L. Cohn edidit), IV t. Berolini, 1902, p. 52.

[13]) Plg. M. de la Taille. Mysterium Fidei de augustissimo corporis et sanguinis Christi sacrificio atque sacramento 3, Parisiis, 1931, p. 68 s.; D. Petavius. De Incarnatione Verbi, lib. XII, cap. XII, n. VI s. Priešingai rašo G. M. Perrella. Il „sacrificio" di Melchisedec. Palestra del Clero, 1937, p. 268—268. Jo išvedžiojimus tačiau paneigia G. Buttignoni, Il sacrificio di Melchisedec, ten pat, p. 409—411, ir G. M. Roschini, Intorno al sacrificio di Melchisedec, ten pat p. 411—417.

Kai kam tačiau atrodo, kad šie argumentai nėra visiškai griežtai įtikinanti. Pirmiausiai, pasak jų, duona ir vynas yra tik maistas kelionei (plg. Atk. 29, 6; Joz. 9, 4 — 5; Teis. 19, 19). Žodis „hosi“ — išnešė, atnešė, ir t.t. nėra koks terminas aukojimui pažymėti, bet šiaip plačiai ir įvairiai vartojamas: Viešpats „išvedė“ Izraelio sūnus „iš“ Egipto (Iš. 12,51); jis „leidžia“ kaip šviesai pasirodyti žmogaus teisumui („Jis išves tavo teisybę kaip šviesą“, Ps. 36. (hebr. 37) 6); žemė „išželdino“ (išvedė lauk) žaliuojančią žolę (Pradž. 1, 12); plg. Pradž 24, 53; Iš. 4, 6; 3 Kar. 10, 29; Iz. 54, 16. Kai kurie šio žodžio aukojimo prasmę nori išvesti iš Teis. 6, 18 — 19, bet ir be rimto pagrindo [14]).

Sakyti, kad Abraomui nebuvo reikalingi maisto produktai, turint su savim didžiulį karo grobį, iš kurio faktinai jo kariai ir mito (Pradž. 14, 24), visai teisinga. Bet ar tik tuomet gali būti kariams suruoštos vaišės, kai jie neturi nė plutos duonos su savim? Ar veikiau nepritiko kaananiečiams dėkingumo ženklan pavaišinti karius, nugalėjusius ir jų priešą? ir tai vynu ir šviežia duona? Palestinoje duona kepama tik tai dienai.

Galop ir pasakymas: „nes jis buvo Aukščiausiojo Dievo kunigas“ — וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן — galima visaip išsiaiškinti. Jei waw copulativum suprantama kaip nurodanti priežastį, kaip tai suprato Vulgata, tada būtinai reikia sutikti, kad Melkizedekas iš duonos ir vyno aukojęs auką. Bet šį sakinį galima jungti ir su sekančiu tekstu. Tada prasmė būtų ši: Kadangi Melkizedekas buvo Aukščiausiojo Dievo kunigas, jis Abraomą palaimino. Šiuo atveju Melkizedekas, kaip karalius, Abraomą būtų pavaišinęs, gi kaip kunigas — jį palaiminęs. Kuri šių dviejų prasmių yra tikresnė?

Kunigo uždavinys yra aukas aukoti, ne laiminti. Jei Egipto Faraonas ar Asirijos karalius aukoja aukas, tai dėlto, kad jis yra kunigas. Tas pats yra ir pas izraelitus. Kada Aaronas ir jo sūnūs buvo šventinami kunigais, už juos buvo aukojamos aukos. Bet kartą įšventinti, jau jie pats privalėjo tas aukas aukoti. Tai buvo pirmutinė ir didžiausioji jų pareiga. Tik išimtinais atvejais ir labai retai teisėjai bei pranašai (Samuelis, Elijas) aukas aukoja. Taigi jei ypatingu būdu čia pabrėžiama Melkizedeko kunigystė, tai turi būti sąryšy su aukos aukoji-

---

[14]) P. Heinisch. Das Buch Genesis, Bonn, 1930, p. 222.

mu, o ne dėl to, kad laimino Abraomą. Juk Jeruzalės bažnyčios pašventinimo metu žmones laimino ir Saliamonas (3 Kar. 8, 55). Taigi Vulgatos prasmė yra tikroji ir Melkizedeko elgesy reikia įžvelgti auką. Buvo tai pergalei pažymėti ir paminėti auka. Tokiomis progomis senovėje buvo labai įprasta aukas daryti[15]). Kas gi liečia aukos medžiagą, tai reikia pažymėti, kad duona ir vynas buvo naudojami kulte ir pas babiloniečius bei egiptiečius [16]). Tokiu būdu ir Melkizedeko auka iš bendros aukų praktikos nesiskyrė. Jei Melkizedekas ir pavaišino Abraomą bei jo karius, tai tik paaukojęs auką, po kurios dažnai sekdavo puota[17]).

Šv. Povilas savo laiške Žydams apie Melkizedeko duonos ir vyno auką nieko neužsimena. Taigi ne visu, nors ir trumpu, Pradžios knygos Melkizedeko asmens bei jo veiklos aprašymu Apaštalas naudojasi. Bet užtat šiaip visas jo asmuo Apaštalui yra pilnas paslaptingos prasmės ir reikšmės.

Reikšmingas yra jo vardas; reikšminga yra net tai, ko šv. Raštas nedasako, nutyli. „Tas Melkizedekas, Salemo karalius, aukščiausiojo Dievo kunigas, kurs pasitiko Abraomą, kai jis sugrįžo, nugalėjęs karalius, ir jį palaimino, kuriam Abraomas davė iš visų dalykų dešimtinę, kurs visų pirma, išvertus jo vardą, yra teisybės karalius, paskui Salemo karalius, tai yra, ramybės karalius, be tėvo, be motinos, be giminės, be dienų pradžios ir be gyvenimo galo, padarytas panašus į Dievo Sūnų, pasilieka kunigu per amžius“ (Žyd. 7, 1 — 3).

Kadangi Melkizedekas yra tipas Kristaus, todėl autorius ir ieško jo asmeny tų tipiškų bruožų, kad paskui juos galėtų pritaikyti pačiam Kristui. Pirmiausiai gilinasi į jo vardo prasmę. Melkizedekas, hebraiškai מַלְכִּי־צֶדֶק išvertus reiškia „teisybės karalius“, t. y. teisus arba teisingas karalius, visados atsižvelgią į teisybę. Vardas yra sudėtas iš dviejų žodžių, kurių pirmas מַלְכִּי yra tai sena status constructus

---

[15]) P. Heinisch. Das Buch Genesis, p. 222 s.

[16]) Fr. Blome. Die Opfermaterie in Babylonien und Israel, Rom. 1934, p. 359 s.

[17]) G. M. Roschini. Intorno al sacrificio di Melchisedech, Palestra del Clero, 1937, p. 413.

forma vietoje מֶלֶךְ [18]), ne nomen cum suffixo [19]). Štai kodėl verčiame: „teisybės karalius".

Remiantis panašumu tipo su antitipu, reikia išvesti, kad ir Kristus, tas naujasis Melkezedekas, bus teisybės karalius. Iš tiesų, tokį Mesiją aiškiais žodžiais jau buvo skelbę pranašai. Izaijas, antai, skelbia, kad Mesijo karalystė bus paremta teisybe (Iz. 9, 7). Jeremijas gi rašo: „Štai ateina dienų, sako Viešpats, ir aš pažadinsiu Dovydui teisią atžalą; karalius karaliaus ir bus išmintingas, darys šalyje teismą ir teisybę. Anose dienose Judas bus išgelbėtas ir Izraelis gyvens su pasitikėjimu; ir štai vardas, kuriuo jis bus vadinamas: Viešpats, mūsų teisusis" (Jer. 23, 5 — 6; plg. 33, 15 — 16). Panašiai rašo ir pranašas Zakarijas: „Džiaukis, Siono dukte, linksmai šūkauk, Jeruzalės dukte. Štai tavo karalius ateina tau teisus ir gelbėtojas" (Zak. 9, 9). Izaijas karštai meldžiasi, kad debesys tą teisųjį išlytų (Iz. 45, 8); Jahvė jį vadina teisiuoju savo tarnu (Iz. 3, 11); pagaliau skelbiama teisusis esąs jau arti (Iz. 51, 5).

Reik pažymėti, kad Mesijas čia vadinamas teisiuoju ne vien dėl to, kad jis pats yra teisus, bet ir dėl to, kad jis yra teisybės šaltinis ir jos priežastis kitiems [20]). Štai kodėl ir šv. Povilas sako, kad Jėzus Kristus mums pasidarė teisumu ir pašventinimu (1 Kor. 1, 30). Tokiu būdu, ką aiškiais žodžiais apie Mesiją skelbė pranašai, amžių glūdumoje Melkizedekas jau savo vardu, nors neaiškiai, nubrėžė.

Pažymėjimas, kad Melkizedekas, Kristaus figūra, buvo Salemo karalius (βασιλεὺς Σαλήμ), irgi yra reikšmingas. Žodis שָׁלֵם, kaip ir שָׁלוֹם, yra būdvardis, ir pažymi daiktą sveiką, pilną, asmenį ramų, taikingą. Šioj vietoj tačiau שָׁלֵם kaip kartais ir שָׁלוֹם, imamas daiktavardžiu. Štai kodėl ir autorius verčia jo vardą —βασιλεὺς εἰρήνης— ramybės karalius, t. y. nešąs ramybę, ramus karalius.

---

[18]) plg. P. Joüon. Grammaire de l'hébreu biblique, Rome, 1923, p. 226.

[19]) H. Bauer — P. Leander. Historische Grammatik der hebräischen Sprache des Alten Testamentes, Halle, 1922, p. 524 g. skaito: „mano karalius yra Sedek".

[20]) J. Knabenbauer. Commentarius in Ieremiam Prophetam, Parisiis, 1889, p. 289; J. Knabenbauer — Fr. Zorell. Commentarius in Prophetas minores 2, Parisiis, 1923, II t. p. 394; J. Skvireckas. Šventasis Raštas, Kaunas, 1932, IV t. p. 730.

Mesijas buvo pranašų vaizduojamas ir kaip ramybės karalius. Pranašas Izaijas rašo: „Mums gimė Kūdikis ir mums duotas sūnus... jis bus vardu: Stebėtinas Patarėjas, Galingasis Dievas, Būsimojo amžiaus Tėvas, **Ramybės kunigaikštis**. Jo viešpatavimas dauginsis, ir **ramybei nebus galo**; jis sėdės Dovydo soste ir jo karalystėje, kad ją stiprintų ir paremtų teismu ir teisybe“ (Iz. 9, 6 — 7). Taigi Mesijo karalystė kas kart vis labiau platinsis ir jo atnešta ramybė vis labiau įsigalės: ramybė tarp Dievo ir žmonių, ramybė taip pat pačių žmonių tarpe. Jo karalystėje, pagaliau, kaip sako Psalmininkas. „teisybė ir ramybė bučiuojasi“ (Ps. 84 (85) 11), t. y. teisybė ir ramybė yra susivieniję. Kaip pirmąjį Mesijo asmens bei veiklos savumą vaizdavo Melkizedeko vardas, taip šį antrąjį vaizduoja jo gyvenamosios vietos pavadinimas.

Staigus Melkizedeko pasirodymas istorijoje, nepaminint nei tėvo, nei motinos, nei jo giminės, tarsi jų visai nebūtų turėjęs, ir toks pat staigus, tiesiog meteoriškas, jo išnykimas, nepaminint jo mirties, irgi vaizdavimo atžvilgiu šv. Povilui yra prasmingi ir reikšmingi dalykai.

Be abejo, Melkizedekas turėjo ir tėvą ir motiną. Tai nebuvo koks angelas, kaip klaidingai manė Origenas ir Didimas; nebuvo taip pat įsikūnijusi šv. Dvasia ar Dievo Sūnus, kaip klaidingai manė kiti. Buvo tai mirtingas žmogus, kaip ir visi kiti, kilme kanaanietis, karalius Jeruzalės, kuri tada Salemu vadinosi.

Rodos, šv. Raštas būtų turėjęs visa tai paminėti, nurodyti tėvus ir giminę išskaičiuoti, kaip jis apskritai daro kalbėdamas apie kitus žymesnius žmones. Bet čia visa tai lyg tyčia nutylėta, be abejo, dėl to, kad bent nesąmoningai norėta jį atvaizduoti panašų į Dievo Sūnų (plg. Žyd. 7, 3), kurio tipas buvo Melkizedekas. Tokiu būdu jis yra tipas Kristaus net tame, kas apie jį šv. Rašte nepasakyta, nutylėta. Todėl Kristus, kaip ir šv. Rašte atvaizduotas Melkizedekas, bus tarsi nežemiška būtybė, be tėvo, be motinos, be giminės. Kaip žmogus, Kristus neturi tėvo, kaip Dievas, neturi motinos.

Reikia tačiau pažymėti, kad pasakymas „be tėvo, be motinos, be giminės“ (Žyd. 7, 3) ypatingo autoriaus dėmesio nekreipia, bet veikiau tik paruošia sekantį išsireiškimą: „be savo

dienų pradžios ir be gyvenimo galo“ (Žyd. 7, 3), iš kurio išveda Melkizedeką esant amžinu kunigu [21]).

Toks Melkezedeko vaizdavimas, „be savo dienų pradžios ir be gyvenimo galo“, tipišku atžvilgiu tuo yra reikšmingas, kad jis mums primena kitą Melkizedeką, Kristų, Naujojo Įstatymo kunigą, kurs tikrai neturi nei savo dienų pradžios, nei savo gyvenimo galo. Tokiu būdu jau Melkizedeko asmeny Kristus buvo atvaizduotas kaip visuomet gyvas, amžinas kunigas, kuris todėl gali mus visuomet užtarti pas Dievą (plg. Žyd. 7, 25).

Negalima abejoti, kad Melkizedekas būtų miręs, kaip mirė ir visi Senojo Įstatymo kunigai; žmonės juk savo prigimtimi yra mirtingi. Kristus tačiau, Melkizedeko asmeny atvaizduotas kaip visuomet gyvas, pasilieka gyventi per amžius, nes amžinu kunigu jis padarytas „nesiliaujančios gyvybės jėga“ (Žyd. 7, 16), kuri yra jame hipostatinio susivienijimo dėka [22]). Jo mirtis ant kryžiaus yra veikiau tik grįžimas pas Tėvą.

Be to, šio tikrojo amžinojo kunigo asmeny, Kristuje, kilusiam iš Judo, gražiai jungiasi ir karališkoji valdžia. Tai matyti jau iš to, kad Kristaus tipas Melkizedekas kaip tik buvo karalius ir kunigas, ir kad jau Senajam Įstatyme buvo skelbta, kad Mesijas bus kunigas Melkizedeko būdu, t. y. sujungęs savyje kunigystę ir karalystę: „Viešpats prisiekė ir jis nesigailės: Tu kunigas per amžius Melkizedeko būdu“ (Ps. 109 (hebr. 110) 4).

Senojo Įstatymo pranašai ir kitomis progomis pareiškė, kad Mesijo asmeny telksis religinė ir politinė valdžia. Antai, Jeremijas nurodo, kad vadas ir kunigaikštis kils iš Izraelio tautos, kurį Dievas patrauks prie savęs, kad jis artintųsi į jį kunigiškos tarnybos reikalais. „Jo vadas kils iš jojo ir jo kunigaikštis išeis iš jo tarpo; aš patrauksiu jį prie savęs ir jis artinsis į mane“, sako Viešpats (Jer. 30, 21).

Taip pat panašiai Zakarijas kalba apie tų dviejų valdžių sujungimą Kristaus asmeny: „Štai ką sako kareivijų Viešpats: Štai vyras, jis vardu Atžala; iš po jo žels, ir jis sta-

---

[21]) C. Huyghe — Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, Gandavi, 1901, p. 150.

[22]) A. Schaefer. Erklärung des Hebräerbriefes, Münster i. W. 1893, p. 202; L. Zill. Der Brief an die Hebräer, Mainz, 1879, p. 334.

tys Viešpačiui bažnyčią. Jis pastatys bažnyčią Viešpačiui, jis nešios garbę, sėdės ir viešpataus soste; jis bus kunigas savo soste, ir bus tarp jųdviejų taikos sandora" (Zak. 6, 12 — 13. Komentaras 20 s. pusl.).

Reik pažymėti, kad šis Naujojo Įstatymo karalius, kurs yra drauge ir kunigas, atvaizduotas Melkizedeko asmeny, nėra koks despotas, bet ideališkiausias valdovas koks tik gali būti, kadangi yra teisybės ir ramybės karalius.

Iš to, kas čia pasakyta, seka, kad savo asmenimi Melkizedekas atvaizdavo Mesiją dviem atžvilgiais: 1) kaip teisybės ir ramybės karalių, ir 2) kaip amžiną kunigą. Taigi čia ne tik pasakoma, kad Mesijas yra karalius ir kunigas, bet dar nusakomi ir to karaliaus bei kunigo savumai.

Kas čia sakoma apie Kristų karalių ir kunigą, netenka to pat pasakyti apie išrinktosios tautos karalius, kurie, kaip kilę iš Judo, kunigais nebuvo, bet ir negalėjo būti, kadangi, Mozės įstatymu kunigiškos pareigos buvo pavestos Levio giminei. Taigi Izraelyje karalių kunigų nebuvo.

Nebuvo taip pat izraeliuose nė kunigų karalių, panašių į Mesiją, karalių ir kunigą Melkizedeko būdu. Asmoniečiai, tiesa, buvo kunigai ir drauge politiniai valdovai, karaliai. Bet jų kunigystė buvo aaronikos, levitiškos tvarkos, paveldima kūno įpėdinystės keliu, kai tuo tarpu Kristus yra kunigas Melkizedeko būdu, paties Dievo pašauktas ypatingu išrinkimu, pridedant net priesaiką.

Tam tikra prasme Melkizedekas savo asmenyje atvaizdavo ir Kristaus į kunigus pašaukimą. Būdamas be tėvo, be motinos, be giminės, kunigystės jis iš niekeno negalėjo paveldėti. Kunigu todėl tapti tegalėjo tik asmenišku titulu.

Panašiai kunigu tapo ir Kristus. Juk jis yra iš tos giminės, „iš kurios nė vienas netarnavo altoriui; nes visiems žinoma, kad mūsų Viešpats yra kilęs iš Judo: apie kunigus gi toje giminėje Mozė nėra nieko kalbėjęs" (Žyd. 7, 13 — 14). Taigi nebūdamas iš Levio giminės, nė iš Aarono šeimos, Kristus kunigystės paveldėti negalėjo. Beliko tik ją įsigyti kitu titulu, būtent, paties Dievo paskyrimu. šv. Povilas aiškiai pabrėžia, kad Kristus, „einant Melkizedeko panašumu" (κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισέδεκ), kunigu „yra padarytas ne kūniško įsakymo įstatymu einant" (Žyd. 7, 15 — 16), t. y. ne įpėdinys-

tės keliu [23]), bet veikiau to, kurs jam pasakė: „Tu kunigas per amžius Mekizedeko būdu“, paskyrimu (Žyd. 5, 6; 7, 17).

Melkizedekas pagaliau ne tik savo asmenimi, bet ir savo veikla yra pavaizdavęs Mesiją, Naujojo Įstatymo kunigą, būtent, jo nepalyginamą viršenybę ant Abraomo, Izraelio tautos patrijarcho, o per jį, kaip vėliau pamatysime, ir ant visos Levio giminės bei levitiškosios kunigystės. Tai atsitiko, kada Melkizedekas, Salemo karalius, aukščiausiojo Dievo kunigas, pasitiko grįžtantį Abraomą nugalėjusį karalius, ir jį palaimino, kai tuo tarpu Abraomas jam davė geresniųjų dalykų dešimtinę. „Įsižiūrėkite, kaip didis yra tas, kuriam pats patrijarchas (ὁ πατριάρχης) Abraomas davė geresniųjų dalykų dešimtinę“ (Žyd. 7, 4)! sušunka laiško Žydams autorius.

Melkizedeko viršenybė ant Abraomo čia pastebima dvejuose dalykuose: 1) Melkizedeko suteiktam Abraomui palaiminime ir 2) Abraomo dešimtinės davime Melkizedekui.

Melkizedekas, kaip kunigas, duoda Abraomui tai, kas jo galioje yra: jis laimina Abramą: „Tebūnie Abramas palaimintas Aukščiausiojo Dievo, sutvėrusio dangų ir žemę“ (Pradž. 14, 19). Taip tat Melkizedekas „palaimino tą, kurs turėjo pažadus“ (Žyd. 7, 6).

Šis Melkizedeko mostas yra be galo reikšmingas, kadangi jame atsispindi visa jo kunigystės didybė ir jo, kaip kunigo, viršenybė ant Abraomo. „Juk nėra jokios abejonės, sako šv. Povilas, kad mažesnis yra aukštesniojo laiminamas“ (Žyd. 7, 7). Jei taip, tai kaip didis turėjo būti tas Melkizedekas palaiminęs „tą, kurs turėjo pažadus“ (Žyd. 7, 6), kurs skaitėsi ir buvo visos tautos tėvas!

Palaiminimas, kurį suteikė Melkizedekas Abraomui, nebuvo vien tik maldavimas iš Dievo Abraomui geros kloties. Tai gali daryti kiekvienas, net būdamas mažesnis už tą, kuris tokiu būdu yra laiminamas. Palaiminimas todėl čia suprantamas griežta prasme, palaiminimas sėkmingas, kada, būtent, tikrai suteikiama tų gėrybių, kurių linkima. Bet taip laiminti gali tik tas, kurs yra gavęs galią iš Dievo, kurio vieno žodis yra pilnai sėkmingas. Turėdamas tačiau šią galią, be abejoji-

---

[23]) C. Huyghe. Commentarius in Epistolam in Hebraeos, p. 156.

mo, jis yra aukštesnis už tą, kurs jos neturi, ir todėl turi būti kito laiminamas [24]).

Melkizedeko viršenybė ant Abraomo matyti dar ir iš to, kad Abraomas davė Melkizedekui dešimtinę iš turimo karo grobio ir tai geriausių dalykų, tuo laisvai pripažindamas jo kunigystę ir ją pagerbdamas, ir ta pagarba buvo juo didesnė, kad pats buvo žymus asmuo [25]).

Dešimtinės, kaip ir pirmonės, buvo skiriamos Dievui (Kun. 27, 30 — 32). Kaip ir pirmonės, jos vaizdavo visumą tų dalykų, iš kurių buvo imamos. Aukojamos pagaliau Dievui jos turėjo pažymėti, kad Dievas yra visako Viešpats, ir jam viskas priklauso. Taigi dešimtinės, kaip ir pirmonės, buvo faktiškas Dievo nuosavybės teisių pripažinimas, ir todėl niekas nuo jų nebuvo atleidžiamas; be to, aukojamos Dievui, jos pašvęsdavo ir likusią turto dalį [26]).

Nors dešimtinės priklausė Dievui, bet jis jų sau nepasilaikė. Jis jas perleido kunigams ir levitams, savo tarnams. Jas surinkdavo levitai iš savo tautos žmonių, tai yra iš savo brolių; ir pats pagaliau iš šių surinktų dešimtinių davė dešimtinę kunigams, kaip to griežtai reikalavo Mozės įstatymas (Skaitl. 18. 20, — 28).

Taigi ir Abraomas, duodamas Melkizedekui dešimtinę, pripažino jo kunigišką orumą ir savo pareigas kunigo, Dievo atstovo, atžvilgiu. Be to, tai darydamas, jis bus turėjęs mintyj gauti pašventinimą likusiai savo grobio daliai, kuri visai teisėtai jam priklausė, bet kurią sau pasilaikyti jis vis dėlto atsisakė (Pradž. 14, 23) [27]).

Reikia pažymėti, kad šis pareigos pajautimas duoti Melkizedekui dešimtinę Abraomo asmenyj buvo itin stiprus, kadangi jis ją davė visai svetimam kunigui, kai tuo tarpu vėliau Izraelio tautoje dešimtinė buvo duodama kunigams iš savo giminės. Tai tik dar labiau parodo, koks didis turėjo būti kunikas Melkizedekas, kurio atžvilgiu jis jautė tokią pareigą. „Levio sūnūs, kurie gauna kunigystę, einant įstatymu, turi įsakymą

---

[24]) J. — A. Van Steenkiste. Commentarius in omnes S. Pauli Epistolas 6, Brugis, 1899, II t. p. 550 s.

[25]) A. Schaefer. Der Hebräerbrief, Münster, 1893, p. 194; E. Riggenbach. Der Brief an die Hebräer 3, Leipzig — Erlangen, 1922, p. 187 s.

[26]) P. Volz. Die biblischen Altertümer, Stuttgart, 1914, p. 144.

[27]) J. Skvireckas. Šventasis Raštas, VI t. Kaunas, 1911, p. 422.

imti dešimtinę iš tautos, tai yra, iš savo brolių, ...šitasai gi, kurs neįeina į jų giminę ėmė dešimtinę iš Abraomo", sako šv. Povilas (Žyd. 7, 5-6). Nebereikalo tad ragina Apaštalas atkreipti akį į tą, kuriam Abraomas davė dešimtinę: „Įsižiūrėkite, kaip didis yra tas, kuriam pats patrijarchas Abraomas davė geresniųjų dalykų dešimtinę" (Žyd. 7, 4)!

Tiesa, Abraomo laikais dar neveikė levitiškas dešimtinių įstatymas. Bet jos jau ir tada buvo duodamos kunigams, kaip rodo Abraomo pavyzdys. Po kiek laiko ir Jokūbas žadės Dievui duoti dešimtinę: „Iš viso, ką man duosi, aš tau aukosiu dešimtinę", kalba jisai pakelėj į Mezopotamiją (Pradž. 28, 22). Mozei vėliau užteko šią praktiką tik kodifikuoti[28]).

Žinant, kad Melkizedekas yra paveikslas Kristaus, aiškėja ir Kristaus, kaip Naujojo Įstatymo kunigo, kilnumas, tik nepalyginamai aukštesniam laipsny negu galėjo savo asmenyje sukaupti Melkizedekas, nes reikia gi kad tikrovė paveikslą pralenktų. „Oportet quod veritas figuram excedat", sako šv. Tomas Akvinietis[29]).

Jei tad jau Melkizedekas pasireiškia esąs aukštesnis už patį Abraomą, taigi ir už Aaroną ir visą Levio giminę, kuri tuomet buvo dar tik Abraomo strėnose, tai juo labiau pats Kristus, kurio Melkizedekas buvo figūra, yra aukštesnis už Abraomą, aukštesnis už Aaroną ir visą kunigiškąją Senojo Įstatymo levitų giminę. Tas, be abejo, Naujojo Įstatymo religijai, turint tokį kunigą, teikia nepalyginamo orumo ir kilnumo.

---

[28]) Fr. X. Kortleitner. Archaeologia biblica, p. 405.
[29]) Tomas Akvinietis. III p. qu. 48, art. 3, ad 1.

VI. Kristus ir aaroniškoji kunigystė

Kristus, tapęs Naujojo Įstatymo kunigu Melkizedeko būdu, viršija bet kokį kunigą ir bet kokią kunigystę, net pačią kilniausią, kuri yra kada nors buvusi žemėje. Prieš jį todėl blanksta ir Aaronas ir visa aaroniškoji arba levitiškoji kunigystė, kadaise paties Dievo pašaukta pasaulio religinimo ir dorinimo darbams bei Dievybės kultui.

Šį dalyką šv. Povilas savo laiške Žydams pabrėžia ypatingu būdu. Galima net sakyti, kad tai pagrindinė laiško mintis. Mat, šio laiško skaitytojus, į krikščionybę atsivertusius palestiniečius žydus, viliojo didingas Jeruzalės bažnyčios kultas; jiems imponavo ir tarnaujanti šventykloj aaroniškoji kunigija. Jiems grėsė todėl ir apostazijos pavojus[1]).

Štai kodėl kilo reikalas iškelti Kristų, Naujosios Sandoros kunigą, virš Senosios Sandoros kunigijos; iškelti taip pat jo auką virš aukų, kurios buvo aukojamos Jeruzalės bažnyčioje. Vienintėlė tikroji auka yra Kristaus auka, vienintėlė tikroji kunigystė yra Kristaus kunigystė — štai vedamoji Apaštalo Povilo mintis. Bet tai yra ir viso krikščioniškojo Apreiškimo mintis.

Kad Kristus, kaip kunigas, viršija aaroniškąją kunigystę matyti iš to, kad melkizedekiškoji kunigystė, kurios Kristaus yra kunigas, viršija aaroniškąją kunigystę. O ji viršija įvairiais atžvilgiais.

Pirmiausiai jos viršenybę parodo Abraomo Melkizedekui, Aukščiausiojo Dievo kunigui, sumokėta dešimtinė. Ją duodamas

---

[1]) B. Heigl. Verfasser und Adresse des Briefes an die Hebräer, Freiburg i. Br. 1905, p. 230 s.; M. Seisenberger. Erklärung des Briefes an die Hebräer, Regensburg, 109, p. 5; J. Graf. Der Hebräerbrief, Freiburg i. Br., 1918, p. 29 s.; B. F. Westcott. The Epistle to the Hebrews 3, London, 1928, p. XXXV s.; A. Lépicier. In Epistolam S. Pauli ad Hebraeos Commentarius, Romae, 1936, p. 9 s.

patrijarchas Salemo karaliuje pripažino Dievo atstovą ir tam tikrą jo viršenybę ant savęs. Bet Abraomas ne vienas Melkizedekui dešimtinę mokėjo. Patrijarcho asmenyje Melkizedekui dešimtinę sumokėjo ir visa Levio giminė, kuriai Senamе Įstatyme teko eiti kunigiškas pareigas. Tokiu būdu levitiškieji kunigai nors pats ėmė dešimtinę iš savo brolių ir todėl pasirodė viršesniais už savo tautiečius, bet kadangi ją savo ruožtu mokėjo Aukščiausiojo Dievo kunigui Melkizedekui, tai ir jie, kaip ir Abraomas, pasirodė už melkizedekiškąją kunigystę žemesni. Kristus todėl, melkizedekiškos kunigystės kunigas, visai suprantamai iškyla virš levitiškosios arba aaroniškosios kunigystės.

Jei sakoma, kad Abraomo asmeny Melkizedekui dešimtinę sumokėjo ir levitai, tai sakoma tik tam tikra prasme (ὡς ἔπος εἰπεῖν), būtent, savo tėvo Levio dėlei, kurs tuomet dar nebuvo gimęs ir **ratione seminali** buvo dar Abraome, kai šis mokėjo Melkizedekui duoklę. „Taip sakant (ὡς ἔπος εἰπεῖν), per Abraomą taip pat Levis, kurs ima dešimtinę, buvo apkrautas dešimtine. Nes jis dar tebebuvo savo tėvo strėnose, kuomet tą pasitiko Melkizedekas“ (Žyd. 7, 9 — 10). Taigi duodamas dešimtinę Abraomas parodė, kad ne tik jis, bet is visa jo ainija yra už Melkizedeką žemesnė. [2]).

Melkizedeko viršenybę ant Abraomo ir visos jo ainijos, taigi ir ant levitiškosios kunigystės, galima tuo pačiu būdu išvesti ir iš palaiminimo, kurį Melkizedekas suteikė Abraomui. Kadangi Levis tuomet dar buvo Abraomo strėnose, tai **ratione seminali** tą palaiminimą gavo ir jis, o per jį visa jo giminė bei aaroniškoji kunigija. Žinome tačiau, „kad mažesnis yra aukštesniojo laiminamas“ (Žyd. 7, 7). Taigi ir šio palaiminimo dėlei Melkizedekas pripažįstamas aukštesnis už Abraomą, Levį ir iš jo kilusią levitiškąją kunigystę. Pagal Melkizedeką gi ši viršenybė pripažįstama ir Kristui.

Šiai Kristaus viršenybei pripažinti nekliudo jo kilimas, kaip ir visos Levio giminės, iš to paties Abraomo, sumokėjusio Melkizedekui duoklę savo ir visos ainijos vardu. Kristus juk tik labai tolima prasme galima sakyti kilęs iš Abraomo, kadangi pradėtas iš šv. Dvasios. Ne viską todėl, ką ėmė iš Abra-

---

[2]) C. Huyghe. Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, p. 153.

omo kiti, gimdamas iš Nekalčiausios Mergelės Marijos, paėmė ir Kristus, pav. pirmapradę nuodėmę[3]).

Kadangi Kristus yra melkizedekiškos kunigystės kunigas ir todėl visuomet gyvas, nes juk tik tokį vaizduoja šv. Raštas jo tipą, Melkizedeką, nė žodžio neprasitardamas apie jo mirtį, tai išeina, kad Kristus ir šiuo atžvilgiu viršija aaroniškąją kunigystę, kurios dalininkais buvo marūs žmonės. „Čia ima dešimtinę marūs žmonės, o ten tas, apie kurį liudijama, kad jis yra gyvas" (Žyd. 7, 8). Todėl „anų daug buvo kunigų, nes mirtis neleido jiems pasilikti, o šitas, kadangi pasilieka per amžius, turi amžiną kunigystę" (Žyd. 23-24).

Kadangi Kristus visuomet yra gyvas, seka, kad jis negali turėti įpėdinių, nors gali turėti vietininkų ir tarnų. Tokiais yra kaip tik Naujojo Įstatymo kunigai, per kurių rankas jis pats save aukoja, būdamas drauge auka ir pirmasis aukotojas[4]).

Kristus dėl to yra nemirtingas ir amžinas kunigas, kad jame yra nesiliaujančios gyvybės jėga, t. y. kadangi savyje turi nesiliaujančią gyvybę, be abejo, hipostatinio susivienijimo dėka (Žyd. 7, 16). Tuo tarpu aaroniškieji kunigai tapo kunigais kūniško įsakymo įstatymu einant (κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης), t.y. įpėdinystės keliu, paveldėjimu, kas aiškiai suponuoja aaroniškosios kunigystės kunigus mirtingus (plg. Žyd. 7, 16). Apvilkti mirtingu kūnu, neturėdami savyje nesiliaujančios gyvybės, jie negali visuomet išlikti gyvi, ir todėl paveldėtąją kunigystę turi perleisti kitiems, tuo labai nutoldami nuo Kristaus kunigystės[5]).

Kristaus kunigystei reikia pripažinti dar kitą viršenybę ant aaroniškosios kunigystės, būtent, kad levitai „be priesaikos buvo padaryti kunigais, o šitas su priesaika to, kurs jam tarė: Viešpats prisiekė, ir jis nesigailės: Tu kunigas per amžius" (Žyd. 7, 20-21). Toji kunigystė, kurią amžinai išliksiant Dievas net su priesaika laiduoja, be abejo, Dievo akyse yra vertesnė už tą, kuri to laido neturi[6]). Taigi ir Kristaus kunigys-

---

[3]) A. Lépicier. In Epistolam S. Pauli ad Hebraeos Commentarius, p. 121; Fr. Faciano. Epistola di S. Paolo agli Ebrei, Cefalù, 1901, p. 252 s.

[4]) J. Skvireckas. Šventasis Raštas, VI t. Kaunas, 1911, p. 425.

[5]) I. — M. Vosté. Studia Paulina, Romae, 1928, p. 127; J. — A. Van Steenkiste. Commentarius in omnes S. Pauli Epistolas 6, Brugis, 1899, II t. p. 555; A. Schaefer. Der Hebräerbrief, Münster, 1893, p. 202.

tė, Dievo jam patvirtinta su priesaika, yra vertingesnė už aaroniškąją kunigystę, kuri to patvirtinimo iš Dievo negavo. Todėl ji ir nėra tokia stipri, kaip Kristaus kunigystė. Gali užtat kiekviena proga baigti savo gyvenimo dienas.

Ir tikrai, ji turės baigti savo dienas, nes levitiškoji kunigystė Dievo planuose yra tik laikina, pereinamojo pobūdžio, be abejo, ne dėl ko kito, kaip tik dėl savo netobulumo, dėl nepajėgimo žmones padaryti tobulais, šventais. Štai kodėl ji turėjo būti atšaukta ir pakeista kitokia kunigyste, kuri besiartinančius į Dievą galėtų tikrai tobulais padaryti. „Jei tobulumas būtų įvykdytas levitine kunigyste, kam dar reikėjo, kad kiltų kitoks kunigas (τίς ἔτι χρεία ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα) Melkizedeko būdu ir nesivadintų Aarono būdu?" (Žyd. 7, 11). Ištiesų, jei savo pareigą pašvęsti žmones, juos padaryti tobulais (kad tokia yra kunigų pareiga, autorius čia suponuoja) būtų atlikusi aaroniškoji kunigystė, koks reikalas kitokio kunigo? Kodėl tada nepasitenkinti aaroniškuoju kunigu? Bet kadangi Dievas be reikalo nieko nedaro, tai jei jau pažadėjo duoti kitokį kunigą, tai reiškia, kad pirmoji kunigystė savo tikslo neatsiekė, netgi nepajėgė jo pasiekti, ir todėl turėjo būti pakeista geresne kunigyste, kuri tąjį tikslą įvykdyti tikrai galės. Taigi jau tik iš vieno pažadėjimo aaroniškąją kunigystę pakeisti kitokia kunigyste galima išvesti pirmosios netobulumą[7]).

Žadamas geresnis kunigas nebus tik kitas (ἄλλος, alius), bet ir kitoks (ἕτερος, diversi generis), kitokios tvarkos. Asmeniškai ir tobuliausieji Senojo Įstatymo kunigai buvo paliesti to nepagydomo aaroniškosios kunigystės nepajėgumo žmones padaryti šventais. Taigi turėjo būti ne tik kitas kunigas, bet ir kitoks, kunigas kitokios kunigystės, t. y. ne Aarono būdu, bet Melkizedeko būdu. Tai reiškia, be abejo, kad aaroniškoji kunigystė turėjo būti atšaukta.

Kitokios kunigystės po aaroniškosios kilimą parodo dar ir tai, kad naujas kunigas duodamas ne gimimu iš kunigų giminės. „Tas, apie kurį tai sakoma, yra iš kitos giminės, iš kurios nė vienas netarnavo altoriui; nes visiems žinoma, kad mū-

---

[6]) C. Huyghe. Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, p. 157.

[7]) L. Zill. Der Brief an die Hebräer, Mainz, 1879, p. 323; J. Graf. Der Hebräerbrief, p. 149 s.; G. Estius. In omnes D. Pauli Epistolas, item in Catholicas Commentarii 2 (cura J. Holzammer), Moguntiae, III t. 1859, p. 151.

sų Viešpats yra kilęs iš Judo: apie kunigus gi toje giminėje Mozė nėra nieko kalbėjęs" (Žyd. 7, 13-14). Štai kodėl tas naujas ir kitoks kunigas tampa geresnės kunigystės kunigu tik Dievo jam suteikiančio amžiną gyvybę paskyrimu. „Ir dar labiau tai aišku, jei kilsta kitoks kunigas (ἱερεὺς ἕτερος), einant Melkizedeko panašumu, kurs yra padarytas ne kūniško įsakymo įstatymu einant, bet nesiliaujančios gyvybės jėga. Juk apie jį liudijama: Tu kunigas per amžius Melkizedeko būdu" (Žyd. 7, 15-17; plg 5, 5-6, kur pasakyta, kad „Kristus ne pats sau pasisavino vyriausiojo kunigo garbę, bet tasai" jį paskyrė kunigu, „kurs jam pasakė: Tu mano Sūnus; aš šiandien pagimdžiau tave. Kaip ir kitoje vietoje sako: Tu kunigas per amžius Melkizedeko būdu"). Taigi Kristaus, kilusio iš Judo, paskyrimas kunigu per amžius yra pakeitimas aaroniškosios kunigystės nauja kunigystė[8]).

Nejaugi paskyrimas kunigo iš Judo giminės atima kunigystę iš Levio? Argi Kristuje nebuvo ir levitiško kraujo, dėl kurio būtų galima sakyti, kad vis dėlto kunigystė Levio giminėje pasilieka? Juk Lukas rašo, kad Jono Krikštytojo motina Elzbieta, nors pati buvo iš Aarono dukterų (Luk. 1, 5). reiškia, iš Levio giminės, buvo Marijos giminaitė. Reiškia, Marija turėjo giminystės ryšių su Levio gimine, o per ją ir Kristus.

Kokie tie giminystės ryšiai jungė Mariją su Elzbieta? Kad Marija tikrai buvo iš Judo giminės galime išvesti iš Luk. 1, 32, iš senovės rašytojų įsitikinimo[9]) bei tradicijos. Nežiūrint tačiau savo kilmės iš Judo, Marija galėjo giminiuotis ir su Elzbieta, kilusia iš Levio, būtent, iš savo motinos pusės, kuri turėjo būti iš Judo giminės. Mat, levitai galėjo vesti žmoną iš bet kurios giminės. Taigi ir Elzbietos tėvas, kilęs iš Levio giminės ir Aarono šeimos, bus vedęs žmoną iš Judo giminės. Pasak šv. Hipolito, kurio nuomonė mums yra žinoma iš Nikeforo Kaliksto veikalo „Historia Ecclesiastica", Šv. Mergelės Marijos motina ir Elzbietos motina buvę sesers; pirmosios

---

[8]) G. Milligan. The Theology of the Epistle to the Hebrews, Edinburgh, 1899, p. 119 s.

[9]) Justinas Kentėtojas. Dial. cum Tryphone, XLIII, XLV, C (Justin. Dialogue avec Tryphon, texte grec et traduction française annotée par G. Archambault, 2 t., Paris, 1909; Tertulionas. C. Marc. III, 17; IV, 1. PL. 2, 373, 391; Jokūbo Protoevangelija X, 1 (Evangiles apocryphes, I t., textes annotés et traduits, Paris, 1911, p. 23.

gi vardas buvęs Ona, antrosios Sobė [10]). Tokiu būdu Elzbieta ir Marija būtų buvę pusseserės[11]). Marija tačiau priklausė vienai Judo giminei. Štai kodėl ir Apaštalas Povilas savo laiške Žydams rašo taip drąsiai, kad esą „visiems žinoma, kad mūsų Viešpats yra kilęs iš Judo“ (Žyd. 7, 14).

Iš Judo kilęs Kristus tapdamas kunigu ne tik pakeičia vieną kunigystę kita, ne tik panaikina aaroniškąją kunigystę, bet drauge panaikina ir įstatymą. „Pasikeičiant kunigystei, reikia, kad pasikeistų ir įstatymas“, sako šv. Povilas (Žyd. 7, 12).

Priežastis šio įstatymo griuvimo yra ta, kad aaroniškoji kunigystė buvo to įstatymo pagrindas ir ramstis; griūvant gi pagrindui ir ramsčiui, griūva ir tas, kas ant to pagrindo ir ramsčio rėmėsi. Taigi kadangi tauta aaroniškąja kunigyste remdamosi gavo įstatymą (ὁ λαὸς γὰρ ἐπ᾽ αὐτῆς νενομοθέτηται), netekdama kunigystės neteko ir įstatymo (Žyd. 7, 11).

Vulgatos vertimas kiek kitokią nuo originalo mintį išreiškia. Versdama žodžiais: „populus enim **sub** ipso (sacerdotio Levitico) legem accepit“ — „tauta po ja (levitine kunigyste) būdama gavo įstatymą“, veikiau pažymi įstatymo paskelbimo laiką, t. y. kad aroniškosios kunigystės galiojimo metu buvęs gautas įstatymas.

Bet ši prasmė nėra priimtina. Iš konteksto ir panašių išsireiškimų kitur (2 Kor. 13, 1; 1 Tim. 5, 19; plg. Luk. 4, 29) matyti, kad čia ne įstatymo paskelbimo laikas aptariamas, bet veikiau nurodomas izraelitams duotojo įstatymo pagrindas, ant kurio, būtent, rėmėsi visas teokratinis Izraelio tautos gyvenimas[12]). Taigi kadangi taip artimai jungėsi įstatymas su kunigyste, panaikinimas kunigystės yra drauge panaikinimas ir įstatymo.

---

[10]) Nikeforas Kalikstas. Hist. Eccl., lib. II, cap. III, PG. 145, kol 760.

[11]) E. Levesque. Elisabeth, Dict. de la Bible (Vigouroux), II t. kol. 1689; M. — J. Lagrange. Evangile selon saint Luc, Paris, 1921, p. 37.

[12]) A. Schaefer. Der Hebräerbrief, p. 199; B. F. Westcott. The Epistle to the Hebrews 3, London, 1928, p. 183: „The poeple... hath recieved the Law, resting on it (the priesthood) as its foundation. The temporal sense has no force here“: J. Graf. Der Hebräerbrief, p. 151: „Das Priestertum war nicht etwa bloss äussere Begleiterscheinung, sondern es war die Grundlage. Das Volkesleben, die ganze Theokratie war auf ihm aufgebaut“.

Reik pažymėti, kad įstatymo drauge su kunigyste panaikinamą galima išvesti dar ir iš to, kad kunigu teisėtai paskiriamas asmuo įstatymui priešingu būdu. Kol galioja įstatymas, tol kunigu teisėtai gali būti paskirtas asmuo tik kilęs iš Levio giminės. Dabargi teisėtai kunigu paskiriamas Kristus, kilęs iš Judo. Tai reiškia, kad senasai įstatymas jau negalioja, yra atšaukiamas [13]).

Taigi, šv. Povilo tvirtinimu, griūvant aaroniškaijai kunigystei, griūva ir įstatymas, kaip netekęs savo pagrindo. Kunigystė gi yra įstatymo pagrindas ne tik dėl to, kad žymi įstatymų dalis lietė kunigystę ir jos veikimo sritį, kultą, bet dar ir dėl to, kad ir visi kiti įstatymai siekė pagrindinių tos kunigystės tikslų, būtent, žmones suartinti su Dievu, ir dėlto buvo ankštai su kunigyste surišti. Taigi šios specialios santvarkos dėliai reikia sakyti, kad Izraelio tautos įstatymas rėmėsi kunigyste[14]). Be to, iš dalies tik jos dėka ir jai tarpininkaujant įstatymas gautas, t. y. kunigija paruošė tautą įstatymo gavimui, aukomis permaldaudama Dievą, žmones suartindama su Dievu ir deramai juos nuteikdama tų įstatymų užlaikymui[15]).

Įstatymas, drauge su aaroniškąja kunigyste panaikintas, nėra tai dekalogas, duotas dar prieš kunigystės įsteigimą (plg. Iš 20 ir Iš. 28, 1), bet veikiau visi kiti per Mozę duotieji įstatymai kunigystę jau įsteigus, ir užrašyti Kunigų, Skaičių ir Atkartoto Įstatymo knygose. Tai jie drauge su kunigyste buvo

---

[13]) G. Estius ad h. 1. Op. c. p. 151.

[14]) „Wenn auch das levitische Priestertum äusserlich und der Zeit nach erst im Gesetze und durch das Gesetz eingesetzt wurde, so war es doch der Grund und die Voraussetzung des Gesetzes. Die ganze Anlage der alttestamentlichen Gesetzgebung beruht nämlich auf dem Cultgesetze, auf der Vertretung des Volkes vor Gott durch das Priestertum. Alle anderweitigen Gesetznormen stehen mit den Cultinstitionen im innigsten Zusammenhange; denn sie alle hatten den Zweck, das Volk Gott nahe zu bringen, was eben die Hauptaufgabe des levitischen Priestertums war. Die ganze alttestamentliche Gesetzgebung war auch nur deshalb gegeben, um das Bedürfniss einer priesterlichen Vertretung vor Gott in den Israeliten zu wecken und zu erhalten", rašo L. Zill. Op. c. p. 324.

[15]) C. Huyghe. Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, p. 155.

panaikinti[16]). Panaikinami taip pat ir tie, kurie buvo duoti dar prieš kunigystės įsteigimą, bet lietė jos pačios instituciją.

Reik pažymėti, kad įstatymas, kaip ir jo pagrindas, kunigystė, panaikinami dėl savo netobulumo. „Įvyksta anksčiau buvusiojo įstatymo atmetimas (ἀθέτησις) dėl jo silpnumo ir nenaudingumo; nes įstatymas nieko neatvedė į tobulybę (οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος) (Žyd. 7, 18-19). Tiesa, įstatymas tam tikrą vaidmenį suvaidino: jis buvo vadovas (παιδαγωγός) į Kristų (Gal. 3, 24). Bet žmogaus vidiniai jis nenuteisino. „Įstatymo darbais nė vienas žmogus nebus jo (Dievo) akivaizdoje nuteisintas" (Rom. 3, 20). Veikiau per įstatymą ateina tik nuodėmės pažinimas (Rom. 3, 20; plg. Gal. 3, 19). Nepadarydamas tad žmogų Dievui malonų, jis neleidžia jam artintis į Dievą.

Tiesa, Sename Įstatyme buvo šventų žmonių, bet tai ne įstatymo, tik Kristaus nuopelnų dėka. Dabargi, Kristui jau atėjus, mums tikrai sušvito geresnė viltis, kadangi jo nuteisinti, ir todėl pasidarę Dievui malonūs, galime jau drąsiai artintis į Dievą. Su Kristumi, sako šv. Povilas, „įvedama geresnė viltis, kuria mes artinamės į Dievą" (Žyd. 7, 19).

Taigi, tik Naujojo Įstatymo kunigo dėka mums atsiveria kelias į Dievą ir į gyvenimą su juo, kai tuo tarpu įstatymas, t. y. įstatymu numatytos kunigiškos praktikos, to padaryti negalėjo. „Įstatymas nieko neatvedė į tobulybę" (Žyd. 7, 19), aiškiai pabrėžia šv. Povilas.

Be suminėtų, yra dar daug kitų atžvilgių bei dalykų, kurie Kristaus kunigystę nepalyginamai aukštai iškelia virš aaroniškosios kunigystės: tai ypač Kristaus asmens, Naujojo Įstatymo kunigo, nepaprastas šventumas, kaip ir tas faktas, kad jis yra kunigas Naujosios Sandoros, t. y. geresnės ir tobulesnės, negu buvo Senoji Sandora, taip pat jo kunigiškųjų pareigų, palyginus jas su Senojo Įstatymo kunigų pareigomis, nepalyginamas kilnumas ir veiksmingumas. Bet apie tai plačiau tenka išsitarti atskirai.

---

[16]) G. Estius ad h. l. Op. c. t. III, p. 150; A. Lépicier. In Epistolam S. Pauli ad Hebraeos Commentarius, Romae, 1936, p. 112.

VII. Kristus ir Naujoji Sandora

Kristaus kunigystė dar ir dėl to viršija aaroniškąją kunigystę, kad Kristus yra kunigas Naujosios Sandoros, daug vertingesnės už Senąją. Apskritai sandoros vertingumas priklauso nuo to, kas ją sudarė, kaip ji buvo sudaryta ir kokias gėrybes ji žada.

Kristus nėra tik paprastas Naujosios Sandoros kunigas: jis yra ir jos sudarytojas, jos tarpininkas (ὁ μεσίτης), ir kaip toks viršija senosios sandoros tarpininkus.

Senosios sandoros sudaryme tarpininkai buvo Mozė (Iš. 24), taip pat angelai, kurių patarnavimu gautas įstatymas (plg. Apd. 7, 53; Gal. 3, 19), kurį paskiau Mozė apgarsino tautai. Kristus tačiau, kaip Dievo Sūnus, viršija ir angelus ir Mozę, kurie buvo tik Dievo tarnai, ir todėl sudarydamas Naująją Sandorą jai suteikia ypatingo orumo.

Jis viršija angelus, „nes kuriam kada nors angelui yra Dievas pasakęs: Tu mano Sūnus, aš šiandien pagimdžiau tave? Ir vėl: Aš būsiu jam Tėvas, o jis bus man Sūnus? Ir įvesdamas antrą kartą pirmgimį į pasaulį, sako: Jį turės pagarbinti visi Dievo angelai: Apie angelus jis juk sako: Vėjus jis daro sau pasiuntinius ir ugnies liepsną sau tarnus; Sūnui gi: Tavo, o Dieve, sostas per amžių amžius; tavo karaliavimo lazda — teisybės lazda... Kuriam gi kada nors angelui jis yra sakęs: Sėskis mano dešinėje, kolei aš nepadarysiu iš tavo neprietelių tau pakojo? Argi ne visi jie yra tarnaujančios dvasios, išsiųstos tarnauti dėl tų, kurie turi gauti išganymo tėvonystę? (Žyd. 1, 5-8, 13-14). Tiesa, savo mirtingame kūne Kristus pasirodė mažesnis už angelus, bet tik trumpam laikui — βραχύ τι — pažymi Apaštalas (plg. Žyd. 2, 9) [1].

---

[1]) Žodžiai βραχύ τι gali reikšti: „mažką" ir „trumpam laikui" (mažesnis už angelus). Atrodo, kad šv. Povilas šiuodu žodžiu supranta antrąja prasme, t. y. kad Kristus tik trumpam laikui pasirodė žemesnis

Kristus yra taip pat kilnesnis už Mozę, nors šio nuopelnai senosios sandoros sudaryme yra ypatingai dideli. Bet jis buvo tik paprastas žmogus, einąs tarno pareigas Dievo namuose. Tie Dievo namai, tai Izraelio tauta, kurią Dievas sau buvo išsirinkęs. Bet, pažymi Apaštalas, joje Mozė buvo taip kaip tarnas (Žyd. 3, 5). Kitu atžvilgiu Mozė buvo taip pat ir tų Dievo namų dalimi; juk ir jis priklausė Dievo išrinktajai tautai, buvo jos narys.

Kristaus vaidmuo Dievo namuose, naujojoj teokratijoj, visai kitas. Kaip Dievo Sūnus, per kurį visa padaryta (plg. Žyd. 1, 2), Kristus yra ir tų Dievo namų Viešpats, jų statytojas ir kūrėjas. Ir kaip namų statytojas yra viršesnis už pačius namus, taip ir Kristus yra viršesnis už Mozę, kurs buvo Dievo namų dalimi: Kristus, pažymi Apaštalas, „buvo laikomas vertas tiek didesnės kaip Mozė garbės, kiek didesnę pagarbą turi tas, kurs pastatė namus, už pačius namus“... (Žyd. 3, 3).

Tobulesnis yra pagaliau sandoros sudarymo būdas. Sinajaus sandora buvo sudaryta šlakstant altorių ir žmones gyvulių krauju: „Tasai yra kraujas sandoros, kurią Viešpats su jumis padarė“, kalbėjo Mozė šlakstydamas tautą (Iš. 24, 8). Kristus tačiau Naująją Sandorą patvirtino ne gyvulių, bet savo paties krauju: „Tai yra mano kraujas naujosios sandoros“, sako Kristus per Paskutinę Vakarienę, laimindamas vyno taurę (Mk. 14, 24; Mat. 26, 28; Luk. 22, 20). Taigi ne tik sandoros tarpininko kilnumas, bet ir jos sudarymo būdas nurodo tos sandoros vertingumą.

Galop jos vertė ypatingai iškyla ir dėlei pažadų, kuriais ji paremta. Geresnė yra ta sandora, kuri yra paremta geresniais

---

už angelus, nes paskiau, kaip patsai pažymi (Žyd. 2, 9), dėl mirties kentėjimo Kristaus buvo apvainikuotas garbe ir šlove, ir tokiu būdu iškeltas virš angelų, kurie yra tik tarnai tų, kurie turi būti išganyti (Žyd. 1,14). Kaikurie tačiau mokslininkai βραχύ τι supranta pirmąja prasme, kiti gi abiem. Psalmėje šie žodžiai taikomi žmogui apskritai, ir vietoj angelų, kaip skaito LXX (ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ’ἀγγέλους, hebraiškam tekste kalbama apie Dievą, kad, būtent, mažką už Dievą mažesnis padarytas žmogus (מְעַט מֵאֱלֹהִים תְּחַסְּרֵהוּ). Plg. C. Huyghe. Commentarius in Epistolan ad Hebraeos, p. 68 s.: A. Schaefer. Der Hebräerbrief, Münster i. W., 1893, p. 71 s.; E. Riggenbach. Der Brief an die Hebräer, Leipzig — Erlangen, 1922, p. 41; B. F. Westcott. The Epistle to the Hebrews 3, London, 1928, p. 44 s.

pažadais, ne laikinio, kaip Sename Įstatyme, bet daugiau dvasinio pobūdžio pažadais[2]).

Kristus kaip tik ir yra pašauktas būti tarpininku tos geresnės sandoros, paremtos geresniais pažadais. „Dabar jam teko tiek geresnė tarnystė, kiek geresnės sandoros jis yra tarpininkas, paremtos geresniais pažadais", sako Apaštalas (Žyd. 8, 6). Taigi Kristus, kaip geresnės sandoros kunigas, yra aukštesnis už Aaroną ir visą levitiškąją kunigystę, priklausančią dar Senajai Sandorai.

Apie šią geresniąją sandorą, paremtą geresniais pažadais, kalbėjo pranašas Jeremijas, sakydamas: „Štai, ateis dienos, sako Viešpats, ir aš padarysiu su Izraelio namais ir su Judo namais naują sandorą; ne tokią sandorą, kokią aš dariau su jų tėvais tą dieną, kurią paėmiau juos už rankos išvesti jų iš Egipto žemės; nes jie nepasiliko mano sandoroje; ir apleidau juos, sako Viešpats. Nes štai kokią sandorą aš darysiu po tų dienų su Izraelio namais, sako Viešpats: Aš dėsiu savo įstatymus į jų mintis ir įrašysiu juos į jų širdis; aš būsiu jų Dievas, ir jie bus mano tauta. Nė vienas nebemokys savo artimo ir nė vienas — savo brolio, sakydamas: Pažink Viešpatį! nes visi bus mane pažinę nuo mažiausio iki didžiausiam jų tarpe; nes aš dovanosiu jų kaltybes ir jau nebeatminsiu jų nuodėmių" (Žyd. 8, 8-12; plg. Jer. 31, 31-34).

Kad senoji sandora buvo netobula, jau galima išvesti iš to fakto, kad buvo pažadėta nauja. „Jei ana pirmoji sandora būtų buvusi be ydos, juk nebūtų buvę ieškota vietos antrajai", teisingai pastebi šv. Povilas (Žyd. 8, 7). Tai nebus senosios atnaujinimas, bet bus visiškai nauja sandora, ir tai amžina[2]).

Senoji sandora, kaip matyti iš tik ką cituotų pranašo Jeremijo žodžių, buvo daugiau tipo „do ut des": Dievas Izraelį apleidžia, liaujasi jį globojęs kiekvieną kartą, kai tik šis nesilaiko sandoros nuostatų (οκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν). Naujojoj tačiau sandoroj bus ne taip: čia Dievas besąlyginiai žada globoti savo tautą: jis bus jų Dievas ir jie

---

[1]) A. Meli. I bori temporali nelle profezie messianiche, Biblica, 1935, p. 307—329.

[2]) M. Hoepers. Der Neue Bund bei den Propheten, Freiburg i. Br., 1933, p. 87; H. Th. Simar. Die Theologie des heiligen Paulus, Freiburg i. Br., 1883, p. 129.

bus jo tauta, ir visiems bus dovanotos kaltybės bei užmirštos nuodėmės (ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεόν... ἵλεως ἔσομαι). Be to, Naujosios Sandoros įstatymai bus įrašyti į žmogaus širdį, ne ant akmens plokščių; jo reikalavimai bus tad giliau atjaučiami ir uoliau vykdomi, nes žmogui bus duota jėgos tuos įstatymo reikalavimus išpildyti.

Ne taip veikė Senosios Sandoros įstatymai: surašyti ant akmens plokščių, jie kietai ir šaltai nurodydavo žmogui, kas reikia daryti ir ko vengti, bet neduodavo galios tiems paliepimams išpildyti[3]).

Kai dėl Dievo pažinimo, tai reik pažymėti, kad, priešpastatydamas Dievo pažinimą Naujojoj Sandoroj prieš jo pažinimą Senosios Sandoros metu, pranašas nenori pasakyti, kad Senojoj Sandoroj Dievo niekas nebūtų pažinęs, kai tuo tarpu Naujoj Sandoroj jį visi pažintų. Šis priešpastatymas išreiškia tik Dievo pažinimo laipsnį, būtent, kad Naujoj Sandoroj Dievo pažinimas bus gilesnis ir plačiau pasklidęs[4]).

Taip pat broliška pagalba Dievą pažinti negali būti visiškai paneigta. „Pranašystės prasmė yra ta, kad Naujojo Įstatymo laikais vidinio apšvietimo malonės bus gausesnės negu Senojo Įstatymo metu; todėl Kristaus mokiniai mažiau už Mozės pavaldinius bus reikalingi savo brolių pamokymo", rašo Lusseau — Collomb[5]). Taigi Naujajame Įstatyme nėra visiškai paneigiamas reikalas turėti tikėjimo mokytojų, nors jie mažiau reikalingi negu Sename Įstatyme, kadangi čia daugiau veikia vidinė šv. Dvasios suteikta šviesa[6]).

Žymiausia tačiau Naujosios Sandoros malonė yra nuodėmių atleidimas: „aš dovanosiu jų kaltybes ir jau nebeatminsiu jų nuodėmių" (Žyd. 8, 12). Tuo negalėjo pasigirti Senosios Sandoros institucijos.

---

[3]) J. Skvireckas, Šventasis Raštas, VI t. 1911, p. 428; F. Prat. La Théologie de Saint Paul, I t. p. 459; Fr. Nötscher. Das Buch Jeremias, Bonn, 1934, p. 234 s.; E. König. Die messianischen Weissagungen des Alten Testaments 3, Stuttgart, 1925, p. 245 s.

[4]) C. Huyghe. Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, p. 172 s.

[5]) Lusseau — Collomb. Manuel d'Études bibliques, t. V, II-e partie: Les dernières Epîtres de S. Paul. Paris, 1931, p. 260.

6) A. Condamin. Le Livre de Jérémie, Paris, 1920, p. 231; L. Zill. Der Brief an die Hebräer, Mainz, 1879, p. 397 s.; A. — F. Maunory. Commentaire sur l'Épître de S. Paul aux Hébreux, Paris, 1882, p. 495.

Kaip tas nuodėmių atleidimas bus gautas, pranašas Jeremijas čia nepasako. Bet žinome iš kitų vietų (plg. Iz. 53), kad tai susiję su Mesijo mirtimi. Sudarydamas tad savo krauju naują sandorą, tuo pačiu savo krauju Mesijas nuplaus ir žmonijos nuodėmę, pelnys atleidimą.

Senojoj Sandoroj nebuvo jokios nuosavos realios priemonės nuodėmei nuplauti. Šv. Povilas savo laiške Žydams tai aiškiai pabrėžia: „Įstatymas, turėdamas tik būsimųjų gėrybių šešėlį, ne patį dalykų atvaizdą, niekuomet negali tomis pačiomis kasmet aukojamomis aukomis padaryti besiartinančiųjų tobulų. Kitaip juk būtų liautasi jas atnašavus; dėl to kad vieną kartą apvalyti Dievo garbintojai nebeturėtų daugiau jokios nuodėmės sąžinės. Bet kaip tik jomis daroma kas metai nuodėmių atsiminimas. Nes negalima atimti ožių ir veršių krauju nuodėmės“ (Žyd. 10, 1-4). Senosios Sandoros aukų kraujas ir karvės pelenai, šlakstant, pašventindavo suteptuosius tik kūną apvalydami (Žyd 9, 13), t. y. jiems teikė tik legalinį šventumą, grąžindami jiems teisę dalyvauti kulto apeigose, skaitytis Izraelio tautos pilnateisiu nariu. Bet jokio vidinio šventumo tuo teikiama nebuvo[7]).

Priežastis, dėl kurios „aukojamos dovanos ir aukos“ negalėjo „padaryti tobulo sąžinėje (κατὰ συνείδησιν) tarnaujančio Dievui“, t. y. kunigo ir to, kurs tas aukas davė, yra ta, kad jos, drauge su įsakymais apie valgius ir gėrimus ir visokius apsiplovimus, yra tik kūniški įstatai (δικαιώματα σαρκός), duoti „iki pataisymo metui“ (μέχρι καιροῦ διορθώσεως), t. y. iki Mesijo laikų, kada žmonėms, Naujosios Sandoros dėka, bus suteiktas vidinis šventumas (Žyd. 9, 9-10)[8]).

Kūniški įstatai jie yra dėl to, kad lietė tik kūną, neturėdami tiesioginio sąryšio su vidiniu žmogaus pašventi-

---

[7]) J. — M. Vosté. Studia Paulina, Romae, 1928, p. 158; G. Milligan. The Theology of the Epistle to the Hebrews, Edinburg, 1899, p. 150 s.; J. Moffatt. A critical and exegetical Commentary on the Epistle to the Hebrews, Edinburgh, 1924, p. 122 s.; B. F. Westcott. The Epistle to the Hebrews, p. 262 s.

[8]) A. Padovani. In Epistolas ad Titum, Philemonem et Hebraeos Commentarius, Parisiis, 1896, p. 268 s.; J. — A. Van Steenkiste. Commentarius in omnes S. Pauli Epistolas 6, II t. Brugis, 1899, p. 573 s.; J. Graf. Der Hebräerbrief, p. 168, 171; B. F. Westcott, op. c. p. 244, 256.

nimu[9]). Ištiesų, ką bendra turi gyvulių kraujo išliejimas ant altoriaus su nuodėmių atleidimu? (plg. Žyd. 10, 4). Kokios įtakos gali turėti į tai skyrimas valgių į suteptus ir nesuteptus, taip pat įvairūs kūno apsiplovimai, atliekami kunigų prieš įeinant į šventyklą, ar visiems izraelitams reikalingi ritualiniai susitepus (Iš. 30, 18-20; Kun. 11; 16, 4, 24, 28)? Tą pat galima pasakyti ir apie draudimą kunigams, einantiems į šventyklą savo pareigų atlikti, gerti vyno (Kun. 10, 9); nazarajams buvo uždraustas bet koks ragavimas svaiginančių gėrimų (Skaitl. 6, 3). Vis tai buvo „kūniški įstatai", kurie tobulo sąžinėje žmogaus padaryti negalėjo.

Kad Senoji Sandora neleido žmonėms artintis į Dievą, jiems neteikė reikiamo vidinio šventumo, kurs yra sąlyga stoti Dievo akivaizdon, regėti Dievą (plg. Žyd. 12, 14), matyti iš pačios izraelitų šėtros sutvarkymo. Padalinta į dvi dali, į Šventąją ir Švenčiausiąją, kuri ypatingu būdu skaitėsi Dievo buveine, šėtra paprastiems žmonėms buvo visai neprieinama. Į Šventąją jau galėjo įeiti kunigai, „kai jie ėjo aukojimo tarnystę"; į Švenčiausiąją tačiau — tik „vieną kartą metuose vienas vyriausis kunigas ne be kraujo (οὐ χωρὶς αἵματος), kurį jis aukoja už savo ir už tautos nežinojimą" (Žyd. 9, 6-7). Jis nieko čia negalėjo įvesti. Bet ir pats tik labai trumpai pasilikti tegalėjo šioje Dievo buveinėje, kur Jahvė turėjo savo sostą ant kerubimų sparnų (1 Sam. 4, 4).

Toks šėtros sutvarkymas ir Švenčiausiojon įėjimo suvaržymas, Apaštalo aiškinimu, buvo ne be prasmės. Tuo, būtent, „šventoji Dvasia nurodo, kad kelias į šventyklą (tikrąją, t. y. į dangų) dar nėra atviras, tebestovint pirmajai padangtei" (Žyd. 9, 8).

Toji pirmoji padangtė, kitaip dar Šventąja vadinama, vaizdavo Senąją Sandorą. Iš Šventosios į Švenčiausiąją, kuri vaizdavo dangų, nieks negalėjo įeiti. Tai reiškia, kol Senoji Sandora yra galioje, kol teisėtai Šventojoje vyksta levitiškas kultas, nieks į dangų negali patekti, be abejo, tik dėl to, kad ten aukojamos aukos nepajėgia žmogų apvalyti nuo nuodėmės. Tik Kristaus mirtis atvėrė žmonijai dangaus vartus, kaip tai simboliškai atvaizdavo uždangos, kuri skyrė Švenčiausią-

---

[9]) J. Skvireckas. Šventasis Raštas, VI t. p. 431.

ją nuo Šventosios, suplyšimas (Mat. 27, 51)[10]). Tai buvo ženklas, kad žmonėms jau niekas nebekliudo eiti prie Dievo, įeiti į dangaus džiaugsmus, stoti Dievo akivaizdon, ką vaizdavo Švenčiausioji. „Kristus, atėjęs kaip vyriausis būsimųjų gėrybių kunigas, per didesnę ir tobulesnę padangtę, ne rankomis padirbtą, tai yra, ne šito sutvėrimo, ir ne ožių ar veršių krauju, bet savo krauju įėjo vieną kartą už visus į šventyklą, radęs amžiną atpirkimą (αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος)“ (Žyd. 9, 11-12). Kristus ten įėjo kaip vadas, kurį seka visi jo krauju atpirktieji[11]).

---

[10]) A. Padovani. In Epistolas ad Titum, Philemonem et Hebraeos Commentarius, p. 267; M. Sales. La Sacra Biblia commentata, Il Nuovo Testamento, II t. Torino, 1914, p. 478.

[11]) Žyd. 9, 11, sakoma, kad Kristus, žengdamas į dangų, į tikrąją šventyklą, į tikrąją Švenčiausiąją, yra perėjęs kažkokią padangtę, kuri yra didesnė, erdvesnė už žydų padangtę, t. y., Šventąją; esanti taip pat ir tobulesnė už aną, dėl to kad ne rankomis, kaip kadaise Mozės šėtra, padirbta, t. y., ne šito sutvėrimo, kitaip sakant, nepriklauso šiam mūsų gyvenamam pasauliui, kuriam priklauso žydų Šventoji, dėl to vadinama „žemiška šventykla“ (Sanctum saeculare, ἅγιον κοσμικόν) (Žyd. 9, 1). Kas yra toji padangtė, per kurią yra taip perėjęs Kristus?

Ši padangtė, per kurią, sakoma, perėjęs Kristus, nėra Kristaus kūnas, kaip yra manę šv. Jonas Chrizostomas, Teodoretas, Ekumenijus, Estius, Calmet, Drach, Fillion ir kiti, nes, nors kartais kūnas ir vadinamas padangte (2 Kor. 5, 4; 2 Petr. 1, 13—14; Jon. 2, 19, 21), vistik Povilas šiame laiške (Žyd. 10, 20) Kristaus kūną prilygina uždangai, kuri skyrė Šventąją nuo Švenčiausios ir kurią pakeliant vyriausis žydų kunigas įeidavo į Švenčiausiąją; taip ir Kristaus kūnas, simboliškai atvaizduotas tos uždangos, turėjo būti Dievo valia pašalintas, sunaikintas per mirtį, kad jis pats galėtų įeiti į dangiškąją šventyklą ir drauge mums atidarytų įėjimą į ją. Kristus pagaliau ne be kūno įėjo į dangų, kaip, atrodo, reiktų sakyti, jei būtų turima minty kūno perėjimas. Taigi veikiau su šv. Tomu Akviniečiu ir vėlesniais mokslininkais (Bisping, Beelen, Steenkiste, Brassac Huyghe, Sales ir kitais) reikia sakyti, kad padangtė, kurią Kristus žengdamas į dangų yra perėjęs, kad pasiektų sostą po Tėvo dešinės, yra žemesnės dangaus dalys, oro ir žvaigždžių dangus, tarsi tai būtų tikrojo dangaus prieangis, kaip vaizduotasi senovėje (plg. 2 Kor. 12, 2, kur sakoma, kad Povilas buvęs paimtas net į trečiąjį dangų, reiškia, net iki paties Dievo sosto). Štai kodėl sakoma, kad Kristus aukštesnis už dangų (Žyd. 7, 26), kad jis užžengė ant visų dangų (Efez. 4,10).

Kai kurie mokslininkai (C. a Lapide, Padovani, J. Skvireckas ir kiti) mano, kad toji padangtė, kurią Kristus yra perėjęs prieš užžengsiant į dangų, yra Kristaus įsteigta kovojanti Bažnyčia. Plg. J. Skvi-

Štai kur nenuvedė žmogaus Senoji Sandora, ir dėl to turėjo būti atmesta. „Taip įvyksta anksčiau buvusiojo įstatymo atmetimas dėl jo silpnumo ir nenaudingumo; nes įstatymas nieko neatvedė į tobulybę" (Žyd. 7, 18-19). Tačiau ko nepajėgė suteikti Senoji Sandora, turėjo būti suteikta Naujosios Sandoros: su ja įvedama viltis išvysti Dievą (plg. žyd. 7, 19).

Apie Senosios Sandoros netobulumus ir jos įstatymo bejėgiškumą žmogų nuteisinti, jį padaryti šventu ir tobulu, šv. Povilas kalba ir kituose savo laiškuose, ypač laiške Galatams ir Romėnams. Antai, prieš žydžiuojančius galatus jis visu griežtumu gina Evangelijos ir Naujosios Sandoros viršenybę ant Įstatymo ir Senosios Sandoros, ir iškelia, kaip ir laiške Romėnams, žmogui nuteisinti tikėjimo reikalą.

Ne įstatymas, bet tikėjimas nuteisina žmogų. „Kad įstatymu nė vienas nenuteisinamas pas Dievą, tai aišku; nes: Teisusis iš tikėjimo yra gyvas" (Gal. 3, 11; plg. Abak. 2, 4; Rom. 1, 17).

Tikėjimu buvo nuteisintas jau Abraomas. „Ką sako Raštas: Abraomas tikėjo Dievui, ir tai palaikyta jam teisumu" (Rom. 4, 3; Gal. 3, 6; plg. Pradž. 15, 6). Įstatymas tada dar nebuvo duotas, tad ir nuteisinti negalėjo. Abraomas tokiu būdu tapo nuteisinimo tikėjimu pavyzdys kitiems, ir tie, kurie sekioja šiuo Abraomo pavyzdžiu, kurie tikėjimu nori gauti nuteisinimą, yra Abraomo dvasiniai vaikai. „Kurie yra iš tikėjimo, tie yra Abraomo vaikai" (Gal. 3, 7; plg. Rom. 4, 11-12). Kaip tokie, jie gali paveldėti ir savo tėvui Dievo duotus palaiminimus, kitaip sakant, gali tapti savo tėvui duotų palaiminimų dalininkai. „Kurie yra iš tikėjimo, bus palaiminti su tikinčiuoju Abraomu", sako Apaštalas (Gal. 3, 9). Taigi, „norint gauti Abraomo palaiminimą, reikia turėti tą patį religinį jausmą, kurs rado malonę pas Dievą Abraomo asmeny"[12]).

Įstatymas viso to neduoda, žmogaus jis nenuteisina ir malonaus Dievui nepadaro. Veikiau žmonėms jis grąsina pra-

---

reckas. Šventasis Raštas, VI t. p. 431. Ž. taip pat Huyghe. Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, p. 184 s.; J. — A. Van Steenkiste. Commentarius in omnes S. Pauli Epistolas, II t. p. 574 s.; M. Sales. La Sacra Biblia commentata, Il Nuovo Testamento, II t. p. 479; J. Graf. Der Hebräerbrief, p. 176 s.; O. Michel. Der Brief an die Hebräer, Göttingen, 1936, p. 113 s.

[12]) M. — J. Lagrange. L'Épître aux Galates 3, Paris, 1926, p. 65.

keikimu. Įstatymas reikalauja, kad visi duoti per Mozę paliepimai būtų išpildyti, visur ir visuomet. Įstatymo atžvilgiu tik „kas tai daro, tuo bus gyvas“ (Gal. 3, 12).

Bet žmogus savo jėgomis visus įstatymo reikalavimus išpildyti nepajėgia. O taip pat pats įstatymas jam nepadeda įsakymus užlaikyti; jis tik nurodo, kas reikia daryti, ko saugotis. Jei jo nurodymus peržengsi, nusidėsi. Tokiu būdu įstatymas savo neišpildomais reikalavimais žmogų įstato į tikrą pavojų nusidėti ir užtraukia ant jo prakeikimą, nes juk parašyta: „Prakeiktas kiekvienas, kurs nesilaiko viso, kas parašyta įstatymo knygoje, kad tai darytų“ (Atk. 27, 26; plg. Gal. 3, 10).

Be to, „per įstatymą ateina nuodėmės pažinimas“ (Rom. 3, 20; 7, 7), „nes apie geidulį aš nieko nebūčiau žinojęs, jei įstatymas nesakytų: Negeisk“ (Rom. 7,). Dar blogiau. Įsakymo proga žmoguje sukyla geidulys, pageidimas, ir įvyksta nuodėmė. Tokiu būdu išeina, kad įstatymas, kurs yra duotas gyvenimui, veda žmogų į mirtį (Rom. 7, 8-10).

Tiesa, įstatymas pats savaime nėra blogas. Jis yra net geras ir šventas. „Įstatymas, sako Apaštalas, yra šventas ir įsakymas yra šventas, teisingas ir geras“ (Rom. 7, 12). Kaip tad geras dalykas man pasidaro mirtis? Tai padaro žmoguje glūdinti nuodėmė, pageidimas, (užsilikęs žmoguje, pasak Tridentinumo, net ir pakrikštytuose), kaip gimtosios nuodėmės pasekmė, tarsi kokia priešinga Dievui jėga, kuri įstatymo proga verčia žmogų sukilti prieš įstatymą ir jo reikalavimus. „Įsakymas, duotas gyvenimui, veda mane į mirtį. Nes nuodėmė ėmė progos iš įsakymo, suvedžiojo mane ir juo mane nužudė... Mes juk žinome, kad įstatymas yra dvasiškas; bet aš esu kūniškas, parduotas į nuodėmės valdžią. Nes ką aš darau, aš neišmanau; nes ne gera, kurio noriu, aš darau, bet darau pikta, kurio nekenčiu. O jei tai darau, ko nenoriu, aš juk pritariu įstatymui, kad jis geras. Dabar gi tai darau jau nebe aš, bet gyvenanti manyje nuodėmė“ (Rom. 7, 10-11, 14-17).

Šv. Povilas čia kalba apie visus bendrai, neskirdamas pakrikštytųjų nuo nepakrikštytųjų, todėl tai tinka visiems, nors, be abejo, pakrikštytųjų padėtis geresnė negu žydų. Taigi ir pakrikštytuose šis nedarnumas pasilieka, kol jų nuodėmės kūnas nebus mirties sunaikintas ir prisikėlime sudvasin-

tas[13]). Nuodėme gi tas pageidimas vadinamas dėl to, quia ex peccato est (scil. originali) et ad peccatum inclinat.

Taigi žmogus be Dievo pagalbos, paliktas savo pačio jėgoms, nebegali išpildyti visus įstatymo reikalavimus. Kaip tad įstatymo darbai jį galėtų nuteisinti? Juk tik „kas tai daro, tuo bus gyvas" (Gal. 3, 12). Tiesa, Sename Įstatyme buvo šventųjų; bet jie buvo nuteisinti ne Įstatymo darbais, o tikėjimu į ateisiantį Mesiją [14]). Tad iš įstatymo laukti nuteisinimo negalima[15]). Jis tik duoda nurodymus ir grąsina prakeikimu tiems, kurie jų nesilaikys. „Kurie tik remiasi įstatymo darbais, tie yra po prakeikimu. Juk parašyta; Prakeiktas kiekvienas, kurs nesilaiko viso, kas parašyta įstatymo knygoje, kad tai darytų" (Gal. 3, 10).

Iš šio tačiau negalima išvesti, kad, kurie laikosi įstatymo, tuo pačiu yra prakeikiami: jie tik save stato prakeikimo pavojun. Prakeikimas juos palies tik tada, kai jie neužlaikys visų įstatymo reikalavimų.

Bet to jie niekuomet nepasieks, nepasiremdami tikėjimu[16]). Mat, įstatymų užlaikymas sunkus (plg. Apd. 15, 10), o žmogus yra silpnas, kai tuo tarpu pats įstatymas jam neteikia jokios pagalbos savo reikalavimų išpildymui. Be to, juose dar

---

[13]) A. Lemonnyer. Épîtres de saint Paul, Paris, 1908, I t. p. 292 s.; F. Godet. Commentaire sur l'Épître aux Romains 2, Paris, 1890, I t. p. 86.

14) L. Murillo. Paulus et Pauli scripta, Prima pars: Paulus, Romae, 1926, p. 500 s.

[15]) Lemonnyer. Théologie du Nouveau Testament, Paris, 1928, p. 87 s.; Fr. Amiot. L'Enseignement de Saint Paul, Paris, 1938, I t. p. 149 s.; Tobac. Le Problème de le Justification dans saint Paul, Louvain, 1908, p. 63 s., 102 s.; A. de Boysson. La Loi et la Foi „Paris, 1912, p. 213 s.; J. — B. Colon. Justice et Justification d' après le Nouveau Testament, Moulins, 1913, p. 79 s.

[16]) „Paul n'a pas prétendu qu'il était impossble de pratiquer toute la Loi avec le secous de Dieu. Il a seulement dit que la Loi ne contenait aucune énergie qui pût aider à la pratiquer, qu' elle ne faisait que mettre le mal en évidence, et par là multipliait les transgressions. Et il ne dit pas ici que ceux qui s'appuient sur les oeuvres de la Loi sont maudits, mais qu'ils se placent sur un terrain où ils courent un risque certain d'être maudits. Ils (les judaïsants) font état de la Loi comme d'un principe de force supérieur à la foi, et la Loi — dérision suprême— ne leur promet que la malédiction s'ils ne parviennent pas à l'observer toute entière. Mais ils ne parviendront jamais s'ils ne s'appuient sur la foi, si la foi n'est le pricipe de leurs actions". M. — J. Lagrange, L'Épître aux Galates 3, Paris, 1926, p. 69.

veikia geidulys — „peccatum". Taigi besiremiančiam įstatymo darbais prakeikimas nėra išvengiamas[17]).

Šv. Povilas yra pagaliau giliai įsitikinęs, kad žydai tikrai įstatymo neužlaikė, ir todėl yra reikalingi Dievo malonės. Bet ir pagonys yra nuodėmėse, todėl ir jie nusipelnė Dievo rūstybę (Rom. 1, 18-3, 20). Vieni ir kiti teisumą gali laimėti tik tikėjimu į Jėzų Kristų (Rom. 3, 21-4, 25).

Kad žydai visų įstatymo darbų neišpildė, ir tuo užsitraukė įstatymo prakeikimą, yra aišku. Bet nuo šio prakeikimo juos išliuosavo Kristus, pats tapęs už juos prakeikimu. „Kristus atpirko mus (žydus) nuo įstatymo prakeikimo, pasidaręs už mus prakeikimas, nes yra parašyta: Prakeiktas kiekvienas, kurs kabo ant medžio; kad Abraomo palaiminimai ateitų ant pagonių per Jėzų Kristų, taip kad mes gautumėm Dvasios pažadą" (Gal. 3, 13-14). Taigi, atėmus nuo žydų įstatymo prakeikimą per tą patį Jėzų Kristų malonė ateina ir ant pagonių. Žydams pirmiesiems priklauso teisė į išganymo malonę (plg. Rom. 1, 16; 9, 4 s.; 11, 1 s.; 1 , 8-9; Apd. 3, 26). Bet vieni ir kiti išganomi tik Dievo gailestingumu, o ne savo darbais. „Jis mus išgelbėjo ne dėl teisybės darbų, kuriuos mes būtumėm buvę padarę, bet pagal savo gailestingumą" (Tit. 3, 5). Ir vėl: „Iš malonės jūs esate išganyti tikėjimu; ir tai ne savaime, nes tai yra Dievo dovana, kad nė vienas nesigirtų" ((Efez. 2, 8).

Reik pažymėti, kad Kristus savo mirtimi ant Kalvarijos kalno padarė galą ne tik įstatymo prakeikimui, bet ir pačiam įstatymui, kadangi jis liovėsi buvęs išganymo sąlyga žydams. Taip buvo išgriauta tarpinė siena, skirianti žydus nuo pagonių (plg. Efez. 2, 14 s.), buvusi daugelio kivirčų ir neprietelystės priežastimi. Tokiu būdu dabar jau vieni ir kiti tik tikėjimu gauna Dvasios pažadą, t. y. Abraomui ir jo vaikams pažadėtus palaiminimus[18]).

Iš to kas čia pasakyta matyti, kad ir kituose savo laiškuose, tik kitokiu keliu eidamas, ne iš kulto apeigų menkumo argumentuodamas, kaip savo laiške Žydams, šv. Povilas prieina tos pačios išvados, kad „įstatymas nieko neatvedė į tobulybę", ir dėl šio savo silpnumo ir nenaudingumo jis turėjo būti

---

[17]) R. Cornely. Commentarius in Epistolam ad Galatas, Parisiis, 1892, p. 483.

[18]) J. Skvireckas. Šventasis Raštas, VI t. p. 221.

atmestas (Žyd. 7, 18-19). Bet jį atmetant, „įvedama geresnė viltis, kuria mes artinamės į Dievą" (Žyd. 7, 19). Artintis gi į Dievą gali žmogus tik tada, kai jis yra tikras, kad jo kaltės jam yra dovanotos. Tą gi kalčių dovanojimą jam kaip tik teikia Naujoji Sandora, įvesta į Senosios Sandoros vietą, ir turinti kalčių dovanojimo pažadą: „aš dovanosiu jų kaltybes ir jau nebeatminsiu jų nuodėmių" (Žyd. 8, 12; Jer. 31, 34).

Šios sandoros, kuri teikia tobulą nuodėmių atleidimą ir amžiną laimę, Kristus yra tarpininkas — μεσίτης — (Žyd. 8, 6), nes ją savo krauju sudarė; bet drauge yra ir laiduotojas, užtikrintojas — ἔγγυος — (Žyd. 7, 22), nes laiduoja ir užtikrina visų jos pažadų išpildymą, juo labiau kad yra amžinas kunigas. Gyvendamas amžinai jis juk gali visuomet rūpintis savo sudarytosios sandoros pažadų įvykinimu. „Šitas, kadangi pasilieka kunigas per amžius, turi amžiną kunigystę. Todėl jis ir gali išgelbėti amžinai (gr. εἰς τὸ παντελές — pilnai, tobulai, kaip negalėjo levitiniai kunigai) tuos, kurie artinasi per jį į Dievą, nes jis yra visuomet gyvas, kad mus užtartų" (Žyd. 7, 24-25; plg. 1 Jon. 2, 1) [19]).

Taigi, jei palyginsime levitinę kunigystę su Kristaus kunigyste, tai ši pastaroji aiškiai viršija pirmąją tobulesnės sandoros dėlei, kuriai ji priklausė, kad, būtent, šios sandoros žmonėms leidžiama artintis į Dievą, ką kaip tik draudė Senoji Sandora.

Galop ne tik dėl geresnių pažadų, kurių ji davė, bet ir dėl savo amžinumo Naujoji Sandora viršija Senąją, kuri Dievo planuose buvo tik laikina, ir dėl to turėjo žūti.

Kai buvo sudaryta prie Sinajaus kalno, ji neatrodė būsianti tik laikina, kad turėsianti žūti. Jos laikinumas paaiškėjo tik vėliau, kai Viešpats per Jeremiją paskelbė, kad su Izraelio namais ir su Judo namais padarysiąs „naują sandorą" —

---

[19]) Ἐις τὸ παντελές — pilnai, tobulai — nėra sinonimas εἰς τὸ διηνεκές — amžinai, per amžius, kaip mano šv. Jonas Chrizostomas, Ekumenijus ir kiti. Plg. W. Grimm. Lexicon graeco — latinum in libros Novi Testamenti 4, Lipsiae, 1903, p. 331; Fr. Zorell. Lexicon graecum Novi Testamenti 2, Parisiis, 1931, kol. 978. Taigi ir čia, jau su Teodoretu, prieš Vulgatą, εἰς τὸ παντελές reiškia versti „pilnai, tobulai". Plg. C. Huyghe. Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, p. 159; A. Schaefer. Der Hebräerbrief, p. 206; J. — A. Van Steenkiste. Commentarius in omnes S. Pauli Epistolas, II t. p. 557.

διαθήκην καινήν — (Žyd. 8, 8; Jer. 31, 31). „Sakydamas: naują sandorą (ἐν τῷ λέγειν καινήν), jis palaikė pirmąją pasenusia. Kas gi sensta ir karšta, yra arti žuvimo" (Žyd. 8, 13).

Su Naująja Sandora ne taip: ji yra amžina (Žyd. 13, 20). O tai ne tik dėl to, kad ji yra tobula, vedanti žmones į tobulybę, taigi ir neturi prasmės bet kokia kita sandora po jos; bet ji yra amžina dar ir dėl to, kad yra testamento pobūdžio. Kaip testatoriui mirus negali būti atmainytas joks testamentas, taip ir Kristui mirus Naujoji Sandora, kadangi ji yra jo testamentas, negali būti atmainyta ir pakeista kita. „Jis (Kristus) yra naujos sandoros tarpininkas (διαθήκης καινῆς μεσίτης), kad, įvykus mirčiai, atpirkti nuo padarytųjų po pirmąja sandora (ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ) peržengimų, pašauktieji gautų amžinosios tėvonystės pažadą. Nes kur yra testamentas, reikia, kad tarpininkautų testamentą darančiojo mirtis (ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου). Nes testamentas (διαθήκη γὰρ) įgyja galios mirtimi; kitaip jis neturi galios, iki tebėra gyvas, kurs darė testamentą" (Žyd. 9, 15-17).

Kaip matyti iš cituoto teksto ir įterptų graikiškų žodžių, žodis διαθήκη, kurį LXX pavartojo hebraiškam žodžiui בְּרִית išreikšti, ir kuris turi dvejopą prasmę — sandoros ir testamento[20]), Apaštalo čia yra panaudotas viena ir kita prasme[21]). Senasis Įstatymas, jo supratimu, yra tik paprasta sandora (διαθήκη), paprasta Dievo sutartis su žmonėmis ir žmonių su Dievu; bet Naujoji Sandora (vėl διαθήκη, plg. 15 eil.) yra drauge ir testamentas. Tai matyti iš to, kad Naujajai Sandorai patvirtinti yra reikalinga mirtis to, kurs ją padarė, kadangi ji įsigali tik ją darančiojo mirtimi (διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμνος, 17 eil.), visai neturėdama galios, iki gyvas yra tas, kurs ją darė. Vis tai sąlygos testamento, o ne paprastos sandoros. Taigi Naujoji Sandora yra ne tik sandora, bet ir testamentas. O kadangi testamentas, mirus tam, kurs jį padarė, yra neatmainomas, tai ir

---

[20]) Fr. Zorell. Lexicon graecum Novi Testamenti 2, Parisiis, kol 293 s.

[21]) E. Ménégoz. La Théologie de l'Épître aux Hébreux, Paris, 1894, p. 105; Th. H. Robinson. The Epistle to the Hebrews, London, 1933, p. 127; O. Michel. Der Brief an die Hebräer, p. 118; L. G. da Fonseca. Διαθήκη —foedus an Testamentum. Διαθήκη in Epistola ad Hebraeos, Biblica, 1928, p. 156.

Naujoji sandora, kaip Kristaus mums paliktas testamentas, yra neatmainoma, nepakeičiama kita, todėl amžina.

Toks Naujosios Sandoros pastovumas, be abejo, ne mažai iškelia jos vertę, ypač palyginus ją su Senosios sandoros nepastovumu. Todėl ir Kristus, kaip kunigas šios amžinos ir tobulos sandoros, nepalyginamai viršija kunigus Senosios sandoros, kuri buvo netobula ir laikina, galiojanti tik iki „pataisymo metui“ (plg. Žyd. 9, 10). Taigi „jam teko tiek geresnė tarnystė, kiek geresnės sandoros jis yra tarpininkas“ (Žyd. 8, 6). Be to, jis yra ir tos „geresnės sandoros laiduotojas“ (Žyd. 7, 22), jos gėrybių užtikrintojas ir dalintojas.

VIII. Kristaus — Naujosios Sandoros kunigo šventumas

Kunigystės pareiga yra ne tik tarnauti Dievui, aukojant dovanas ir aukas (Žyd. 5, 1; 8, 3), bet ir žmones, juos vedant į Dievą, padaryti šventais, doroviniai tobulais (plg. Žyd. 7, 11). Šiam uždaviniui tinkamai atlikti, be Dievo tam darbui pašaukimo, kunigui reikalingas dar asmeninis šventumas.

Tai lengva suprasti. Kunigas juk pasišvenčia Dievo reikalams, Dievo garbinimui ir kulto dalykams, kas suponuoja ir reikalauja tam tikro artumo su Dievu, kurs yra pati šventenybė, ir kuris todėl jokios dėmės pakęsti negali. Artintis todėl į Dievą be dorovinio tobulumo kunigui neįmanoma. Tik Dievui patikdamas jis gali drįsti stoti jo akivaizdon, ar tai aukodamas aukas, ar tai užtariant žmones, kuriuos jis atstovauja Dievą liečiančiuose dalykuose.

Štai kodėl jau ir Sename Įstatyme Dievas reikalavo šventumo iš tų, kurie artinosi prie altoriaus. „Bus šventi savo Dievui ir nesuteps jo vardo; nes jie aukoja Viešpaties smilkalus ir Dievo duonas ir todėl bus šventi. Tebūna tat šventi, nes šventas esu ir aš Viešpats, kurs juos pašventinu“ (Kun. 21, 6, 8).

Ne tik dorovinės dėmės Senojo Įstatymo kunigas privalėjo vengti. Ir kūno atžvilgiu jis turėjo būti be priekaištų. Šis kūno atžvilgiu tobulumas privalėjo jiems priminti, kaip labiau jie privalo branginti sielos tobulumą ir visuomet jo ieškoti.

Kunigui reikalingas šventumas ir kitus norint padaryti šventais. Jam neturi būti taikoma: Medice, cura teipsum. Štai kodėl Senojo Įstatymo kunigas, žinodamas savo silpnumą ir kaip dažnai jis suklumpa po gyvenimo našta, prieš apkuopdamas nuo nuodėmės kitus, pats save apkuopia, aukodamas už savo nuodėmes aukas. „Jis pats yra apsiaustas silpnybės, rašo

šv. Povilas, charakterizuodamas žydų vyriausiįį kunigą; ir todėl jis turi, kaip už žmones, taip ir pats už save aukoti aukas už nuodėmes" (Žyd. 5, 2-3), tačiau „pirma už savas nuodėmes, paskiau už žmonių" (Žyd. 7, 87). Tiesa, „įstatymas įstato vyriausiais kunigais žmones su silpnybėmis" (Žyd. 7, 28), kaip fizinėmis (plg. Žyd. 7, 23), taip ir dorovinėmis (plg. Žyd. 5, 2), ne taip tačiau, kad šiose pastarosiose jis pasiliktų, bet kad kovomis jų nusikratyti. Deja, gyvenimo patyrimas rodo, kad retai tai pavykdavo.

Visai kitoks yra Naujosios Sandoros kunigas Jėzus Kristus. Dar prieš gimsiant iš Mergelės Marijos jis jau pavadintas šventuoju: „Šventasis, kurs gims iš tavęs, vadinsis Dievo Sūnumi" (Luk. 1, 35). Kad ši charakteristika jam tiko, vėliau parodė ir visas jo gyvenimas. Tik dėl stebėtino savo gyvenimo šventumo Kristus galėjo drąsiai klausti minių: „Kas iš jūsų gali įrodyti manyje nuodėmę?" (Jon. 8, 46). Vėliau ir Petras drąsiai pabrėžia minioms Kristaus šventumą: „Jūs išsigynėte Šventojo ir Teisiojo (τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον) ir prašėte dovanoti jums galvažudį" (Apd. 3, 14). Taip pat piktoji dvasia apsėstuosiuose išpažįsta Kristaus šventumą, jo artimumą su Dievu: „Aš žinau, kas tu: Dievo šventasis" (Mk. 1, 24; Luk. 4, 34).

Ne tik šventuoju, bet ir teisiuoju skelbiamas Kristus. Tokiu jį skelbė jau Senojo Įstatymo pranašai. Izaijas jį vadina „teisiuoju tarnu" (Iz. 53, 11), Jeremijas gi jį „teisia atžala" vadina (Jer. 23, 5). Bet užvis Naujajame Testamente Kristus mėgiama vadinti „Teisiuoju" (Apd. 7, 52; 22, 14; 1 Jon. 2, 1; Petr. 3, 18), tuo pabrėžiant ne jo nekaltumą prieš neteisingus kaltinimus, bet veikiau asmeninį tobulumą iš atžvilgio į Dievo įstatymų užlaikymą, į jo valios pildymą[1]), kai šventumo sąvoka tą tobulumą labiau tiesiogiai nusako[2]). Sugretintos tačiau šios dvi sąvokos, kaip šv. Petro kalboje (Apd. 3, 14), tą Kristaus dorovinį kilnumą, vienu žodžiu, šventumą tik ryškiau pabrėžia.

---

[1]) E. Jacquier. Les Actes des Apôtres, Paris, 1926, p. 105; H. Cremer — J. Kögel. Biblisch — theologisches Wörtbuch der Neutestamentlichen Grazität 10, Gotha, 1915, p. 296 s.

[2]). M. — J. Lagrange. L' Épître aux Romains 3, Paris, 1922, p 11; H. Cremer — J. Kögel. Op. c. p. 34 — 55.

Toks šventas kunigas labai tiko Naujajai Sandorai, kurios uždavinys žmones padaryti šventais, Dievui maloniais. Kaip vadas į Dievą, kunigas pats pirmas rūpinasi Dievui įtikti savo gyvenimo šventumu ir nekaltumu.

Bet ir dėl kitos priežasties Kristui svarbu gyvenimo šventumas. Jis juk yra ir Naujosios Sandoros auka. Nuo jos gi kilnumo, vertingumo, šventumo, žymia dalimi priklauso ir jos priėmimas pas Dievą. Šį savo asmeniui reikalingą šventumą Kristus kunigas įsigijo per savo hipostatinį susivienijmą su Dievu[3]).

Sulaukus tokio švento kunigo, tokio tobulo tarpininko tarp Dievo ir žmonių, kurio pasaulis iki šiol dar nebuvo matęs, šv. Povilas su pasitenkinimu iškelia tą svarbų Naujajai Sandorai faktą ir tinkamai jį įvertina: „Priderėjo, kad toks mums būtų vyriausis kunigas, nekaltas, nesuteptas (ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος), atskirtas nuo nusidėjėlių ir aukštesnis už dangų, kuriam neprivalu kasdien (ὅς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην), kaip vyriausiems kunigams, atnašauti aukas pirma už savas nuodėmes, paskui už žmonių; nes jis tai padarė vieną kartą, aukodamas pats save. Nes įstatymas įstato vyriausiais kunigais žmones su silpnybėmis, o vėlesnis už įstatymą priesaikos žodis — Sūnų tobulą per amžius“ (Žyd. 7, 26-28).

Trys pirmieji epitetai, šventas, nekaltas, nesuteptas, aprašantieji Kristaus kunigo savybes, pažymi vieną ir tą patį dalyką, tik kitais atžvilgiais[4]). Pirmiausiai jo savybės aprašomos pozityviai, nurodant jo šventumą: jis yra šventas (ὅσιος), hebraiškai חָסִיד, t. y. dievotas, tobulai Dievui pasišventęs[5]).

Aprašant jo savybes negatyviai pažymima, kad jis yra nekaltas — ἄκακος — t. y. laisvas nuo bet kokios piktenybės, neturįs savyje jokio pikto. Jis yra taip pat nesuteptas — ἀμίαντος t. y. be jokios dėmės, be ydos. Iš Senojo Įstatymo kunigų buvo reikalaujama, kad kūno atžvilgiu jie būtų be ydos,

---

[3]). Ch. Pesch. De Verbo Incarnato 5, Friburgi Br., 1922, p. 173.

[4]). G. Estius in h. l. Op. c. III t. p. 165.

[5]). Fr Zorell. Lexicon graecum Novi Testamenti 2, Parisiis, 1931, kol. 940; Cremer — Kögel. Op. c. p. 822 s.; E. Riggenbach. Der Brief an die Hebräer 3, Leipzig — Erlangen, 1922, p, 211: „Nach seiner religiös — sittlichen Beschaffenheit ist er ὅσιος, ein חָסִיד (plg. Apd. 2, 27; 13, 35), der sich in Gesinnung und Handlungsweise einzig durch die Rücksicht auf Gott und seinen Willen leiten lässt“.

ritualiniai nesutepti, be dėmės. Kristus tačiau, Naujojo Įstatymo kunigas, juos pralenkia: jis taip pat yra be dėmės, tačiau ne vien tik kūno atžvilgiu, bet ir doroviniai yra nesuteptas[6]). Pagaliau Kristus yra „atskirtas nuo nusidėjėlių", t. y. savo elgesiu yra tolimas nusidėjėlių gyvenimo būdui[7]). Tokiu būdu Kristus, nors ir gyveno tarp nuodėmingų žmonių, nuodėmės liko nepaliestas, ir gyveno savitu gyvenimu.

Galop Kristus yra „aukštesnis už dangų", t. y. aukštesnis šventumu už angelus, už visokį sutvėrimą[8]). Kiti tačiau mano, kad čia turima minty Kristaus danguje išaukštinimas virš viso sutvėrimo, kai jis įžengė į dangų ir sėdosi Tėvo dešinėje (Žyd. 4, 14; Efez. 4, 10). Toks Kristaus išaukštinimas danguje yra užmokestis už ištikimą pareigų ėjimą žemėje, už pasiaukojimą mirčiai už visus (Žyd. 2, 9), bet drauge yra ir patvirtinimas Kristaus nepalyginamo šventumo, tarsi oficialus jo pripažinimas.

Toks šventas kunigas ir taip išaukštintas danguje, nusidėjėlių nuo savęs nestumia šalin. Juk „už mus", mūsų naudai (ὑπὲρ ἡμῶν) Kristus įėjo į dangų (Žyd. 6, 20). Ten visuomet pasilikdamas, jis „gali išgelbėti amžinai (gr. t. tobulai) tuos, kurie artinasi per jį į Dievą, nes yra visuomet gyvas, kad mus užtartų" — πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν (Žyd. 7, 25).

Jei Kristus yra toks šventas, tai jam nebuvo privalu, prieš pašventinant kitus, pašventinti patį save, aukojant aukas pirma už savas nuodėmes. Jų neturint, visai be prasmės būtų permaldavimo aukos už save. Tad jam belieka tik už kitų nuodėmes permaldauti Dievą. Jam „neprivalu kasdien (ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην), kaip vyriausiems kunigams (ὥσπερ οἱ ἀρχ-

---

[6]). J. Graf. Der Hebräerbrief, p. 154.

[7]). Fr. Zorell. Lexicon graecum N. T. kol. 1464; G. Estius in h. l. Op. c. III t. p. 166; L. Zill. Der Brief an die Hebräer, p. 358; M. Sales. Il Nuovo Testamento, II t. p. 472; A. Padovani. In Epistolas ad Titum, Philemonem et Hebraeos Commentarius, Parisiis, 1896, p. 241; A. Seeberg. Der Brief an Hebräer, Leipzig, 1912, p. 88: „Dass er sittlich vollkommen ist, unterscheidet er sich von den Sünderen. So nämlich, und nicht im Sinne einer räumlichen Trennung von den Sündern, ist κεχωρισμένος gemeint".

[8]). A. Padovani. Op. c. p. 241; A. Lépicier. In Epistolam S. Pauli ad Hebraeos Commentarius, Romae, 1936, p. 116.

[9]). C. Huyghe. Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, p. 160; J. Skvireckas. Šventasis Raštas, VI t. p. 425; J. Graf. Op. c. p. 155, L. Zill. Op. c. 359.

ἱερεῖς), aukoti aukas, pirma už savas nuodėmes, paskui už žmonių", sako šv. Povilas (Žyd. 7, 27).

Kyla klausimas, ar šie Apaštalo žodžiai tikrai nurodo, kad žydų vyriausis kunigas kasdien už save aukodavęs aukas. Kai kurie mokslininkai tai paneigia[10]). Kiti gi nė kiek neabejoja, kad, Apaštalo manymu, žydų vyriausis kunigas tikrai kasdien, bent tam tikra prasme, už save aukodavęs auką. Klausimas tik, ar toks Apaštalo manymas yra teisingas, ar ne?

Senasis Įstatymas apie tai nieko nesako, ir atrodytų, kad vyriausis kunigas tik kartą metuose aukas aukoja, būtent, permaldavimo dieną (plg. Kun. 16, 32-33). Vienas tačiau Filono tekstas parodo, kad, bent jo laikais, vyriausis žydų kunigas aukas aukodavęs kasdien (εὐχὰς δὲ καὶ θυσίας τελῶν καθ'ἑκάστην ἡμέραν) [11]). Gi pasak Juozapo Flavijaus, vyriausis kunigas aukodavęs subatomis ir švenčių proga[12]). Taigi, nors Įstatymas nieko tikslesnio apie vyriausiojo kunigo dalyvavimą aukose nepasako, praktikoj tačiau jo pasirodymas šventykloje aukas aukoti neturėjo būti retas, ypač vėlesniais laikais. Schürer'is nė kiek neabejoja, kad vyriausis kunigas, jei pats kasdien aukose ir nebūtų dalyvavęs, tai vis dėlto auką jo vardu ir jo sąskaiton aukodavę jo pavedami kiti kunigai[13]). Tai buvusi duoninė auka, įsakyta jau pačiam Aaronui (Kun. 6, 19-23).

Tiesa, ši vyriausiojo kunigo kasdien taip aukojamoji auka nebuvo auka už nuodėmę, kurią, atrodytų, čia turįs minty Apaštalas. Veikiau tai buvo deginamoji auka. Bet Įstatymas ir jai pripažįsta permaldavimo prasmės (plg. Kun. 1, 4; 14, 20; 16, 24). Kai dėl aukos už tautos nuodėmę, aukojamos permaldavimo dieną, tai Apaštaas gerai žino, kad ji būdavo aukojama tik kartą metuose (ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ — Žyd. 9, 7; plg. 9, 23). Bet Apaštalui galėjo užtekti to vieno, kad vyriausiojo kunigo naudai kasdien buvo aukojama auka. Tiksli intencija nesvarbu, Be abejo, jis ja norėjęs pelnyti Dievo palankumą. Tai turėjo duoti Apaštalui progos kalbėti apie reikalą vyriau-

---

[10]). B. Weiss. Der Brief an die Hebräer, 6, Göttingen, 1897, p. 194.

[11]). Filonas. De spec. legibus. § 23.

[12]) J. Flavijus. Bellum Iudaicum, 5, 230.

[13]) E. Schürer. Geschiche des jüdischen Volkes im Zeitalter Jesu Christi 3, Leipzig, 1898, II t. p. 290 s.; plg J. Graf. Der Hebräerbrief, p. 155 s.

siajam kunigui pirma aukoti savo intencija aukas, ir tik paskui už kitus. Todėl gal teisingiau bus pasakius, kad autorius čia pažymi ne tiek šia tvarka ir būdu aukojimo faktą, kiek veikiau patį reikalą, kurį turėjo žydų vyriausieji kunigai, bet kurio nepažinojo Kristus [14]).

Jei tad čia kalbama tik apskritai apie reikalą kasdien aukoti už savo nuodėmes aukas, ir nenurodomas tikras tų aukų aukojimo laikas, tai seka, kad ir autoriaus pastaba: „paskui už žmonių" (ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ), nenurodo, kada tos aukos už žmones aukojamos, kasdien ar rečiau.

Kadangi reikalas aukoti aukas už savas nuodėmes nelietė Kristaus, kurs buvo be mažiausios nuodėmės (Žyd. 4, 15), tai jo veikimo tikslas buvo tik kitus nuo nuodėmės apkuopti. Ir „jis tai padarė vieną kartą, aukodamas pats save" (Žyd. 7, 27).

---

[14]) I. — M. Vosté. Studia Paulina, Romae, 1928, p. 132.

IX. Kristaus kunigiškoji veikla

Specifinis kunigo uždavinys yra „aukoti dovanas ir aukas už nuodėmes“ (Žyd. 5, 1; plg. 8, 3). Toks kunigo pareigų nusakymas, be abejo, suponuoja nuodėmės paliestą žmoniją. Bet tik tokią Apaštalas ir turi prieš akis. Jis visai nestato klausimo, ką veiktų kunigas, jei pasauly nuodėmės nebūtų. Toks hipotetiškas klausimas jam visai nerūpi [1]). Turėdamas tad prieš akis tik puolusią žmoniją ir jos atstovą, kunigą, iš šio atžvilgio jis ir jo pareigas nustato; pirmutinis jo uždavinys — tos žmonijos sutaikinimas su Dievu ir nuodėmės panaikinimas.

Iš šio tuoj seka plačios išvados. Kadangi Kristus, priėmęs žmogaus kūną, tapo tos pačios nuodėmigos žmonijos kunigu, t. y. tarpininku tarp užrūstintojo Dievo ir nuodėmingų žmonių, tai ir jam teko uždavinys, panašius žemiškojo kunigo uždaviniui: gerų žmonijos santykių su Dievu atstatymas ir sielų apkuopimas nuo nuodėmės. Tai buvo priežastis ir jo nužengimo iš dangaus [2]). Tokiu būdu Kristui, Naujosios Sandoros kunigui, teko ne bet kokia, bet sutaikinimo ir atpirkimo kunigystė [3]).

Kadangi tačiau sielų apkuopimas įvyksta aukojant aukas už nuodėmes, tai ir Kristus aukos aukas už žmonijos kaltes. Tik ši jo auka nebus gyvulių kraujo auka, bet jis pats save aukos, savo gyvybę. Tai jo gyvenimo uždavinys ir pareiga. Šis jo uždavinys, kurs drauge yra ir kunigiškas uždavinys, šv. Rašte yra pilnai, nors ir laipsniškai, atvaizduotas.

---

[1]) F. Prat. Théologie de Saint Paul, I t. p. 446 s.
[2]) Ch. — V. Héris. Le Mystère du Christ, Paris, 1928, p. 34 s.
[3]) E. Mura. Le Corps mystique du Christ, Paris, 1934, II t. p. 33.

1. Kristaus pasiuntinybė Evangelijų ir Apaštalų Darbų šviesoje.

Nužengiančio iš dangaus Mesijo, kaip kunigo, uždavinį jau Evangelijos aprašo. Dar prieš gimsiant, jis skelbiamas Išganytoju iš tautos nuodėmių. Štai kodėl jam duodamas ir Jėzaus vardas (hebraiškai Ješua — יֵשׁוּעַ, forma sutrumpinta iš Jehošua — יְהוֹשֻׁ(ו)עַ — Jehovė yra išganymas): „Dovydo sūnau, Juozapai, ji pagimdys sūnų, o tu praminsi jį vardu Jėzus, nes jis išgelbės savo tautą iš jųjų nuodėmių“ (Mat. 1, 20 — 21), paaiškina angelas Juozapui sapne, pranešdamas apie Kristaus gimimą iš Mergelės Marijos.

Kaip Išganytoją, Kristų sveikina ir kunigas Zakarijas savo pranašiškoje giesmėje: „Pagirtas teesie Viešpats, Izraelio Dievas, nes jis aplankė ir atpirko savo tautą! Jis pažadino mums galingą galbėtoją (gr. „išganymo ragą“ — κέρας σωτερίας) savo tarno Dovido namuose“ (Luk. 1. 68 — 69). Kad jis yra Gelbėtojas iš nuodėmių, paaiškėja vėliau (77 eil.), kur pasakyta, kad Jonas, kurs kaip pranašas eis pirm Kristaus jo kelių taisymas, duos „tautai išganymo pažinimo jų nuodėmėms atleisti“ (τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτερίας ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν), t. y. jiems duos suprasti, kad jų išganymas glūdi nuodėmių atleidime, ne kokioje politinėje pergalėje [4]). Ne apie ką kitą, bet tik apie nuodėmių atleidimą, Jonas, eidamas savo pareigas ir kalba: „Atgailos krikštas nuodėmėms atleisti“ yra svarbiausias jo pasirodymo Pajordanėj motyvas (Luk. 3, 3; Mk. 1, 4). Be abejo, ne kitokia prasme ir angelas skelbė užgimusį Dovydo mieste Išganytoją naktį budintims piemenims: „Štai aš skelbiu jums didelį džiaugsmą, kurs bus visai tautai, kad šiandien jums gimė Dovydo mieste Išganytojas, kurs yra Kristus, Viešpats“ (Luk. 2, 10 — 11).

Pats Kristus savo pareiškimais nė kiek nenutolsta nuo šios minties, kad, būtent, atėjęs gelbėti nusidėjėlių ir aukoti savo gyvybę už juos. „Aš atėjau ne teisųjų šaukti, bet nusidėjėlių“, sako Jėzus farizėjams (Mat. 9, 13; plg. Mk. 2, 17; Luk. 5, 32). „Žmogaus Sūnus atėjo ieškoti ir gelbėti, kas buvo pražuvę“ (Luk. 19, 10; Mat. 18, 11). „Žmogaus Sūnus neatė-

---

[4]) J. — M. Lagrange. L' Évangile selon S. Luc, Paris, 1921, p. 61 s; J. Skvireckas. Šventasis Raštas, V t. Kaunas, 1937, p. 309.

jo, kad jam tarnautų, bet kad jis tarnautų ir duotų savo gyvybę kaip atvadavimą už daugelį" (καί δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν) (Mk. 10, 45; plg. Mat. 20, 28) [5]).

Atvadavimą, apie kurį čia kalba Kristus, yra ne bet koks, bet „onerosus", nes jo gyvybė yra šio atvadavimo užstatas, laidas, kaina, kuri išperka daugelį [6]).. „Kristus, rašo Huby, šią gyvybę neduos tiktai kaip paliudymą savo meilės saviesiems: tą gali padaryti kiekvienas žmogus savo artimui (Jon. 15, 13); tą darys pagaliau mokiniai savo Mokytojui (Mk. 8, 35). Bet tik jo mirtis turės permaldavimo vertės. Laisvai aukodamas savo gyvybę (Jon. 10, 18), Jėzus išperka belaisvius, juos grąžina laisvei: jis užmoka už juos, jų vietoje, kainą, kurios jie sumokėti negali: jo auka yra išpirkimo kaina" [7]).

Dar aiškiau atperkančios mirties mintis yra išreikšta per Paskutinę Vakarienę, kur Jėzus vaizduoja savo mirtį, kaip kruviną auką, kuri ne tik patvirtina Naująją Sandorą, kaip gyvulių kraujas kadaise patvirtino sinaitinę sandorą, bet dar yra aukojama už daugelio nuodėmes [8]). „Tai yra mano kraujas naujosios sandoros, kurs bus išlietas už daugelį", rašo šv. Morkus (14, 24); „nuodėmėms atleisti", prideda šv. Matas (26, 28). Lukas gi rašo: „Ta taurė yra naujoji sandora mano kraujuje, kurs bus už jus išlietas" (22, 20).

---

[5]) Šio teksto autentiškumą plačiai gvildena C. Van Crombrugghe, De soteriologiae christianae primis fontibus, Lovanii, 1905, p. 67 s.; plg. taip pat P. Feine. Theologie des Neuen Testaments 4, Leipzig, 1922, p. 115 — 117.

[6]) Žodis „atvadavimas" neišsemia graikiško žodžio λύτρον reikšmę. Λύτρον graikų kalboje reiškia vergo arba belaisvio išpirkimui sumokėtą pinigų sumą, kainą, vokiškai Lösegeld, prancūziškai rançon. Plg. A. Bisping. Erklärung des Briefes an die Römer 3, Münster, 1870, p. 141; J. Wirtz. Die Lehre von der Apolytrosis, Trier, 1906, p. 5 s; H. B. Swete. The Gospel according to St. Mark 2, London, 1908, p. 240; M. — J. Lagrange. L. Évangile selon S. Marc 4, Paris, 1929, p. 282 s.; A. Médebielle. La vie donnée en rançon, Biblica, 1923, p. 3 — 40.

[7]) J. Huby. L' Évangile selon S. Marc, Verbum Salutis, Paris, 1927, p. 271.

[8]) K. Staab. Die Lehre von der stellvertretenden Genugtuung Christi, Paderborn, 1908, p. 98 s.; A. Schlatter. Die Theologie des Neuen Testamens, Stuttgart, 1909, I t. p. 538 — 547; P. Feine. Theologie des Neuen Testamens, p. 118 — 125; W. Goossens. Les Origines de l' Eucharistie Sacrement et Sacrifice, Gembloux — Paris, 1931, p. 184 s.

Iš šio Paskutinės Vakarienės aprašymo, kokį mums paduoda trys sinoptinės Evangelijos, iškyla trys mintys, kurios vieną kitą papildo ir paaiškina. Pirmiausiai aiškėja, kad, patiekdamas po duonos ir vyno simboliais savo kūną ir kraują, Išganytojas norėjo atvaizduoti savo mirtį; juk atskiriamos dvi esminės dalys, net pažymima, kad kraujas bus išlietas nuodėmėms atleisti. Paskutinei Vakarienei tai priduoda net pranašystės pobūdį. Antra, ši mirtis nėra naturali, bet kruvina, kaip aukos, kurios kraujas išliejamas. Galop ji yra geradaringa, kadangi ji yra daugelio išganymas: jo kraujas išliejamas daugelio nuodėmėms atleisti [9]).

Ši mirties perspektyva tik neaiškiai pasireiškia pirmose Kristaus viešojo gyvenimo dienose. Jis vos užsimena apie tas valandas, kada jaunikis iš vestuvininkų bus atimtas. Po pokilio pas muitininką Matą Kristaus buvo paklausta: „Kodėl Jono ir farizejų mokytiniai pasninkauja, o tavo mokytiniai nepasninkauja? Jėzus jiems tarė: Argi gali pasninkauti vestuvininkai, kolei su jais yra jaunikis? Kolei jie turi su savim jaunikį, jie negali pasninkauti. Bet ateis dienos, kada **jaunikis bus atimtas**, ir tuomet anomis dienomis jie pasninkaus“ (Mk. 2, 18 — 20; plg. Mat. 9, 14 — 15; Luk. 5, 33 — 35). Kristus, atrodo, vengia apie savo mirtį aiškiau kalbėti; net savo Apaštalams nenori atskleisti tos savo gyvenimo užbaigos.

Vėliau tačiau, kada mokytinių tikėjimas į jo mesianiškumą buvo galutinai įsistiprinęs, kaip tai liūdija Pilypo Kesarijos įvykis, Kristus daugiau jau nevengia supažindinti savo mokytinius su tuo, kas laukia jų Mokytojo netolimoj ateity. Tada „jis pradėjo juos mokyti, kad žmogaus Sūnui reikia daug kentėti, būti vyresniųjų, vyriausiųjų kunigų ir Rašto žinovų atmestam ir užmuštam, o po trijų dienų vėl atsikelti. Jis kalbėjo apie tą dalyką atvirai“ (Mk. 8, 31 — 32; Mat. 16, 21; Luk. 9, 22). Šiuos Kristaus žodžius, pasakytus Kesarijos apylinkėje, po to kai Petras viešai išpažino Jėzų Kristumi, Dievo siųstu tautai Mesiju: „Tu Kristus, gyvojo Dievo Sūnus“ (Mat. 16, 16), atpasakoja visi trys sinoptikai, Matas, Morkus ir Lukas.

Iš Kristaus pareiškimo aiškiai matyti, kad mirtis jam yra būtinas reikalas, būtinas dalykas jo, kaip Išganytojo, pa-

---

[9]) V. Rose. Études sur les Évangiles 4, Paris, 1905, p. 264.

šaukime. Reikia, kad žmogaus Sūnus daug kentėtų, reikia, kad jis būtų atmestas Jeruzalės dvasinės valdžios, reikia jam būti užmuštam. Tai šie pastarieji žodžiai pažadino šv. Petrą pasipriešinti savo Mokytojui: „Nieku būdu, Viešpatie, tai tau neatsitiks" (Mat. 16, 22).

Nuo šios valandos, liudijant tiems pat evangelistams, Kristus jau dažniau primena apaštalams tą nemalonią žinią. Taip, po persimainymo ant kalno, kur trys apaštalai buvo jo dieviškosios garbės stebėtojais, Kristus vėl jiems skelbia: „Žmogaus Sūnus bus išduotas į žmonių rankas; jie jį užmuš, bet užmuštas jis trečiąją dieną kelsis iš numirusiųjų. Jie to žodžio nesuprato, tačiau bijojo jo klausti" (Mk. 9, 30 — 31; Mat. 17, 21 — 22; Luk. 9, 44 — 45).

Tų pačių trijų evangelistų paduodamas ir trečias toks pat aiškus Kristaus pasisakymas, kas jo laukia Jeruzalėje. Tai buvo pakelėje į Šventąjį Miestą. „Jėzus ėjo jų priešakyje; jie buvo nustebę ir sekė bijodami. Vėl ėmęs pas save dvyliką, jis pradėjo jiems sakyti, kas jam turėjo atsitikti: Štai mes einame į Jeruzalę, žmogaus Sūnus bus išduotas vyriausiems kunigams, Rašto žinovams ir vyresniesiems; jie pasmerks jį mirti ir paduos pagonims; jie tyčiosis iš jo, apspjaudys jį, plaks jį ir užmuš jį, bet trečiąją dieną jis atsikels iš numirusiųjų" (Mat. 10, 32 — 34; Mat. 20, 17 — 19; Luk. 18, 31 — 33).

Be šių trijų taip aiškių Evangelijos tekstų, yra ir kitų Kristaus užsiminimų apie savo gyvenimo paskutines dienas, tik jie daug trumpesni ir pripuolamai pasakyti. „Aš turiu būti pakrikštytas krikštu ir kaip nerimstu, iki tai bus atlikta!" (Luk. 12, 50). Krikštu Jėzus čia vadina savo kančią, kurią jis turėjo patirti nuo savo išrinktosios tautos [10]). Apie šį krikštą jis užsimena ir Zebediejaus sūnums, kuriuodu prašė jiems suteikti jo karalystėje pirmąsias vietas. „Nežinote, ko prašote. Ar galite gerti taurę, kurią aš gersiu? arba būti pakrikštyti tuo krikštu, kuriuo aš esu krikštijamas?" (Mk.. 10, 38; Mat. 20, 20 — 22). Šis kančios krikštas buvo būtina jo atpirkimo darbe užbaiga. Štai kodėl jis jos taip troško ir laukė.

---

[10]) J. Knabenbauer. Commentarius in Evangelium secundum Lucam 2, Pariis, 1905, p. 405; M. — J. Lagrange. L' Évangile selon Saint Marc 4, Paris, 1929, p. 278.

Tiesa, Alyvų darželyje Kristus su ašaromis maldavo (plg. Žyd. 5, 7), kad ši taurė nuo jo praeitų. Bet jis nusilenkia Tėvo valiai: „Mano Tėve, meldžiasi jisai, jei galima, tegul ta taurė praeina pro mane; tačiau ne kaip aš noriu, bet kaip tu" (Mat. 26, 39). Ir Kristus kentės, nes tokia buvo Tėvo valia, jau senai per pranašus apreikšta. „Apie žmogaus Sūnų parašyta, sako Kristus, kad jis daug kentės ir bus paniekintas" (Mk. 9, 11).

Per Paskutinę Vakarienę Kristaus mintys visiškai nukreiptos į Senojo Įstatymo pranašystes, kurias dabar turėjo baigti išpildyti. „Žmogaus Sūnus eina, sako jisai, kaip apie jį parašyta, bet vargas tam tam žmogui, kurio žmogaus Sūnus bus išduotas" (Mat. 26, 24). Prieš išeidamas į Getsemanį, jis primena, kad jame turi įvykti dar ir tai, kas Izaijo apie jį pasakyta: „Jis paskaitytas tarp piktadarių" (Luk. 22, 37; Iz. 53, 12). Ši mintis, be abejo, jį vertė sulaikyti ir Petro kalaviją, kurį jis buvo išsitraukęs, kad apgintų savo Mokytoją nuo atėjusių jį suimti kareivių: „Kišk atgal savo kalaviją į jo vietą; nes visi, kurie ima kalaviją, pražus nuo kalavijo. Ar manai, kad aš negaliu melsti savo Tėvą, ir jis tuojau man atsiųs daugiau, kaip dvyliką legijonų angelų? Bet kaipgi tuomet įvyks Raštai, kad taip turi atsitikti?" (Mat. 26, 52 — 54). Ir kada visa tai įvyko, mirties valandoje jis galėjo ramiai sušukti: „Atlikta" (Jon. 19, 30), nes tai, ko norėjo jo Tėvas, ką skelbė pranašai, ką jis skaitė savo gyvenimo uždaviniu bei prievole, buvo tobulai įvykdyta [11]).

Šv. Jono Evangelijoje pabrėžiama toji pati nuodėmingo pasaulio išganymo mintis, kad, būtent, Kristus atėjęs gelbėti žmones iš nuodėmės savo mirtimi ir suteikti jiems naują gyvenimą, trykštantį iš paties Dievo.

Kad Kristus atims pasaulio nuodėmę, ir tai savo mirtimi, jau Jonas Krikštytojas paskelbė savo mokytiniams, pavadindindamas Kristų Dievo avinėliu: „Štai Dievo avinėlis, štai, kurs atima pasaulio nuodėmę" (Jon. 1, 29, 36). Tą pačią mintį, tik kitais žodžiais, pakartoja ir Kristus, kada jis save pavadina

---

[11]) J. Knabenbauer. Commentarius in Evangelium secundum Joannem 2, Parisiis, 1906, p. 561; Fr. Tillmann. Das Johannesevangelium 4, Bonn, 1931, p. 326. — C. Van Crombrugghe. De soteriologiae christianae primis fontibus, Lovanii, 1905, p. 24 — 67.

geruoju ganytoju, kurs guldo savo gyvybę už savo avis: „Gerasis ganytojas duoda savo gyvybę už savo avis“ — τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων (Jon. 10, 11, 14 — 15). Kad išgelbėjus kitus nuo pražūties, jis pats save aukoja mirčiai (plg. Mk. 10, 45; Mat. 20, 28). Taip pranašavo Kristus apie savo mirtį, kuri turės išganyti pasaulį [12]).

Ir vėl: „Kaip Mozė pakėlė aukštyn žaltį tyruose, taip turi būti aukštyn pakeltas žmogaus Sūnus, kad kiekvienas, kurs į jį tiki, nepražūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą. Dievas nesiuntė savo Sūnaus į pasaulį teisti, bet kad pasaulis per jį (t. y. jo mirtimi) būtų išgelbėtas“ (Jon. 3, 14 — 15, 17). Štai kodėl jis sakosi atėjęs į pasaulį, kad žmonės turėtų gyvenimo ir apščiai (gr. t.) jo turėtų (Jon. 10, 10).

Savo mirtimi žmonijai suteikti gyvenimo, Kristus sakosi gavęs įsakymą iš Tėvo. „Todėl Tėvas mane myli, kad aš guldau savo gyvybę, kad vėl ją imčiau... Tokį įsakymą aš esu gavęs iš savo Tėvo“ (Jon. 10, 17 — 18). Vakarienbutyje jis tai vėl turi galvoj ir drąsiai aukojasi mirčiai: „Už juos aš pasišvenčiau pats save“ (Jon. 17, 19).

Iš to, kas čia pasakyta, aiškiai matyti, kad Kristui mirtis nėra jam paprastas gyvenimo nuotykis, netikėta pasekmė susidariusios jam nepalankios aplinkumos. Jis ją pramatė ir priėmė ją kaip savo dangiškojo Tėvo švenčiausiąjį norą ir įsakymą, jis suprato kaip išganymą ir jai teikė atpirkimo reikšmės.

Tokiu būdu Kristaus tarpininkavimo darbas nesiriboja vien Dievo karalystės skelbimu: pasaulio išganymui reikia, kad Kristus kentėtų ir mirtų. Tai bus jo, kaip kunigo, auka už pasaulį.

Taigi, kad mirtis Kristaus gyvenime yra jo pasiuntinybės dalis, Kristus gerai žinojo. Bet nežinojo ir iš pradžių nenorėjo to žinoti jo Apaštalai. Kad Mesijas turėtų mirti, netilpo jų galvoj. Štai kodėl Petras net išdrįso prieštarauti Kristaus žodžiams, kai šis pradėjo kalbėti apie jį ištiksiančią mirtį: „Nieku būdu, Viešpatie, tai tau neatsitiks“ (Mat. 16, 22; plg. Mk. 8 32).

---

[12]) Th Calmes. L'Évangile selon saint Jean, Paris — Rome, 1904, p. 317.

Pranašų skelbtas Mesijas, kaip sielų išvaduotojas iš nuodėmės vergijos, Kristaus amžininkų galvose buvo tik išblukęs vaizdas. Jis buvo daugiau laukiamas kaip politinis savo tautos išvaduotojas [13]). Štai kodėl ir Apaštalai taip sunkiai susigyveno, tikrumoj, su sena, bet jiems dar vis tik nauja mintimi, kaip liudija ir jų užklausimas Kristaus dangun žengimo dieną: „Viešpatie, ar šiuo laiku tu sugrąžinsi karalystę Izraeliui? (Apd. 1, 6). Į Emausą einančius mokytinius Kristus rado reikalo net subarti už tai: „O, neišmanėliai ir nerangios širdies tikėti visam, ką yra kalbėję pranašai! Argi nereikėjo, kad Kristus tai kentėtų ir taip įeitų į savo garbę? Ir pradėjęs nuo Mozės ir visų pranašų, jis aiškino jiems iš viso Šventojo Rašto, kas buvo apie jį pasakyta“ (Luk. 24, 25 — 27). Reikėjo Kristaus iš numirusiųjų atsikėlimo, pakartotų jo pasirodymų, įtikinėjimų (plg. Luk. 24, 27), ir galop šventosios Dvasios apšvietimo, kad jie galutinai įsitikintų, kad jo mirtis buvo reikalinga jų išganymui, kad tai buvo auka už pasaulio kaltes.

Užtat dabar ši mintis giliai įsišaknijo jų protuose ir širdyse. Kiekviena proga savo kalbose ir raštuose jie dabar nuolat primena tą tiesą. Antai, Petras, atvestas į vyriausiąją žydų tarybą, ją dėsto tarybos nariams: „Jis (Kristus) yra tas asmuo, kurį atmetėte jūs, statytojai, iš kurio pasidarė kertinis akmuo. Per nieką kitą nėra išganymo. Nes neduota žmonėms kito vardo po dangumi, per kurį mes turėtume būti išgelbėti“ (Apd. 4. 11 — 12). Kita proga toj pačioj taryboj šv. Petras kalba panašiai: „Mūsų tėvų Dievas prikėlė Jėzų, kurį jūs nužudėte, pakabinę ant kryžiaus. Jį Dievas išaukštino savo dešine, kaip kunigaikštį ir gelbėtoją, kad suteiktų Izraeliui atgailos ir nuodėmių atleidimo“ (Apd. 5, 30 — 31).

Kristus čia skelbiamas gelbėtoju sąryšy su nuodėmių atleidimu, t. y. kad jis gelbsti žmones iš nuodėmės, iš jos vergijos. Visa tai, pagaliau, nors tuo tarpu neaiškiai, jungiama su Kristaus mirtimi. Tai reiškia, kad Kristaus mirtis dėliai

---

[13]) B. Andruška. Kristus, Jo mesianizmas ir dievybė, Šauliai, 1935, p. 21 s.; J. Drummond. The Jewish Messiah, London, 1877, p. 290.; W. Baldenspenger. Die messianisch — apokalyptischen Hoffnungen des Judentums 3, Strassburg, 1903, p. 108 s.; M. J. Lagrange. Le Messianisme chez les Juifs (150 av. J. — C. à 200 ap. J. — Ch.), Paris, 1909; L. Dennefeld. Le Messianisme, Paris, 1929, p. 193 s.; G. F. Moore. Judaism in the first centuries of the christian era, Cambridge, 1927, II t. p. 323 — 376.

žmonijai suteikiamas nuodėmių atleidimas. Tiesa, šis priežastingumas čia išreiškiamas tik neaiškiai; tai daugiau bendro pobūdžio soteriologinis išsireiškimas, kurs tačiau vėliau susilauks platesnių ir tikslesnių paaiškinimų.

Naujas, bet gilus Apaštalų įsitikinimas negalėjo likti be atgarsio ir Jeruzalės tikinčiuosiuose. Ištiesų, ir pas juos matome veikiai prasiplatinusią mintį, kad Kristaus mirtis Dievo planuose buvo numatyta ir nutarta, kaip tai galime pastebėti vienoje jų bendroje maldoje į Dievą: „Iš tikrųjų šitame šventame mieste susiėjo krūvon prieš tavo šventąjį tarną Jėzų, kurį tu patepei, Erodas, Pontijus Pilotas su pagonimis ir Izraelio giminėmis padaryti, ką tavo ranka ir tavo nutarimas buvo paskyrę įvykdyti" (Apd. 4, 27 — 28). Taigi ir Jeruzalės krikščionių bendruomenė jautė ir žinojo, kad Kristaus mirtis yra jo pasiuntinybės dalis, nors nepasakoma, kokiam tikslui ji buvo reikalinga.

Kitoj savo kalboj, pasakytoj Kornelio namuose (Apd. 10, 43), kaip ir Apaštalas Povilas (Apd. 13, 38; 17, 30), Petras vėl skelbia per Kristų nuodėmių atleidimą, nors aiškiai to fakto su Kristaus mirtimi ir čia nesiejama [14]). Tai bus precezuota vėliau. Bet jau 1 Kor. 15, 13, Povilas aiškiai pabrėžia, „kad Kristus numirė už mūsų nuodėmes, kaip sako Raštai". Vėliau ir Petras su didesne precizija šiuo reikalu išsitars (plg. 1 Petr. 1, 18 — 19; 2, 24; 3, 18).

Pirmas Apaštalų Darbuose tekstas, kur Kristaus mirtis aiškiai pabrėžiama santykyje su žmonijos nuodėme, yra 8, 32 s., kur Iz. 53 žodine prasme taikomas Kristui [15]). Tame pranašo Izaijo tekste atvaizduojamas kenčiąs ir mirštąs „Jahvės Tarnas", kurs „ėmė ant savęs mūsų skausmus ir nešė mūsų sopulius", kurs „buvo sužeistas dėl mūsų neteisybių, sudaužytas dėl mūsų kaltybių; plakimas dėl mūsų ramybės puolė ant jojo, ir kurio randais mes esame pagydyti". Toliau tas pats Izaijas rašo: „Mes visi klydome kaip avys, kiekvienas pasuko į savo kelią, o Viešpats uždėjo ant jo visų mūsų neteisybę. Jis

---

[14]) J. Weiss. Das Urchristentum, Göttingen, 1917, 77, 82.

[15]) Kirsopp Lake — H. J. Cadbury, Beginnings of Christianity, London, 1933, IV t. p. 97; A. Condamin. Le Livre d' Isaïe, Paris, 1905, p. 338 s.

buvo paaukotas, nes pats norėjo, ir neatvėrė savo burnos; kaip avis vedama pjauti ir kaip avinėlis nutilsta prieš tą, kurs jį kerpa, taip ir jis neatvėrė savo burnos"... Viešpats užgavo jį dėl savo tautos kaltybės... „Viešpats norėjo sulaužyti jį kentėjimu"; ir kadangi „jis atidavė savo gyvybę už nuodėmę, jis matys ilgai pasiliekančią ainiją ir Viešpaties valia bus jo ranka įvykdyta... Jis nešė daugelio nuodėmes ir meldė už nusidėjėlius" (Iz. 53. 4 s.).

Šio teksto Apd. 8, 32 s. paduodama tik dalis, net nepažymint tų vietų, kurios mūsų kalbamam dalykui būtų labai svarbios. Bet tai didelės reikšmės neturi. Svarbu tai, kad Pilypas Kristų identifikuoja su Viešpaties Tarnu; taigi, kas pasakyta apie Viešpaties Tarną, pasakyta apie Kristų, todėl ir tai, kad „jis atidavė savo gyvybę už nuodėmę".

Jei jau dijakonas Pilypas, eunuko paklaustas: „Meldžiamasis, apie ką pranašas tai sako? apie save, ar apie ką kitą?" (Apd. 8, 34), tuoj pradėjo šio teksto proga įrodinėti Kristų, tai matyti, kad Iz. 53 tuo metu Bažnyčioje jau buvo laikomas aiškiu mesijiniu tekstu ir jo mintys neginčijamai priimamos.

Reiškia Kristus yra auka už pasaulio nuodėmę, ir tos aukos paaukojimas sutampa su jo mirtimi. Niekas kitas, tik jis pats save paaukojo Tėvui. „Jis buvo paaukotas, nes pats to norėjo", sako Izaijas (Iz. 53, 7). Ir vėl: „Aš guldau savo gyvybę... Niekas negali atimti jos iš manęs, bet aš ją guldau pats savaime" (Jon. 10, 17 — 18). Kristus yra tad kunigas ir auka. Aukodamas gi save Kristus atlieka specifinį kiekvieno kunigo uždavinį ir veiksmą.

2. Kristaus mirtis Apaštalų laiškų šviesoje

Nors Kristaus mirtis buvo žiauri, ir buvo parbloškusi svyruojančius Apaštalus, suprastų tačiau pranašysčių, ypač Iz. 53. skyriaus, įtakoje, ji pradėjo gaubtis šviesos aureole. Iz. 53. skyriaus užmiršti jie niekuomet negalės, ir pakartos vienoje ar kitoje formoje pagrindines jos mintis, taip nušviesdami Kristaus Atpirkėjo ir Kunigo veiklą.

Neilgam savo pirmajame laiške, šv. Petras ypatingai gyvena šiomis mintimis. Nusakydamas Kristaus, kaip aukos, jo

kraujo, vertę, šv. Petras rašo: „Jūs esate atpirkti nuo tuščio jūsų iš tėvų paveldėto pasielgimo ne gendančiais auksu ar sidabru, bet brangiu krauju Kristaus, kaip nesutepto ir be ydos avinėlio“ 1 Petr. 1, 18 — 19). Šis nesuteptas ir be ydos avinėlis, žydų supratimu, yra aukos avinėlis (plg. Iš. 12, 5); taigi ir Kristus yra aukos avinėlis, kurs savo kraują turėjo išlieti už pasaulio kaltes (plg. Iz. 53, 7).

Dar labiau izaijiška nuotaika dvelkia 1 Petr. 2, 24, kur sakoma: „Jis pats savo kūne nešė mūsų nuodėmes į medį (τὰς ἁμαρτίας ἀνήνεγκεν ἐπὶ τὸ ξύλον), kad mes numirę nuodėmėms, būtume gyvi teisybei; jo randais jūs esate pagydyti“. Žodis ἀνήνεγκεν (ἀναφέρειν θυσίας, plg. Žyd. 7, 27; 13, 15), kaip ir hebraiškas סָבַל bei נָשָׂא plg. Iz. 53, 11 — 112), yra iš aukų aukojimo paimtas terminas, ir pažymi aukos nešimą į altorių. Jei gi dabar sakoma, kad Kristus savo kūne nešė nuodėmes į medį, tai yra, į kryžių, tai reiškia, kad Kristus, nuodėmėmis apkrautas, kaip auka ėjo į Kalvarijos kalną, kad ten už nuodėmes pasiaukotų ir taip jas panaikintų. Kryžiui, anot šv. Petro, teko būti tos aukos altorium, kai kunigo pareigas ėjo pats Kristus, kuriam teko tą auką nešti į altorių[16]).

1 Pet. 3, 18 apie Kristų rašoma: „Kristus numirė vieną kartą už mūsų nuodėmes, teisus už neteisiuosius, kad mus atnašautų Dievui“ — ἵνα ὑμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ, t. y. kad mus atvestų į Dievą, kitaip sakant, kad mus suartintų su Dievu, nuo kurio savo nuodėmėmis mes buvome atsitolinę, kaip ir Povilas rašo Efeziečiams: „Jūs, kitados toli buvusieji (nuo Dievo karalystės), esate priartinti Kristaus krauju“ (Efez. 2, 13). Taigi dėl Kristaus pasiaukojimo mirčiai mes turime priėjimą į Dievą (plg. Rom. 5, 2; Efez. 2, 18; 3, 12; Žyd. 4, 16), be abejo, dėl to, kad savo mirtimi panaikino nuodėmę, kuri mus skyrė nuo jo [17]).

---

[16]) U. Holzmeister. Commentarius in Epistulam primam S. Petri Apostoli, Parisiis, 1937, p. 272 s.; J. Skvireckas. Šventasis Raštas, VI t. p. 497; A. Camerlynck. Commentarius in Epistolas Catholicas 5, Brugis, 1909, p. 110.

[17]) U. Holzmeister. Commentarius in Epistulam primam S. Petri Apostoli, p. 298; A. Camerlynck. Comentarius in Epistolas Catholicas, 115.

Šv. Jonas Apaštalas Kristaus mirtyje taip pat įžvelgia auką už pasaulio kaltes ir įvairiais atžvilgiais ją aprašo. „Jis yra permaldavimas (ἱλασμός) už mūsų nuodėmes: ne tiktai už mūsų, bet taip pat už viso pasaulio“ (1 Jon. 2, 2). Žodis ἱλασμός, kaip ir atatinkamas veiksmažodis ἱλάσκεσθαι (hebraiškai כִּפֶּר), mums primena aukas už nuodėmę, taip pat sandoros skrynios dangtį ἱλαστήριον (hebr. כַּפֹּרֶת), maldytuve vadinamą, kurį permaldavimo dieną vyriausias žydų kunigas pašlakstydavo aukų krauju, permaldaudamas Dievą už tautos nuodėmes. Kristus čia vadinamas ne permaldautoju, bet veikiau permaldavimu, kadangi ne ką kitą, tik pats save aukojo Dievui, t. y., kad pats tapo auka už nuodėmę (plg. Rom. 3, 25) ir drauge aukotojas [18]).

Atvaizduodamas Kristų kaip auką už nuodėmę, Jonas vėl rašo: „Jūs žinote, kad jis (Kristus) pasirodė mūsų nuodėmių atimti (ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἄρῃ), ir jame nėra nuodėmės“ (1 Jon. 3, 5). Ἄιρειν, kaip ir hebraiškai נָשָׂא bei lotyniškai „tollere“, yra dviprasmis žodis, ir reiškia „nešti“ ir „atimti“. Kai sakoma, kad Kristus pasirodęs mūsų nuodėmių atimti, tai suprantama ne tik kad jis jas atėmęs, panaikinęs [19]), bet ir nešęs, panašiai kaip Viešpaties Tarnas, kurs ėmė ant savęs mūsų neteisybes ir mūsų kaltes (Iz. 53, 4 — 6), kad už jas permaldautų Dievą [20]). Tik nešdamas mūsų nuodėmes Kristus permaldavo Dievą, tapęs auka už jas.

Atimti nuodėmę savo auka, šv. Jonas nurodo kaip tikslą jo įsikūnijimo: „Tam ir pasirodė Dievo Sūnus, kad suardytų velnio darbus“ (1 Jon 3, 8). Tie velnio darbai ne kas kita, kaip nuodėmės. Tai jas panaikinti Kristus atėjęs į pasaulį. Ne vien tačiau tik nuodėmę panaikinti atėjęs Kristus į pasaulį,

---

[18]) J. Bonsirven. Epîtres de Saint Jean 3, Verbum Salutis, Paris, 1936, p. 105; B. F. Westcott. The Epistles of St. John, London, 1905, p. 44; J. Belser. Die Briefe des heiligen Johannes, Freiburg i. Br. 1906, p. 30.

[19]) A. E. Brooke. A Critical and Exegetical Commentary on the Johannine Epistles, Edinburgh, 1912, p. 85; B. F. Westcott. The Epistles of St. John, London, 1905, p. 103.

[20]) J. Bonsirven. Epîtres de Saint Jean, p. 170; J. Belser. Die Briefe des heiligen Johannes, Freiburg i. Br. 1096, p. 73; plg. to paties Das Evangelium des heiligen Johannes, Freiburg i. Br. 1906, p. 52.

bet ir suteikti žmonėms antgamtinį gyvenimą: „Tuo Dievo meilė pasireiškė mumyse, jog Dievas siuntė savo viengimį sūnų į pasaulį, kad mes būtumėm per jį gyvi" — ἵνα ζήσωμεν δι᾽αὐτοῦ (1 Jon. 4, 9). Tokiu būdu Kristus yra įstatytas tarpininku dieviško gyvenimo mums, be abejo, per savo auką ant kryžiaus, kuri mums atvėrė dieviškosios malonės šaltinius[21]). Taigi kaip kiti N. Įstatymo rašytojai, taip ir Jonas Apaštalas Kristaus mirtyje įžvelgia Kristaus kunigišką veiksmą ir pastato jį pasaulio išganymo viršūnėje.

Šv. Povilo laiškuose panašių minčių aptinkame dar apsčiau. Kristaus misiją išganyti žmones savo mirtimi, savęs paaukojimu ant kryžiaus, taigi kunigišku veiksmu, jis pabrėžia su ypatingu pamėgimu ir aiškumu [22]). Tiesa, išskiriant laišką Žydams, Kristaus jis niekur kunigu nevadina, bet vis tik pačią mintį gana aiškiai išreiškia, kada, būtent, jis vaizduoja Kristų kaip permaldavimo auką, ar besiaukojantį Dievui kaip atnašą ir auką meiliam kvapui (Efz. 5, 2).

Aprašydamas Kristaus dvasinę pasiuntinybę pasaulyje, apie kurią jau pats Kristus ne kartą buvo išsitaręs, šv. Povilas rašo: „Tikras yra žodis ir vertas visokio priėmimo, kad Jėzus Kristus atėjo į šį pasaulį išganyti nusidėjėlių" — ἁμαρτωλοὺς σῶσαι (1 Tim. 1, 15). Taigi išganymas nusidėjėlių buvo tikslas Kristaus nužengimo iš dangaus [23]).

Šiuo tikslu Dievas, iš nežinojusio nuodėmės (Kristų) dėl mūsų „padarė nuodėmę, kad mes jame būtume teisybė Dievui" (2 Kor. 5, 21). Kai kurie, pav. šv. Augustinas, Kirilas Aleksandrietis, šv. Tomas Akvinietis, C. a. Lapide, Gutjahr ir kai kurie kiti, mano, kad „padarė nuodėmę" — ἁμαρτίαν ἐποίησεν — reiškia: „padarė auką už nuodėmę". Bet ἁμαρτία Naujojo Įstatymo raštuose niekuomet nereiškia „auką už nuodėmę". Todėl veikiau su kitais, kaip šv. Jonas Chrizostomas, Estius, Cornely, Lietzmann, Bachmann, Belser, B. Allo ir kt., reikia sakyti, kad „padarė nuodėmę" reiškia: „palaikė tarsi didžiausiu nusidėjėliu, kuriame nieko kito nėra, kaip tik nuodėmė". Taigi

---

[21]) J. Bonsirven. Epîtres de Saint Jean, p. 229.

[22]) G. Bandas. The Master — Idea of Saint Paul's Epistles or the Redemption, Bruges, 1925, p. VIII.

[23]) J. Belser. Die Briefe des Apostols Paulus an Timotheus und Titus, Freiburg i. Br. 1907, p. 42.

Kristus būtų buvęs padarytas tarsi įasmeninta nuodėmė, be abejo, dėl to, kad nešė mūsų visų nuodėmes ir mokėjo už mus mūsų nuodėmių skolas. Štai kodėl Dievas su juo taip griežtai ir pasielgė, išduodamas jį mirčiai [24]). Tiesa, tai stiprokai išsireikšta; bet ir kitur šv. Povilas stiprių išsireiškimų nevengia (plg. Gal. 3, 13: „Kristus atpirko mus nuo įstatymo prakeikikimo, pasidaręs už mus prakeikimas").

Jei Kristus atėjo į pasaulį išganyti nusidėjėlių ir pasiėmė ant savęs jų kaltes, tai tik dėl to, kad būtų permaldavimo auka. „Visi nusidėjo ir stokoja Dievo garbės; jie neteisinami be nuopelnų jo malone, atperkami Jėzaus Kristaus (δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριςτῷ Ἰησοῦ); jį Dievas paskyrė būti permaldavimo auka (ἱλαστήριον) tikėjimu į jo kraują" (Rom. 3. 23 — 25). Reik tačiau pažymėti, kad ši Kristaus auka turi atpirkimo prasmės, kadangi sumokama skola, kurios negalėjo sumokėti tikrieji skolininkai — nusidėjėliai. „Vienas yra Dievas, vienas taip pat tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, Žmogus, Kristus Jėzus; jis pats save davė atpirkimą už visus" — ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων (1 Tim. 2, 5 — 6).

Kad atpirkimas įvyksta aukos pavidale (tai vienas atpirkimo aspektų), kitaip sakant, kunigišku veiksmu, aiškiai matyti ir iš laiško Efeziečiams, kur sakoma, kad „Kristus mus mylėjo ir pats save davė už mus Dievui atnašą ir auką meiliam kvapui" — παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν (Efez. 5, 2). Žodis προσφορά yra bendresnis ir apima visa, kas tik yra atnašaujama. Bet čia jį paaiškina žodis θυσία ir nurodo, kokio pobūdžio buvo toji Kristaus auka, būtent, kad tai buvo kruvina auka (plg. Žyd. 10, 5). Kad ji patiko Dievui matyti iš to, kad ji tarsi meilus kvapas pakilo nuo kryžiaus Die-

---

[24]) B. Allo. Seconde Epître aux Corinthiens, Paris, 1937, p. 171 s.; J. Belser. Der zweite Brief des Apostels Paulus an die Korinther, Freiburg i. Br. 1910, p. 191 s.; J. — A. Steenkiste. Commentarius in omnes S. Pauli Epistolas 6, Brugis, 1999, I t. p. 453: „Eum habuit quasi peccatum personificatum (si ita loqui fas est), non sane quoad reatum culpae, sed quoad reatum poenae". J. Skvireckas. Šventasis Raštas, VI t. p. 178 (kitaip tačiau 1936 metų II pataisytoj laidoj N. T. teksto vertimo, kur rašoma (p. 537): padarė „auką už nuodėmes".

vop, kaip išsireiškia Apaštalas skolintais iš Pentateucho žodžiais (plg. Pradž. 8, 21; Kun. 1, 9, 13, 17; 2, 2 12; 3, 5) [25]).

Apie Kristų kaip auką yra dar ir daugiau šv. Povilo tekstų, kurių vieni bendresnio pobūdžio, kiti gi iškeliami sąryšyje su tos aukos pasekmėmis. Vienas iš bendresnio pabūdžio tekstų yra 1 Kor. 5, 7: „Mūsų velykinis avinėlis, Kristus, jau paaukotas". Kristus čia prilyginamas žydų velykiniam avinėliui, kurs buvo specifinė žydų Pesacho auka.

Kristaus aukos tikslas pirmiausiai buvo panaikinti nuodėmęs. „Jame mes turime atpirkimą (ἀπολύτρωσιν) jojo krauju, nuodėmių atleidimą pagal turtus jo malonės" (Efez. 1, 7). Šis atpirkimo kraujas yra ne kas kita, kaip aukos kraujas, išlietas ant kryžiaus nuodėmėms atleisti. Šią mintį tais pačiais žodžiais atkartoja ir savo laiške Kolosiečiams: „Jame turime atpirkimą jojo krauju, nuodėmių atleidimą" (Kol. 1, 14; plg. 1 Tim. 1. 15). „Jį Dievas paskyrė būti permaldavimo auka tikėjimu į jo kraują, kad parodytų savo teisybę atleidimu anksčiau Dievo kantrumo metu padarytųjų nuodėmių" (Rom. 3, 25). Taigi Kristaus aukos kraujas pirmiausiai nuodėmėms nuplauti tekėjo. Ne dėl ko kito, be abejo, jis ir Gelbėtoju arba Išganytoju vadinamas (Apd. 13, 23; Efez. 5, 23; Pilyp. 3, 20; 1 Tim., 4, 10; Tit. 1, 4; 2, 13).

Nuodėmių atleidimas yra tai negatyvus atpirkimo atžvilgys, kai pozityvusis yra nuteisinimas. Ir šis šv. Povilo laiškuose nepamirštamas; priešingai, net labai dažnai pabrėžiamas. Nuteisinami mes tampame dieviškojo teisumo dalininkais [26]). Jei Kristus mirė dėl mūsų kalčių, tai prisikėlė mums nuteisinti, pabrėžia šv. Povilas (Rom. 4, 25), iškeldamas prisikėlusio Kristaus vaidmenį mūsų nuteisinime, kada, būtent, pradėjęs gy-

---

[25]) J. Skvireckas. Šventasis Raštas, I t. p. 257; B. F. Westcott. Saint Paul's Epistle to the Ephesians, London, 1906, p. 75; J. Belser. Der Ephesierbrief des Apostels Paulus, Freiburg i. Br. 1908, p. 148 s.

[26]) F. Prat. Théologie de Saint Paul, II t. p. 291 s.; Frutsaert. La „justice de Dieu" dans Saint Paul, Recherches de Science Religieuse, 1911, p. 167 — 182; J. — B. Colon. Justice et Justification d'après le N. T., Moulins, 1913, p. 100 s.; M. — J. Lagrange. Epître aux Romains 3, Paris, 1922, p. 119 s.; L. Murillo. Paulus et Pauli scripta, Romae, 1926, I t. p. 336 s.; R. G. Bandas. The Master — Idea of Saint Paul's Epistles or the Redemption, Bruges, 1925, p. 391 s.

venti nauju gyvenimu, Kristus mus padaro dalininkais antgamtinio malonės gyvenimo, kurį jis mums pelnė savo mirtimi [27]).

Nuteisinimas yra taip griežtai Kristaus mirties vaisius, kad „jei teisumas (ateina) per įstatymą, tai Kristus yra numiręs veltui" (Gal. 2,21).

Kristaus mirtimi ne tik mes esame nuteisinami ir tampame Dievo vaikais (Rom. 5, 1 s.; Gal. 4, 5), bet per ją yra gaunamos ir kitos malonės. Antai, žydai Kristaus mirties dėka yra išliuosuojami iš po įstatymo vergijos, kai pagonys per tą patį Kristaus aukos kraują yra prijungiami prie Dievo tautos[28]).

Ne kas kitas, tik begalinis Dievo gailestingumas ir meilė suruošė pasauliui tokį didį išganymą: „Dievas, kurs yra turtingas gailestingumu dėl begalinės savo meilės, kuria jis mus mylėjo, kuomet mes buvome mirę nuodėmėmis, atgaivino mus drauge su Kristumi" (Efez. 2, 4 — 5). „Jis mus išgelbėjo ne dėl teisybės darbų, kuriuos mes būtumėm buvę padarę, bet pagal savo gailestingumą" (Tit. 3, 5).

Reikia pagaliau ypač atkreipti akį į tai, ką apie Kristaus mirtį sako šv. Povilas savo laiške Žydams, kuriame Kristus ne tik kunigu vadinamas, bet ir kur plačiai kalbama apie to kunigo auką, net ją palyginant su Senojo Įstatymo aukomis.

Ir reik pasakyti, kad ir čia Kristaus mirtis laikoma auka už nuodėmes, tik, žinoma, nepalyginamai viršijančia tokias pat Senojo Įstatymo aukas.

Kad Kristaus mirtis ant kryžiaus buvo Dievui aukota auka, šiame laiške šv. Povilas yra visiškai aiškus: „Jis (Kristus) pasirodė vieną kartą amžių pabaigoje nuodėmės atimti savo auka. Ir kaip žmonėms skirta vieną sykį mirti, o paskui būna teismas, taip ir Kristus buvo paaukotas vieną kartą daugelio

---

[27]) R. G. Bandas. Op. c. p. 315; J. — A. Van Steenkiste. Commentarius in omnes S. Pauli Epistolas 6, Brugis, 1899, p. 91; Vitti. La Resurrezione di Gesù e la Soteriologia di S. Paolo, Roma, 1930 (atspaustas iš „La Civilità Cattolica").

[28]) „Jūs buvote anuo metu be Kristaus, atskirti nuo Izraelio draugystės ir svetimi sandoroms, neturėjote vilties gauti, kas buvo žadėta, ir be Dievo šiame pasaulyje, o dabar Kristuje jūs, kitados toli buvusieji, esate priartinti Kristaus krauju. Nes jis yra mūsų ramybė: jis iš abiejų (tautų: pagonų ir žydų) padarė viena: jis sugriovė savo kūnu tarpinę sieną, neprietelystę", būtent, „kryžiumi, užmušęs pats savyje neprietelystę" (Efez. 2, 12 — 14, 16).

nuodėmių atimti“ (Žyd. 9, 26-28). Kristus tik kartą galėjo būti paaukotas (ἅπαξ προσενεχθείς, 28 eil.), nes tik kartą galėjo mirti. Tokiu būdu Kristaus auka aiškiai sutampa su jo mirtimi[29]).

Tiesa, mirtis, kuri pasitaiko tik kartą žmogaus gyvenime, nėra vienintelė priežastis, kad Kristus tik kartą galėjo būti paaukotas už pasaulio kaltes. Jis dar ir dėl to tik kartą buvo paaukotas, kad viena savo auka padarė pilniausiai tobulus tuos, už kuriuos jis pasiaukojo; taigi nebuvo jokios prasmės dar kitą auką aukoti tuo pačiu tikslu[30]). „Toje valioje mes esame pašventinti: Jėzaus Kristaus kūno paaukojimu vieną kartą už visus. Ir tuo tarpu kad kiekvienas kunigas stovi kasdien eidamas tarnystę ir dažnai aukodamas tas pačias aukas, kurios negali niekuomet atimti nuodėmių, šitas, aukojęs vieną kartą už nuodėmes, sėdi per amžius Dievo dešinėje, laukdamas toliau, kolei iš jo neprietelių nebus jam padaryta pakojo. Nes jis viena auka padarė pašventinamuosius tobulus per amžius... Kame gi jos (nuodėmės) yra atleistos, ten jau nebėra aukos už nuodėmę“ (Žyd. 10, 10-14, 18).

Taigi, toji auka, kurios dėlei žmonijai yra atleistos nuodėmės, yra jo mirtis. Tik ją paaukojus, tik mirus ir atsikėlus, Kristus galėjo atsisėsti Dievo didenybės dešinėje ir laukti tos tobulos pergalės pilno pasireiškimo. „Apvalęs mus nuo nuodėmių (καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος), sako šv. Povilas, (Kristus) sėdi didenybės dešinėje aukštybėse“ (Žyd. 1, 3). Kristus „ne ožių ar veršių krauju, bet savo krauju įėjo vieną kartą už visus į šventyklą (dangų), radęs amžiną atpirkimą“— αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος, pabrėžia tas pats Apaštalas (Žyd. 9, 12)

Iš čia aiškėja, kaip labai klydo Socinas (1539—1604) ir jo šalininkai skelbdami, tarsi būtų atradę autentišką Apaštalo mintį, kad Kristaus mirtis ant kryžiaus nebuvusi auka, kad jis savo auką aukojęs tik danguje, ir kad tik tuomet jis ir kunigu tapęs[31]). Apaštalo žodžiai yra tiek aiškūs, kad nė kiek ne-

---

[29]) J. Graf. Der Hebräerbrief, p. 182.

[30]) A. Maier. Commentar über den Brief an die Hebräer, Freiburg i. Br. 1861, p. 294.

[31]) B. Dörholt. Die Lehre von der Genugtuung Christi, Paderborn, 1891, p. 5 s., 58; J. Rivière. Le Dogme de la Rédemption. Étude

galima abejoti, kad Kristaus mirtis buvo tai Dievui aukota auka, kuri pelnė žmonėms nuodėmių atleidimą ir visiškai nuplovė jų sąžines. Apaštalui Kristaus mirtis ir jo kraujo paaukojimus sutampa.

---

théologique 2, Paris, 1914, p. 420; A. Médebielle. Épître aux Hébreux, Paris, 1938, p. 332; J. Bonsirven. Le sacerdoce et le sacrifice de Jésus — Christ d'après l' Épître aux Hébreux, Nouvelle revue théologique, 1939, p. 770.

X. Kristaus aukos veiksmingumas

Kunigas, kaip tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, siekia žmogų suvienyti su Dievu, ir juo geriau jam tai pavyksta, juo pilniau atsiektas skaitosi jo tikslas. Žmogui gi toks susivienijimas su Dievu yra viso jo gyvenimo tikslas, visų jo aspiracijų galas[1]). Jam tai reiškia įeiti į „Dievo atilsį" (plg. Žyd. 4, 1-10). Tarpininkaudamas kunigas skina žmogui į šį „Dievo atilsį" kelią: jei dangus yra uždarytas, kunigas jį atidarys; jei Dievas užrūstintas, kunigas jį permaldaus; jei žmogus nuodėmės subiaurintas, kunigas jį apvalys, apkuops ir pašventins. Be šventumo juk „nė vienas neregės Dievo" (Žyd. 12, 14).

Senojo Įstatymo kunigai taip pat nepagailėjo pastangų žmones priartinti Dievui. Kaip tarpininkai tarp užrūstinto Dievo ir nuodėmės paliestų žmonių, jie rūpinosi permaldauti Dievą už tautos kaltes ir apkuopti savo žmones nuo dėmės įvairiomis aukomis ir apeigomis. Tam tikslui negalėjo būti per brangios jokios priemonės. Užtat matome Jeruzalės bažnyčioje išvystytą didingą kultą, apgaubtą simboliškos ir mistinės prasmės ženklų bei veiksmų.

Aukos tačiau ten užėmė centrinę vietą. Buvo kruvinų ir nekruvinų aukų. Pirmosios tačiau, ypač kaip aukos už nuodėmę, buvo ypatingai vertinamos, ir net reikalaujamos. Reikia aukoti bent paukščiai, jei nepajėgiama įsigyti vertingesnė auka. Išmintis daroma dideliam vargšui, kurs nė to nepajėgia įsigyti. Tada įstatymas pasitenkina, kad būtų aukojama žiupsnelis miltų (Kun. 5, 11-12). Visais kitais atvejais už nuodėmę turi būti aukojama kruvina auka[2]). Labai tad teisingai

---

[1]) F. Prat. Théologie de S. Paul, I t. p. 466.

[2]) A. Médebielle. L' Expiation dans l' Ancien et le Nouveau Testament, vol. I. L' Ancien Testament, Rome, 1924, p. 52; D. Schötz. Schuld — und Sündopfer im Alten Testament, Breslau, 1930, p. 53.

Apaštalas pastebi, kad „einant įstatymu, kone viskas apvaloma krauju, ir be kraujo išliejimo nėra atleidimo" (Žyd. 9, 22).

Be kruvinųjų aukų, apsikuopimui dar buvo vartojami sudegintos žalos karvės pelenai, sumaišyti su vandeniu. Kas susitepė prisiliesdamas lavono, turėjo būti šiuo mišiniu apšlakstytas (Skaitl. 19, 1 s.). Neatrodo tačiau, kad kiekvienas susitepimas lavonu būtų buvęs nuodėmingas. Todėl šis susitepimas nebuvo moralinė dėmė, bet tik legalinė, kaip prasikaltimas prieš įstatymo uždraudimą. Ši legalinė dėmė kartais vadinama ir ritualinė dėme, ar ritualiniu susitepimu, kadangi dėl jo susitepusiems buvo draudžiama dalyvauti kulto apeigose. Tokiu įstatymu, be abejo, norėta tik geriau išsaugoti išrinktosios tautos dorovinė nuovoka.

Šv. Povilas gerai pažinojo visas šias žydų tautos praktikas ir visas jų kulto smulkmenas. Jam gerai žinomos jų duoninės (δῶρα — dovanos, Žyd. 5, 1; 8, 3; προσφορά — atnašos, Žyd. 10, 5) ir kruvinosios aukos (θυσίαι, Žyd. 8, 3), net dvi jų rūšys, deginamosios (ὁλοκαυτώματα) ir aukos už nuodėmes (θυσίαι ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, Žyd. 5, 1; περὶ ἁμαρτίας, Žyd. 10, 8). Apie dėkojimo arba ramybės aukas jis neužsimena, be abejo, dėl to kad nebuvo reikalo apie tai kalbėti, turint prieš akis vien tik Kristaus auką ant kryžiaus.

Be aukų už nuodėmę, ypač **jom hakkippurim** dieną, Apaštalui gerai žinoma dar kita apsikuopimo priemonė. Tai karvės pelenai, kuriais, juos sumaišius su vandeniu, šlakstomas susitepusis (Žyd. 9, 13).

Bet kokia viso to prasmė? Ar šios priemonės pasiekė savo tikslą? Tiesa, jų kunigai buvo įstatyti, „kad aukotų dovanas ir aukas už nuodėmes" (Žyd. 5, 1); bet ar dėl to tautos nuodėmės buvo panaikintos, atimtos, dovanotos? Ar žmonės buvo suvienyti su Dievu?

Į tai Apaštalas atsako neigiamai. Nei nuodėmės nebuvo atleistos, nei žmonės sutaikyti ir suvienyti su Dievu. Kad niekuomet negalėta „tomis pačiomis kasmet aukojamomis aukomis padaryti besiartinančiųjų (t. y. tų, už kuriuos tos aukos buvo aukojamos) tobulų" (οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι), aišku iš to, kad įstatymas turėjo „tik būsimųjų gėrybių šešėlį, ne patį dalykų atvaizdą", t. y. ne pačią tikrovę (Žyd. 10, 1). Nuodėmių atleidimas buvo pažadėtas Naujajai Sandorai (Jer. 31, 34; Žyd. 8, 12), kaip charakteringas to lai-

kotarpio bruožas; todėl pirm to laiko nieks jo malonių, kaip nuosavą turtą, dalyti negalėjo. Veikiau tai būsimojo, mesijinio amžiaus gėrybės; bet tuomet jos jau bus teikiamos ir visu gausumu.

Štai kodėl dabar aukojamos dovanos ir aukos negalėjo „padaryti tobulo sąžinėje (κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι) tarnaujančiojo Dievui“ (Žyd. 9, 9); neliesdamos žmogaus gilumos, jos veikiau lietė tik žmogaus paviršių, jo kūną, jam suteikdamos tik ritualinio šventumo[3]). „Ožių ir jaučių kraujas ir karvės pelenai, šlakstant, pašventina suteptuosius, apvalydamos kūną“ — ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα — ne sielą, sako Apaštalas (Žyd. 9, 13).

Kad Senojo Įstatymo aukos nuodėmės nepanaikino, parodo pačių žydų praktika ir nujautimas. Kasmet juk buvo švenčiama Permaldavimo diena su iškilmingomis aukomis už tautos nuodėmę. Bet ar toks pakartotas aukos aukojimas už tautos nuodėmę neparodo, kad nuodėmė nepanaikinta? „Kitaip juk būtų liautasi jas atnašavus; dėl to kad vieną kartą apvalyti Dievo garbintojai nebeturėtų daugiau jokios nuodėmės sąžinės“ (Žyd. 10, 2). Dabar gi tos aukos aukojamos kasmet. Reiškia, šios rūšies aukomis, kasmet pakartojamomis, ne nuodėmių atleidimas įgyjamas, bet tik daroma jų prisiminimas — ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν — sako Apaštalas (Žyd. 10, 3).

Iš šios Apaštalo pastabos matyti, kad, jo supratimu, viena auka už nuodėmę, jei tik ji visu griežtumu atsilygina už vieną nuodėmę, tuo pačiu atsilygina už visas, net ateities nuodėmes, nes tokia auka yra begalinės vertės. Taigi jos pakartojimas su tikslu atsilyginti už kitas nuodėmes yra visiškai nereikalingas; užtenka tik tą pačią ir vienintėlę auką pakartoti su tikslu sau pritaikinti jos nuopelnus[4]). Reikalas aukoti naujas aukas jau yra aiškus įrodymas jų nepajėgumo nuteisinti. Reik dar pažymėti, Apaštalas čia turi minty žmonijos nuodėmę apskritai, ne atskirų žmonių nuodėmes, kurios pasikartoja, ir atrodytų kaip reikalaujančios naujų aukų[5]). Taigi, nuolat kartojamomis Senojo Įstatymo aukomis už nuodėmę, ypač

---

[3]) G. Miligan. The Theology of the Epistle to the Hebrews, Edinburgh, 1899, p. 150 s.; J. Graf. Der Hebräerbrief, p. 171.

[4]) O. Huyghe. Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, p. 202.

[5]) J. Graf. Der Hebräerbrief, p. 188.

Permaldavimo dieną, buvo daroma tik „nuodėmių atsiminimas“. Prisiminė tada žmonės savo apkrautą sąžinę ir pareiškė norą jų nusikratyti.

Kad Senojo Įstatymo aukos nuodėmių nenaikino, visai nenuostabu. Nes argi galima „atimti ožių ir veršių krauju nuodėmes?“ (Žyd. 10, 4). Nematyti, kaip gyvulių kraujas, išlietas ant altoriaus, galėjo permalduti Dievą už žmonijos kaltes, atsilyginti už jam padarytą įžeidimą ir nuplauti sąžinės dėmę, ypač tada, kai nebuvo tinkamo vidinio nusiteikimo ir atgailos nuotaikos. Jam aukojami dalykai, kaip Kūrėjui, jau savaime priklauso, o pagaliau jis jų nė nereikalingas, kaip pats tai pareiškia Psalmininko žodžiais: „Aš neimsiu veršių iš tavo namų, nei ožių iš tavo bandų; nes mano visi miškų žvėrys, gyvuliai kalnuose ir jaučiai. Aš pažįstu visus dangaus sparnuočius, ir kas juda ant lankų (hebr. t.). Jei alkčiau, nesakyčiau tau, nes mano pasaulis ir ko jis pilnas. Argi aš valgysiu jaučių mėsą? arba ar gersiu ožių kraują?“ (Ps. 49 (hebr. 50), 9-13). Taigi tokios aukos aukojamos Dievui pačios iš savęs Aukščiausiajam negali patikti[6]).

Bet ir tas pačias žydai ne visuomet tikamas parinkdavo, kaip matyti iš pranašo Malakijo nusiskundimo: „Sūnus gerbia tėvą ir tarnas savo valdovą; taigi jei aš Tėvas, kame yra mano pagarba? ir jei aš Valdovas, kame yra mano baimė? sako kareivijų Viešpats jums, kunigai, mano vardo niekintojai, kurie sakote: Kuo mes paniekinome tavo vardą? Jūs aukojate ant mano altoriaus suteptą duoną ir sakote: Kuo mes sutepėme tave? Tuo, kad sakote: Viešpaties stalas paniekintas. Jei jūs darote auką iš aklo gyvulio, argi tai ne piktumas? ir jei aukojate raišą ir sergantį, argi tai ne piktumas? Nuneški jį savo kunigaikščiui, matysi, ar jam patiks, ar jis priims tave meilingai, sako kareivijų Viešpats“ (Mal. 1, 6-8). Tokios aukos Dievo akyse ne tik visiškai be vertės, bet net nuodėmingos[7]). Kaip jos tad gali nuplauti tautos nuodėmę?

---

[6]) J. Calès. Le Livre des Psaumes, Paris, 1936. I t. p. 507 s.; H. Herkenne. Das Buch der Psalmen, Bonn, 1936, p. 186 s.

[7]) A. Van Hoonacker. Les douze Petits Prophètes, Paris, 1908, p. 708 s.; J. Knabenbauer — M. Hagen. Commentarius in Prophetas Minores 2, Parisiis, 1924, II t. p. 516 s.

Bet ir rūpestingai parenkamos Senojo Įstatymo aukos negalėjo jos panaikinti, „nes negalima atimti ožių ir veršių krauju nuodėmes“ (Žyd. 10, 4).

Ši būklė buvo tipiškai atvaizduota ir pačioj žydų šventovėj, kur tos aukos buvo aukojamos. Padalinta į dvi dali, į Šventąją ir Švenčiausiąją, kuri buvo Dievo buveinė ir vaizdavo tikrąją jo buveinę — dangų, žmonėms ji buvo visiškai neprieinama. „Į priešakinę padangtę (t. y. į Šventąją) įeidavo visuomet kunigai, kai jie ėjo aukojimo tarnystę, o į antrąją (t. y. į Švenčiausiąją) — vieną kartą metuose vienas vyriausis kunigas ne be kraujo, kurį jis aukoja už savo ir už tautos nežinojimą“ (Žyd. 9, 6-7). Ne tik kad nieko vyriausis kunigas į Švenčiausiąją negalėjo įsivesti, bet ir pats tik trumpai čia galėjo pabūti, kol, būtent, atliko šlakstymo ir smilkymo apeigas. Tai turėjo reikšti, kad Dievo akivaizda žmogui neprieinama, be abejo, dėl stokos šventumo (plg. Žyd. 12, 14). „Taip šventoji Dvasia nurodo, sako šv. Povilas, kad kelias į šventyklą (t. y. į dangų, kurį vaizdavo Švenčiausioji) dar nėra atviras, tebestovint pirmajai padangtei“, t. y. Šventajai, kur vyko kasdienis kultas ir kuri vaizdavo Senąją Sandorą, kurią taip pat reikėjo pereiti einant į Švenčiausiąją. Deja, žmonėms ir ji buvo visiškai neprieinama. Taigi kol dar buvo galioje Senoji Sandora, su savo įstatymu ir aukomis, kelias į dangų dar nebuvo atviras. Nė gausios aukos jo praskinti nepajėgė, be abejo, dėl to, kad nepajėgė apvalyti žmogaus sąžinę nuo nuodėmės ir jį pašventinti. „Tai yra dabartinio laiko paveikslas, pagal kurį aukojamos dovanos ir aukos, negalinčios padaryti tobulo sąžinėje tarnaujančio Dievui“ (Žyd. 9, 9), sako Apaštalas savo laiške Žydams[8]).

Jei tos aukos buvo tokios bejėgės apvalyti žmogaus sąžinę, tai reikėjo ieškoti geresnių už šias aukų. Ne kas kitas galėjo ja būti, kaip tik Kristus, Dievo Sūnus. „Todėl įeidamas į pasaulį, jis sako: Aukos ir atnašos tu nenorėjai, bet prirengei man kūną. Deginamosios aukos ir aukos už nuodėmę (gr. t.) tau nepatiko. Tuomet aš tariau: Štai, ateinu, — knygos rietime yra parašyta apie mane, — daryti tavo, o Dieve, valios... Toje valioje mes esame pašventinti: Jėzaus Kristaus kūno paaukojimu vieną kartą už visus“ (Žyd. 10, 5-7, 10). Tokiu bū-

---

[8]) I — M. Vosté. Studia Paulina, Romae, 1928, p. 153 s.

du, ko negalėjo atsiekti Senojo Įstatymo aukos, atsiekė Kristus savąja auka, kurią pastatė į vietą anų bejėgių aukų. „Jis pašalina pirmąjį dalyką (t. y. senąsias aukas), kad įstatytų antrą“, t. y. savo auką (Žyd. 10, 9; plg. 10, 8), kuri viena gali pašventinti žmones ir padaryti juos tobulus per amžius. „Tuo tarpu, sako Apaštalas, kad kiekvienas kunigas stovi kasdien eidamas tarnystę ir dažnai aukodamas tas pačias aukas, kurios negali niekuomet atimti nuodėmių, šitas, aukojęs vieną auką už nuodėmes, sėdi per amžius Dievo dešinėje. Nes jis viena auka padarė pašventinamuosius tobulus per amžius“ — μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους (Žyd. 10, 11-14).

Šis tobulumas, kurį Kristus įgijo pašventinamiems, t. y. krikščionims savo auka, ne tik suponuoja apkuopimą nuo nuodėmės (καθαρσμός, Žyd. 1, 3; 9, 14), bet ir pašventinimą (ἡγιασμένοι, Žyd. 10, 10) bei pasiekimą šventumo viršūnės per susivienijimą su Dievu (plg. Žyd. 7, 19) [9]).

Kristus viso to pasiekė ne gyvulius, bet pats save aukodamas. „Ne ožių ar veršių krauju, bet savo krauju įėjo vieną kartą už visus į šventyklą, radęs amžiną atpirkimą“ — διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν (Žyd. 9, 12). Kristaus kraujas arba gyvybė, be abejo, nepalyginamai vertesnis už gyvulių kraują arba gyvybę, aukojamą Senojo Įstatymo aukose.

Bet ne vien dėl medžiaginės Kristaus kraujo vertės jo auka buvo tokia sėkminga. Ją lydėjo Kristaus begalinė meilė, nuolankumas ir paklusnumas Tėvui.

Pirmiausia Kristus aukojosi mirčiai iš paklusnumo Tėvui. „Todėl Tėvas mane myli, kad aš guldau savo gyvybę.... Aš turiu galios ją guldyti ir turiu galios vėl ją imti. Tokį įsakymą aš esu gavęs iš savo Tėvo“ (Jon. 10, 17-18). Vykdant tą Tėvo valią, Kristui aukojantis už mus mirčiai, mes ir buvome pašventinti (Žyd. 10, 10), nuteisinti. Pagrinde tad mus nuteisino Kristaus paklusnumas, kaip Adomo nepaklusnumas buvo ant mūsų užtraukęs pasmerkimą. „Kaip vieno žmogaus neklusnumu daugelis pasidarė nusidėjėliais, taip ir vieno klusnumu

---

[9]) Fr. Zorell. Lexicon graecum Novi Testamenti 2, Parisiis, 1931, kol. 1309; C. Huyghe. Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, p. 202.

daugelis bus padaryta teisiais", sako šv. Povilas savo laiške Romėnams (5, 19).

Šis Kristaus, dieviškojo asmens, paklusnumas buvo geriausis atpildas Tėvui už pirmųjų tėvų nepaklusnumą, nes jo vertė buvo begalinė. Taip per Kristų Dievui atsilyginusi žmonija vėl buvo priimta Dievo malonėn; žmonės vėl tapo Dievo vaikais. Tada tikrai įsigalėjo Naujajai Sandorai duoti pažadai, kad žmonių kaltybės bus dovanotos ir jų nuodėmės daugiau nebeatmenamos (Jer. 31, 34; plg. Žyd. 8, 12).

Ne tik iš paklusnumo, bet ir iš meilės Tėvui ir žmonėms jis aukojosi mirčiai. „Jei ožių ir jaučių kraujas ir karvės pelenai, šlakstant, pašventina suteptuosius, apvalydamos kūną, kaipgi daug labiau kraujas Kristaus, kurs per šventąją Dvasią (gr. t. per amžinąją Dvasią) aukojo pats save nesuteptą Dievui, apvalys mūsų sąžinę nuo mirusių darbų (t. y. nuodėmių), kad mes tarnautumėm gyvajam Dievui" (Žyd. 9, 13-14). Šventoji Dvasia yra meilės Dvasia, ir jos įkvėpimui priskiriami visi meilės darbai. Čia jai priskiriama Kristaus pasiaukojimo mirčiai įkvėpimas, be abejo, dėl to, kad tai yra meilės darbas, paskirtas mūsų pašventinimui[10]).

Įkvėptas meilės Dvasios, Kristus meile persunkė ir visus savo darbus, bet ypač mūsų išganymo darbą, savo auką ant kryžiaus, kaip tai dažnai pabrėžiama Šv. Rašte. „Kristus mus mylėjo ir pats save davė už mus Dievui atnašą ir auką meiliam kvapui" (Efez. 5, 2). Ir vėl: „Vyrai, mylėkite savo moteris, kaip ir Kristus mylėjo Bažnyčią ir pats save atidavė už ją, kad ją pašventintų" (Efez. 5, 25-26). „Jūs žinote mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus malonę, jog jis, būdamas turtingas, dėl jūsų pasidarė beturtis, kad jo neturtu jūs būtumėte turtingi" (2 Kor. 8, 9). „Kristus mane mylėjo ir pats save išdavė už mane", rašo šv. Povilas laiške Galatams (2, 20). „Jis pats save davė atpirkimą už visus" (1 Tim. 2, 6).

Kryžiaus aukoje ne tik Kristaus, bet ir Tėvo meilė pasirodė žmonėms: „Dievas parodo mums savo meilę tuo, kad, mums dar tebesant nusidėjėliais, tinkamu metu Kristus už mus numirė" (Rom. 5, 8-9). Be abejo, nepaprastai didelė turėjo būti

---

[10]) J. Skvireckas. Šventasis Raštas, VI t. p. 432; Padovani. In Epistolas ad Titum, Philemonem et Hebraeos Commentarius, Parisiis, 1896, p. 272.

Kristaus meilė, panašiai kaip ir Tėvo, kad Kristus ryžosi mirti už nusidėjėlius. Tuo būdu išganymo darbas įgauna ne palyginamo meilės darbo atspindį[11]).

Tai yra objektyvi atpirkimo dalis, nuo žmonių nepriklausanti. Bet yra ir kita jo dalis, priklausanti nuo žmonių. Tai kryžiaus aukos nuopelnų, kurie yra begaliniai, pasisavinimas, sau pritaikymas. Bet apie tai čia kalbėti netenka.

Žinant, kad Senojo Įstatymo aukos žmogaus vidiniai, siekiant jo sąžinę, apkuopti negalėjo, bet apvalė tik jo kūną, t. y. jam teikė tik ritualinį šventumą — „ožių ir jaučių kraujas ir karvės pelenai, šlakstant, pašventina suteptuosius, apvalydamos kūną", (Žyd. 9, 13), — tai seka, kad kryžiaus auka savo sėkmingumu, veiksmingumu nepalyginamai viršija Senojo Įstatymo aukas, kadangi vienu jos aukojimu pašventinamieji buvo padaryti tobuli per amžius (plg. Žyd. 10, 14).

Galėtų kas sakyti, kad ir Sename Įstatyme buvo atleidžiamos žmonėms, ir tai aukojamų aukų proga, kaip ir pats Šv. Raštas šia proga leidžia spėlioti, kai kalba apie Permaldavimo dieną: „Tą dieną bus jūsų permaldavimas ir apsikuopimas nuo visų jūsų nuodėmių, jūs būsite apkuopti Viešpaties akivaizdoje" (Kun. 16, 30).

Deja, pačios iš savęs tos aukos šios galios neturėjo. Jei kada nors žmogų, tinkamai atgailaujančiai nusiteikusį, jos apkuopė vidiniai, tą galią jos turėjo semtis iš kryžiaus aukos, kurią savo apeigomis jos vaizdavo. Juk tik Naujajai Sandorai pažadėta nuodėmių atleidimas, kaip charakteringas jos bruožas (Žyd. 8, 12). Belieka kad tik viena kryžiaus auka galėjo žmogų vidiniai apkuopti, pašventinti ir padaryti tobulu per amžius.

---

[11]) R. G. Bandas. The Master — Idea of Saint Paul's Epistles or the Redemption, p. 228 s.; L. Richard. La Rédemption, mystère d' amour, Recherches de Science Religieuse, 1923, p. 193 — 217.

XI. Kristaus veikla danguje

Paaukojęs vieną auką už nuodėmes, save patį, Kristus dabar sėdi Dievo didenybės dešinėje danguje, laukdamas kolei iš jo neprietelių nebus jam padaryta pakojo (plg. Žyd. 10, 12-13).

Vis dėlto Kristus, būdamas danguje ir sėdėdamas Tėvo dešinėje, nėra neveiklus. Šv. Jonas Apaštalas jį vaizduoja danguje užtarėjo (παράκλητος) pareigose: „Mano vaikeliai, rašo jisai, aš jums tai rašau, kad nenusidėtumėte. Bet jei kas ir nusidėtų, tai mes turime pas Tėvą užtarėją — παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα — Jėzų Kristų, teisųjį“ (1 Jon. 2, 1).

Graikiškai Kristus čia vadinamas παράκλητος, kaip kadaise jis pats šiuo vardu pasivadino, kada žadėjo Apaštalams siųsti savo vieton kitą Užtarytoją, šv. Dvasią: „Aš melsiu Tėvą, ir jis jums duos kitą Ramintoją (Užtarytoją), kad pasiliktų su jumis per amžius, tiesos Dvasią“ — ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν (Jon. 14, 16). Taigi ir Kristus yra παράκλητος, tik ne ramintojo prasme, kas tinka šv. Dvasiai (Jon. 14, 16), nė ne gynėjo (advocatus) prasme, nes čia neina kalba apie teisių gynimą, bet veikiau užtarėjo prasme, kadangi turima minty malonės meldimas nusidėjėliams, jų užtarymas[1]).

Jau savo žemiško gyvenimo dienose Kristus pasireiškė kaip užtarėjas pas Dievą, kada jis meldėsi į Tėvą už visus savo Apaštalus (Luk. 6, 12; Jon. 17, 9), bet ypatingai už Petrą (Luk. 22, 32) ir už savo žudikus (Luk. 23, 34). Ir pas Tėvą būdamas jis nepamirš savųjų, net nusidėjėlių, kuriems ypač reikalinga Dievo malonė ir galingas jo tarpininkavimas, jo užtarymas.

---

[1]) J. Belser. Die Briefe des heiligen Johannes, Freiburg i. Br. 1906. p. 28; B. F. Westcott. The Epistles of St. John, London, 1905, p. 42.

Užtarėjo pareigose jį vaizduoja ir šv. Povilas savo laiškuose. „Kas kaltins Dievo išrinktuosius? Dievas yra tas, kurs nuteisina, tai kas yra, kurs pasmerktų? Kristus Jėzus yra, kurs numirė, kursai dargi ir prisikėlė, kurs yra Dievo dešinėje, kursai ir užtaria už mus". (Rom. 8, 33-35).

Bet ypač savo laiške Žydams šv. Povilas šiuo klausimu yra nedviprasmiškai pasisakęs. Čia jis mėgsta stebėti Kristų kaip vyriausįjį kunigą ypač danguje veikiantį (Žyd. 8, 1-3), ir nurodo vieną to veikimo sritį — mūsų užtarymą. „Šitas, kadangi pasilieka per amžius, turi amžiną kunigystę. Todėl jis ir gali išgelbėti amžinai tuos, kurie artinasi per jį į Dievą nes jis yra visuomet gyvas, kad mus užtartų" — πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν (Žyd. 7, 24-25).

Tam pagaliau Kristus ir į dangų kaip kunigas įėjo, kad mus užtartų. „Jėzus įėjo ne į rankomis padarytą šventyklą, tikrosios paveikslą, bet į patį dangų dabar pasirodyti už mus Dievo akivaizdoje" (Žyd. 9, 25). Jis ten pasirodo kaip kunigas ir tarpininkas, bet jau pasiaukojęs už mus; ten jis primena Tėvui už mus išlietą savo kraują, savo žaizdomis jis primena iškentėtą mirtį (plg. Apr. 5, 6, kur rašoma, kad Jonas matęs danguje Avinėlį lyg užmuštą), ir taip išmeldžia iš Tėvo pasigailėjimo visiems. Tokiu būdu parodydamas savo aukos nuopelnus Kristus užtaria žmones[2]).

Šitas Kristaus įėjimas į dangų mus užtarti buvo jau atvaizduotas Senajame Įstatyme žydų vyriausiojo kunigo įėjimu į Švenčiausiąją, kada jis, čia atsinešęs paaukotų gyvulių kraują, supiltą į indą, šlakstė juomi maldytuvę ir meldėsi už tautą. Panašiai melsis už tautą ir Kristus, kad žmonės galėtų tapti jo mirtimi pelnyto išganymo dalininkais.

Šis užtarymas žmonių danguje, kad jie galėtų tapti jo pelnyto išganymo dalininkais, yra Kristaus kunigiškos veiklos dalis, kadangi tai priklauso atbaigimui jo aukotos aukos, kurios tikslas kaip tik buvo žmonijos išganymas. Tai rūpintis įstatyti žmones į tas gėrybes, kurias jiems įgyti jis yra specialiai atėjęs. O tai ne kas kita, kaip noras galutinai užbaigti sau pavestą kunigišką darbą. Šia mintimi šv. Tomas Akvinietis

---

[2]) C. Huyghe. Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, p. 159; A. Lépicier. In Epistolam S. Pauli ad Hebraeos Commentarius, Romae, 1936, p. 123.

rašo: „In officio sacerdotis duo possunt considerari; ipsa oblatio sacrificii, secundo ipsa consummatio sacrificii, quae quidem consistit in hoc quod illi pro quibus sacrificium offertur, finem sacrificii consequantur; finis autem sacrificii quod Christus obtulit fuerunt... bona aeterna quae per eius mortem adipiscentur, unde dicitur ad Hebraeos, quod Christus est assistens futurorum bonorum"[3]).

Kadangi į tas gėrybes, pats įžengęs į dangų, Kristus rūpinasi ir mus įstatyti, tai visai teisingai šv. Povilas jį vadina, jau išaukštintą ir veikiantį danguje, mūsų „amžinojo išganymo priežastimi": „Pakeltas į aukščiausįjį tobulumo laipsnį (išaukštintas danguje) pasidarė visiems, kurie jo klauso, amžinojo išganymo priežastis—αἴτιος σωτερίας αἰωνίου (Žyd. 5, 9). Išganymo priežastis Kristus čia yra kaip „causa impetratoria", kad, būtent, kryžiaus aukos nuopelnų vardu jis išprašo iš Tėvo malonių visiems, kurie tik kreipiasi į jį. Tai aiškus kunigiškas tarpininkavimas, juo labiau kad atremtas į savo anksčiau aukotą auką[4]). Tokiu būdu ir danguje Kristus ne tuščiai nešioja amžinojo kunigo vardą, bet jį pilnai pateisina tolimesne savo kunigiška veikla, rūpindamasis visus padaryti savo pelnyto išganymo dalininkais, stengdamasis visus įvesti į dangiškąją šventyklą, į dangų, kur jis pats „kaip pirmtakas už mus įėjo" (Žyd. 6, 20).

Kristus tad savo kunigiškas pareigas dabar eina jau danguje. Jis juk yra „tarnas (λειτουργός) šventyklos ir tikrosios padangtės, kurią ištiesė Viešpats, ne žmogus", sako šv. Povilas savo laiške Žydams (8, 2). Tokiu būdu ir veikimo vietos atžvilgiu Kristus nepalyginamai viršija Senojo Įstatymo kunigus, kuriems savo kunigiškas pareigas teko eiti tik žmonių rankomis padarytoj šėtroj, kuri buvo tik tolimas dangiškosios šventyklos atvaizdas ir šešėlis (plg. Žyd. 8, 5) [5]).

Be to, Kristaus kunigo artimumas su Dievu begaliniai jį išskiria iš aaroniškų kunigų tarpo. Jis juk dabar sėdi Dievo didenybės dešinėje. „Mes turime tokį vyriausį kunigą, kursai sėdosi didenybės soste dešinėje danguje" (Žyd. 8, 1). Deja,

---

[3]) Tomas Akvinietis, III, qu. 22, art. 5.

[4]) C. Huyghe. Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, p. 122.

[5]) Apaštalas čia turi visuomet prieš akis ne Jeruzalės bažnyčią, bet Mozės pastatydintą šėtrą. Tuo būdu jis pasilieka idealinėj srity ir suteikia savo išvedžiojimams skriptūristinį pagrindą.

žydų vyriausiajam kunigui toks artumas su Dievu jokiu būdu nebuvo pasiekiamas. Jis galėjo tik kartą metuose įeiti į Švenčiausiąją, dangaus paveikslą, bet ir tai tik trumpam laikui, ir nieko su savim negalėjo įsivesti. Tuo tarpu Kristus ne tik pats į dangų įėjo, bet įsiveda ten visus, kurie tik jam atsiduoda (plg. Žyd. 5, 9; 6, 20). Tai tik nušviečia jo kunigiško užtarymo galingumą, kurs žymia dalimi, be abejo, priklauso ir nuo jo artumo su Dievu. „Eo perfectius est sacerdotalis mediationis officium, rašo C. Huyghe, quo propinquior sacerdoti patet accessus ad Deum, apud quem intercedit"[6]).

Taigi Kristus yra veiklus ir danguje, kadangi vaizduojamas kaip dangaus šventyklos tarnas (λειτουργός), taigi ten einąs kunigiškas pareigas, užtariant, būtent, visus tuos, kurie per jį artinasi į Dievą (plg. Žyd. 7, 25; 9, 24). Šio užtarymo sėkmingumui pagaliau yra naudingas ir jo artumas su Dievu.

Kyla tačiau klausimas, ar Kristaus veikla dnguje nesiekia plačiau, negu paprastas užtarymas? Kai kam atrodo, kad Kristus dangiškoje šventykloje bent tam tikra prasme atnašauja Dievui auką, atseit, savo kraują, kurį jis įsigijęs mirdamas ant kryžiaus.

Čia netenka kalbėti apie Sociną ir jo šalininkus, kurie visiškai paneigia kryžiaus auką, tvirtindami, kad Kristus tik danguje aukojęs savo auką, t. y. savo kraują, panašiai kaip kadaise žydų vyriausis kunigas aukodvęs gyvulių kraują Švenčiausioje. Tokia nuomonė neturi nė mažiausio pagrindo nei šv. Rašte nei Padavime: Kristaus mirtis visuomet buvo suprantama kaip tikroji auka, kuri atpirko pasaulį.

Tačiau panašią šiai nuomonę reiškia kai kurie konservatyvūs protestantai, sakydami, kad Kristaus mirtis ant kryžiaus nors ir buvo tikra auka, tai vis dėlto ji buvusi tik dalis ir tai menkesnė dalis Kristaus aukotos aukos; žymiausioji Kristaus aukos dalis įvykusi danguje, kada Kristus ten įėjęs aukojęs pats save Dievui [7]).

Bet ir ši nuodėmė katalikams nepriimtina. Kryžiaus auka yra pilna ir tobula, ir nereikėjo laukti Kristaus žengimo į dankų, kad ji galėtų būti ten tęsiama ir galutinai užbaigiama. To-

---

[6]) C. Huyghe. Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, p. 163.

[7]) E. Riehm. Der Lehrbegriff des Hebräerbriefes, Halle, 1867, p. 527 s.

dėl kai kurie katalikai [8]), įsitikinę buvimu danguje aukos, galvoja apie naują Kristaus auką danguje, kuri pasireiškia tuo, kad Kristus, įžengęs į dangų, iš naujo pareiškia Tėvui paklusnumo ir atsidavimo jausmus, tiesa, tuos pačius, kuriuos jis buvo pareiškęs mirdamas ant kryžiaus. Aukai to užtenka, kadangi aukos esmė nėra būti ženklu ko nors, sakysim, vidinio atsidavimo, bet yra pats vidinis atsidavimas, paklusnumas, kuriam užtenka bet kokiu būdu išoriniai pasireikšti. Kristuje jo vidinį atsidavimą ir paklusnumą veikiausiai galėję pakankamai išreikšti pasilikę žaizdos [9]).

Daugumas tačiau teologų tokį aukos esmės aiškinimą atmeta, ir palaikydami, kad **sacrificium est in genere signi,** reikalauja, kad aukojamas objektas būtų kokiu nors būdu perkeistas, kad tuo būdu išoriniai būtų išreikšta jo atėmimas iš žmonių apyvartos ir perkėlimas Dievo nuosavybėn, jo žinion. Bet vien tik vidinis paklusnumo jausmas aukoje (aukojamam objekte) nieko nepakeičia; taigi negalima kalbėti apie Kristaus auką danguje, juo labiau kad ir jokio perkeitimo garbingame Kristaus kūne negalėjo įvykti [10]).

Šalininkai dangiškosios Kristaus aukos rūpinasi duoti savo tezei skriptūristinį pagrindą[11]). Tai esą laiško Žydams įvairūs išsireiškimai ir palyginimai, ypač 9, 24 ir 9, 7. Šv. Povilas čia sugretina Kristaus įėjimą į dangų su žydų vyriausiojo kunigo įėjimu į Švenčiausiąją Permaldavimo dieną, kada jis, papjovus gyvulius ir supylus į indą jų kraują, atsinešdavo jį į

---

[8]) V. Thalhofer. Das Opfer des Alten und Neuen Bundes, Regensburg 1883, p. 201 s.; to paties, Handbuch der katholischen Liturgik, Freiburg i. Br. 1883, I t. p. 195 s. Naujoj tačiau šio veikalo laidoj, išleistoj Eisenhofer'io 1912 m., apie dangiškąją Kristaus auką vietos apleistos. Šia mintimi rašo ir J. T. Franz. Die eucharistische Wandlung und die Epiklese der griechischen und orientalischen Liturgien 2, Würzburg, 1880, p. 61 s.; Max Ten Hompel. Das Opfer als Selbsthingabe und seine ideale Verwirklichung im Opfer Christi, Freiburg i. Br. 1920, p. 147 — 149.

[9]) Chr. Pesch. De Verbo Incarnato, 5, Friburgi Br. 1922, p. 314.

[10]) Chr. Pesch. De Verbo Incarnato, p. 314; A. Michel. Le Sacerdoce du Christ, Dictionnaire de Théologie Catholique, VIII t. II d. kol. 1339 s.

[11]) L. Zill. Der Brief an die Hebräer, Mainz, 1879, p. 430 s., 450 s., 483 s.

Švenčiausiąją, kad juo šlakstytų maldytuvę. Šv. Povilas laiške Žydams (9, 7) pastebi, kad vyriausis žydų kunigas tą kraują „aukoja už savo ir už tautos nežinojimą". Reiškia, šis jo veiksmas buvo aukos pobūdžio, tikra auka.

Tą pat reiktų pasakyti ir apie Kristaus įėjimą į dangų. Aiškiai pažymėta, kad Kristus įėjęs į dangų „pasirodyti už mus Dievo akivaizdoje" (Žy.d. 9, 24). Jei vyriausiojo žydų kunigo pasirodymas šėtroje buvo surištas su auka, tai ir Kristaus pasirodymas danguje buvo surištas su auka. Reiškia kryžiaus auka faktinai aukota danguje, ar bent užbaigta ten aukoti, ar ten tik pakartota.

Apie pakartojimą kryžiaus aukos danguje negali būti nė kalbos. Šv. Povilas pakartotinai pabrėžia, kad Kristus tik vieną kartą aukojęs auką už nuodėmes (Žyd. 7, 27; 9, 28; 10, 12), kad ji buvusi tokia tobula, kad ja viena padaręs „pašventinamuosius tobulus per amžius" (Žyd. 10, 14). Iš to matyti, kad apie kokią nors kitą auką, dabar jau danguje, Apaštalas negalvoja, juo labiau kad, jo supratimu, nauja Kristaus auka tik nauja Kristaus mirtimi galima (plg. Žyd. 9, 26).

Ne tik visą, bet nė dalį Kristaus aukos negalima nukelti į dangų, kadangi giliu Apaštalo įsitikinimu Kristus savo auką žemėje užbaigęs. Kristus įeina į dangų jau „radęs amžiną atpirkimą" αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος (Žyd. 9, 12). Jo mirtis yra jo auka; jis negali daugiau vieno karto save aukoti, „nes kitap jam būtų reikėję kentėti daug kartų nuo pasaulio pradžios". Galėdamas tik vieną kartą mirti, „jis pasirodė vieną kartą amžių pabaigoje nuodėmes atimti savo auka" (Žyd. 9, 26. „Ir kaip žmonėms skirta vieną sykį mirti, o paskui būna teismas, taip ir Kristus buvo paaukotas vieną kartą daugelio nuodėmėms atimti" (Žyd. 9, 27 — 28).

Kai tik Kristaus kūnas buvo mirties sunaikintas ant kryžiaus, tuoj mums atsivėrė kelias į dangiškąją šventyklą (Žyd. 10, 19 — 20). Kol Kristus buvo gyvas, nebuvo įmanoma ten patekti. Reiškia, Kristaus mirtis panaikino dangun įeiti kliūtį — nuodėmę; taigi jo mirtis buvo pilna tobula auka. Kristaus kūną Apaštalas labai gražiai prilygina užkabai, kuri skyrė Švenčiausiąją nuo Šventosios ir rodė, kad kelias Dievo akivaizdon neatviras. Reikėjo ją pakelti, nustumti, kad būtų galima įeiti į Švenčiausiąją, kuri skaitėsi Dievo buveine ir vaizdavo dangų. Tas pats turėjo įvykti su Kristaus kūnu. Kai jis buvo

sunaikintas, tarsi užkaba prašalinta nuo dangaus durių, įėjimas į dangaus šventyklą, pasirodė atviras, ne tik jam, bet ir visiems žmonėms (Žyd. 10, 20). Kiek šis Švenčiausiosios užkabos simbolizmas yra realus, galima spręsti iš to, kad Kristaus mirties metu jis perplyšo pusiau nuo viršaus iki apačiai (Mat. 27, 51).

Kai dėl žydų vyriausiojo kunigo vaidmens Permaldavimo dieną, tai reik pažymėti, kad jis pats vadovavo aukoms. Jis pats surinkęs papjautų gyvulių kraują į indą, jį nešė į Švenčiausiąją ir šlakstė juomi maldytuvę, taip jį aukodamas „už savo ir už tautos nežinojimą“ — ὅ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων (Žyd. 9, 7). Šlakstymai čia reikalingi dėl to, kad tai permaldavimo ir sandoros atnaujinimo auka: kraujo pagalba vėl norima susirišti su Dievu, ir tai kaip galima artimiau. Pagaliau kraujo pavidale buvo aukojama gyvybė. Tik ši auka buvo ypatingesnė negu kitados, nes aukojama Švenčiausioj, pačioj Dievo buveinėj, Jahvės akivaizdoje.

Bet Kristui į dangų nebuvo reikalinga įeiti, kad galėtų savo kraują Dievo akivaizdoje aukoti. Turėdamas palaimintą regėjimą, jis Dievą visuomet regėjo ir buvo jo akivaizdoje visuomet, taigi ir kada mirė ant kryžiaus. Todėl nereikėjo laukti nė dangun žengimo dienos, kad savo kraują, savo gyvybę galėtų Dievui paaukoti. Tokiu būdu dangun žengimo diena Kristus aukos nieku būdu nepapildė [12]). Veikiau ji buvo tik užbaigto darbo, įgyto žmonijai išganymo (Žyd. 9, 12), naturali pasėkmė, kaip įėjimas į savo garbę, užpelnytą kančiomis (Žyd. 2, 9), ir atėjimas pas Tėvą rūpintis išganomaisiais, užtariant juos savo kryžiaus aukos nuopelnų vardu bei teikiant jiems tos pat aukos dėlei antgamtinį gyvenimą. Jis juk yra įėjęs dangun kaip „vyriausis būsimųjų, t.y., mesijinių gėrybių kunigas“ (Žyd. 9, 111). Taigi negali būti griežto panašumo tarp vyriausiojo žydų kunigo įėjimo į Švenčiausiąją ir Kristaus įžengimo į dangų.

Kai kam vis tik atrodo, kad danguje tikrai yra auka, ne iš naujo Kristaus pakartojama, nė savo esmėj papildoma, užbaigiama, bet jau tobulai užbaigta ant kryžiaus dangun nuke-

---

[12]) Chr. Pesch. De Verbo Incarnato, p. 315.

liama ir paliekama morališkai tęstis be galo [13]). Be abejo, jokio perkeitimo Kristaus Kūne tada neįvyksta. Bet tai nė nereikalinga. Tiesa, auka yra in genere signi: yra ženklas žmogaus vidinio atsidavimo Dievui, kaip jau šv. Augustinas ir šv. Tomas Akvinietis yra seniai pažymėję [14]). Bet tas vidinis Dievui atsidavimas aukoje yra svarbiausia, jei ne pati jos esmė. To užtenka ir Kristaus aukai danguje, kur Kristaus vidinis nusilenkimas ir atsidavimas Dievui nėra liovęsis, bet visuomet palaikomas [15]).

Dėl šių jausmų pasilikimo Kristuje danguje abejoti netenka; bet ar tai galima vadinti aukos aukojimu, kitas klausimas. Jei sakoma, kad žemiškos šėtros pavyzdžiu nuo sutepimų turi būti apkuoptas ir dangus, tik, žinoma, geresnėmis aukomis (Žyd. 9, 23), tai reikia teisingai suprasti. Dangų faktinai jokia nuodėmė, papildoma ant žemės, nesuteršia, ir todėl jokio apkuopimo jis nereikalingas. To apkuopimo veikiau

---

[13]) J. M. Bover. De oblatione Christi caelesti secundum Epistulam ad Hebraeos, Varbum Domini, 1921, p. 161 — 166. Autorius tai įrodo trimis šio laiško tekstais: 7, 25; 8, 1 — 3; 9, 21 — 24. Pirmojo proga rašo: „Ista interpellatio sacerdotale munus est atque officium. Iam sacerdotale Christi officium aliud non est, nisi aut unum crucis sacrificium, aut aliquid cum ipso cohaerens. Unde tandem ista caelestis interpellatio cum sacrificio crucis connectatur oportet, illud videlicet Patri repraesentans, illud moraliter quodammodo continuans“ (p. 163). Tas pat išvedama iš Žyd. 8, 1 — 3, kur pasakyta, kad dangus yra Kristaus šventykla, ir kad ten jis eina savo kunigiškas pareigas ir kad turi turėti ką nors aukoti, be abejo, danguje, ir ne ką kitą, kaip save“. „Atqui in cruce istius hostiae immolatio atque oblatío absoluta fuit et consummata. Igitur in caelo nihil aliud Christo faciendum relinquitur, nisi eadem crucis oblatio moraliter in perpetuum continuanda“ (p. 164). Žyd. 9, 21 — 24 proga rašo: „Haec Christi in caelum ingressi exhibitio et repraesentatio ante Dei conspectum pro nobis, ex praecedenti aspersione et purgatione videntur intelligenda. Est ergo exhibitio vere sacerdotalis et sacrificalis“. Ir baigia: „Concluditur caelestem istam repraesentationem nihil esse aliud quam oblationis in cruce factae et perfectae moralem quandam perseverantiam“ (p. 164).

[14]) „Sacrificium ergo visibile invisibilis sacrificii sacramentum, id est, sacrum signum, est“ (Šv. Augustinas. De Civ. Dei, 1. 10, c. 5. P. L. 41, 282). „Oblatio sacrificii fit ad aliquid significandum. Significat autem sacrificium, quod offertur exterius, interius spirituale sacrificium, quo anima se ipsam offert Deo“ (Šv. Tomas Akvinietis. II II, qu. 85, a. 2).

[15]) J. M. Bover. Op. c. p. 164 s.

reikalingi žmonės, kurie eina į dangų. Taigi čia yra veikiau metonimija, kai sakoma apkuopiamas dangus, kai faktinai žmonės yra apkuopiami [16]). Ištiesų, jie buvo apkuopiami geresne auka, būtent, paties Kristaus, kurs, savo krauju ant kryžiaus „radęs amžiną atpirkimą" (Žyd. 9, 12), įėjo „į patį dangų dabar pasirodyti už mus Dievo akivaizdoje" (Žyd. 9, 24). Taigi šis tekstas neparodo, kad danguje būtų tikrai aukojama auka, nors pats pasirodymas Kristaus, kaip pasiaukojusio už pasaulio kaltes, yra kunigiškos Kristaus veiklos dalis, kadangi remiasi aukota auka: pasirodydamas kaip paaukotas, jis nori priminti Tėvui savo iškentėtą už žmones mirtį ir taip palenkti Tėvo gailestingumą bei atlaidumą. Tai aiškus tarpininko tarp Dievo ir žmonių uždavinys, žinant kokią Dievo nemalonę užtraukė ant žmonijos nuodėmė. Ne be reikalo tad šv. Jonas (I, 2, 1) ir šv. Povilas (Rom. 8, 34; Žyd. 7, 25) mums vaizduoja Kristų kaip mūsų užtarėją danguje. „Šitas, kadangi pasilieka per amžius, turi amžiną kunigystę. Todėl jis ir gali išgelbėti amžinai tuos, kurie artinasi per jį į Dievą, nes yra visuomet gyvas, kad mus užtartų" — πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν (Žyd. 7, 24 — 25). Ἐντυγχάνειν pirma prasme reiškia sutikti, pasitikti ką nors; paskui gi turi prasmę: sutiktąjį asmenį prašyti ko nors. Taigi ἐντυγχάνειν aiškiai pabrėžia tarpininkavimo vaidmenį, koks teko Kristui esančiam danguje. Bet šį tarpininkavimo vaidmenį danguje Kristus atlieka ne aukodamas auką, bet tik parodydamas Tėvui jau paaukotos aukos nuopelnus[17]). Ir taip nuolatos, kadangi jis amžinas mūsų užtarėjas ir maldautojas už mus pas Dievą.

Tokį nuolatinį Kristaus kunigiškąjį veikimą danguje pabrėžia ir Žyd. 8, 1 — 3: „Mes turime tokį vyriausį kunigą, kursai sėdosi didenybės sosto dešinėje danguje, tarną (λειτουργός) šventyklos ir tikrosios padangtės, kurią ištiesė Viešpats, ne žmogus. Nes kiekvienas vyriausis kunigas yra įstatomas

---

[16]) S. Th. Aquinatis in omnes S. Pauli Apostoli Epistolas Commentaria 6, II t. Taurini, 1924, p. 389; J. Graf. Der Hebräerbrief, p. 182: „Entsühnung des Orts und Entsühnung der Person sind Tauschbegriffte geworden".

[17]) J. Skvireckas. Šventasis Raštas, VI t. p. 425; C. Huyghe. Op. c. p. 159.

atnašauti dovanas ir aukas; todėl reikia ir šitam turėti ką nors, ką jis atnašautų" (ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ).

Apaštalas čia priešpastato Kristų Senosios Sandoros kunigams: kai jie veikia žemiškoj šventykloj, Kristus veikia tikroj dangiškoj šventykloj, nes jis yra kunigas, net vyriausias kunigas, ir todėl turi turėti vietą, šventyklą, kurioje galėtų veikti[18]. Žemiškoji padangtė jam neprieinama, nes ten jau „yra tokių, kurie atnašauja dovanas, eidami įstatymu", nors tai yra tarnavimas tik „dangiškųjų dalykų paveikslui ir šešėliui" (Žyd. 8, 4 — 5). Pagaliau ten jis negalėtų nė kunigu būti, kadangi į žemiškąją šėtrą įsileidžiami tik aaroniškos kilmės vyriškiai, kai tuo tarpu Kristus yra kilęs iš Judo (Žyd. 7, 14). Taigi jis turi turėti sau atskirą veikimo vietą. Čia jis ne tik karalius, sėdįs Dievo didenybės dešinėje, bet drauge ir kunigas, tarnas (λειτουργός) tikrosios, dangiškosios šventyklos. [19]).

Kadangi kiekvienas kunigas, įstatytas aukoti Dievui aukas, turi turėti ką nors, ką galėtų Dievui atnašauti, tai ir Kristus be to negali apsieiti. Ir jam reikia „turėti ką nors, ką jis atnašautų". Tik Apaštalas čia nepasako, kas tas, ką jis atnašauja Dievui. Bet tai turi paaiškėti vėliau, kur pasakyta, kad jis pats kaip auka pasirodo Dievo akivaizdoje (Žyd. 9, 24; plg. taip pat 7, 27).

Yra klausimas, ar apie Kristų, kaip auką, čia kalbama esamuoju ar būtuoju laiku, tai yra, ar **reikia**, ar **reikėjo**, kad ir Kristus turėtų ką nors, ką jis atnašautų. Vulgata, kaip ir Pešito, verčia esamuoju laiku: „unde **necesse** est et hunc habere aliquid, quod offerat" — „**reikia** ir šitam turėti ką nors, ką jis atnašautų". Šiuo atveju Kristus būtų kaip nuolatinė auka (victima) Dievo akivaizdoje, kai kurių manymu, nuolat besiaukojanti Dievui. Taigi, šių nuomone, danguje būtų tikra auka (sacrificium).

---

[18]) J. — A. Van Steenkiste. Commentarius in omnes S. Pauli Epistolas 6, Brugis, 1899, II t. p. 561.

[19]) Apie levitiškos kunigystės tarnystę Apaštalas išsireiškia esamuoju laiku: „Čia yra tokių, kurie atnašauja dovanas... kurie tarnauja dangiškųjų dalykų paveikslui ir šešėliui" — ὄντων, τῶν προσφερόντων κατὰ νόμον τὰ δῶρα· οἵτινες .. λατρεύουσιν (Žyd. 8, 4 — 5). Šis esamuoju laiku išsireiškimas parodo, kad aaroniškieji kunigai dar veikė. Reiškia, Jeruzalės bažnyčia, kai Apaštalas rašė šį savo laišką, dar nebuvo išgriauta. Plg. I. — M. Vosté. Studia Paulina, Romae, 1928, p. 137 s.

Kai kurie tačiau, priešingai Vulgatai, kuri prie ἀναγκαῖον prideda „est" (ἐστίν), drauge su Teofilaktu, Eutimiju, šv. Efremu, Teodoretu, Ekumeniju, Primaziu, de Wette, Tholuck, Lunemann, B. Weiss, prie ἀναγκαῖον prideda ἦν ir verčia: „reikėjo", taigi „necesse erat"[20]).

Šį savo vertimą jie remia tuo, kad graikų žodis προσενέγκῃ yra aoristo konjunktyvas, taigi, jų manymu, čia turima minty praeities dalykas, kitaip sakant, turima minty kryžiaus auka. Taigi kadangi kiekvienas vyriausias kunigas yra įstatomas aukoti dovanas ir aukas, tai reikėjo, kad ir Kristus ką nors aukotų. Jis ir aukojo, būtent, patį save ant kryžiaus[21]). Jo gi veikla danguje pasireiškianti tik užtarymu[22]).

Panašiai dalyką aiškina ir B. F. Westcott: esą čia kalbama apie kryžiaus auką, kuri esanti sąlyga Kristui įeiti į dangų, kad ten mus užtartų. Bet danguje šis mūsų užtarymas niekuomet nesiliaująs. Atatinkamai šiai nuomonei jis verčia ir ὅθεν... ὃ προσενέγκῃ žodžius [23]).

Bet ar toks aiškinimas yra be priekaištų? Kaip jau pažymėta, ir Vulgata ir Pešito ἀνακαῖγον verčia esamuoju laiku (necesse est, reikia); taigi turi minty ne kryžiaus auką, bet ką kitą. Dalyko būklės προσενέγκῃ nepakeičia, nes čia aoristo konjuktyvas (helenistiška konstrukcija vieton klasikinio futurum indicativi) tikslaus laiko nenusako; jis skiriasi tačiau nuo konjuktyvo praesentis, kurs nurodo veikiau nuolat pasikartojančius veiksmus. Bet čia jis būtų ne vietoj, nes Kristus savo aukos nepakartoja[24]). Taigi iš προσενέγκῃ negalima išvesti, kad čia būtų kalbama apie auką, įvykusią praeityje. Tuo tarpu pats kontekstas kalba už Kristaus kaip kunigo vei-

---

[20]) Plg. E. Riggenbach. Der Brief an die Hebräer Kommentar zum Neuen Testament hsg. von Th. Zahn), Leipzig — Erlangen, 1922, p. 222; A. Schaefer, Der Hebräerbrief, Münster i. W. 1893, p. 217.

[21]) I. — M. Vosté. Studia Paulina, p. 137.

[22]) Ekumenijus šia mintimi rašo: νῦν δὲ ἀπέθανε μέν, ἵνα τὴν θυσίαν προσενέγκῃ, ἀναστὰς δὲ ἐκ νεκρῶν ἀνελήφθη, ἵνα σχοίη τόπον οὐρανόν, ἔνθα αὐτὸν ἱερᾶσθαι δεῖ. ἱερᾶσθαι δὲ νόει τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ ἡμηῶν. Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, P. G. 119, 361.

[23]) B. F. Westcott. The Epistle to the Hebrews 3, London, 1928, p. 217.

[24]) A. Schaefer. Der Hebräerbrief, p. 217; Blass — Debrunner. Neutestamentliche Grammatik 6, Göttingen, 1931, 379, p. 210.

kimą danguje dabar ir jo prisistatymą Tėvui aukos pavidale (uti victima) [25]).

Ar tai galima pavadinti Kristaus auka danguje? Tai nėra nauja Kristaus auka, nes jis tik vieną kartą save yra aukojęs (Žyd. 7, 27), būtent, ant kryžiaus, ir ta savo auka įsigijo tiek nuopelnų, kad jų pilniausiai užtenka visą pasaulį pašventinti ir jį tobulu padaryti (Žyd. 10, 14). Danguje Kristus prisistato Tėvui kaip paaukotas už mus ir su visais tos aukos nuopelnais (Žyd. 9, 24; 8, 3), kad tuo būdu mums išmelstų pasigailėjimo ir reikalingų malonių (Žyd. 7, 25). Taigi po tokios gausios aukos nauja auka nėra reikalinga; užtenka tik senąją Tėvui perstatyti ir priminti [26]). To pilnai užtenka, kad Kristus galėtų vadintis tarnu „šventyklos ir tikrosios padangtės“ (Žyd. 8, 2).

Tiesa, žydų kunigai nuolat aukodavo savo aukas šventykloje; Permaldavimo Dienos auka buvo pakartojama kasmet. Bet tai dar nereiškia, kad ir Kristus turėtų panašiai daryti, kad kad galėtų būti pavadintas dangiškosios šventyklos tarnu (λειτουργός). Priešingai, jis nepakartoja, kaip anie, savo aukos, nes ji begaliniai tobula. Bet būdamas danguje vis tik ir jis turi, ką galėtų Dievui perstatyti; tai patį save, žinoma, jau paaukotą ir su begaliniais nuopelnais. Taigi danguje Kristus yra ne besiaukojąs, bet pasiaukojusi ir Dievo priimta auka — ostija. Kitaip sakant, Dievo akivaizdoje jis yra **in statu victimae** arba **hostiae acceptatae**[27]).

---

[25]) E. Riggenbach. Der Brief an die Hebräer, p. 222 s.: „Den da V. 1 f. ausschliesslich von dem Priesterdienst redet, den Christus im Himmel vollzieht, kann V. 3 nicht von einem auf Erde gebrachten Opfer handeln, vielmehr muss im Himmel erfolgende Darbringung ins Auge gefasst sein“. — A. Schaefer šia proga taip pat rašo: „Nach dem Zusammenhange blickt der Verfasser auf Christus hin, wie Er als unser Hoherpriester im Himmel thront und eines Opferdienstes waltet“. Der Hebräerbrief, p. 216; J. Moffatt. A critical and exegetical commentary on the Epistle to the Hebrews, Edinburgh, 1924, 105; H. Windisch. Der Hebräerbrief 2, Tübingen, 1931, p. 71 s.; A. Schlatter. Der Brief an die Hebräer (in Erläuterungen zum Neuen Testament, III Bd.) Stuttgart, 1910, p. 273; J. Graf. Der Hebräerbrief, p. 160.

[26]) C. Huyghe. Commentarius in Epistolam ad Hebraeos, p. 167.

[27]) M. de la Taille, Mysterium Fidei 2, Parisiis, 1924, p. 12, 142, dvejopai supranta auką (sacrificium): In sensu activo et in sensu passivo. Auka in sensu activo yra ipsa activo sacrifica, in sensu passivo — res sacrificata. Tokis aukos padalinimas priimtinas. Jis yra ir lietuvių kalboj, nes auka kartais suprantama kaip aukojimas, kartais gi auka pažy-

Tokia pat mintis reiškiama ir šv. Jono Apreiškime, kur aprašoma danguje matytas Avinėlis lyg užmuštas, t. y., su žymėmis įvykusios aukos, nors dabar jis yra gyvas ir stovi Dievo akivaizdoje [28]. „Aš žiūrėjau, ir štai viduje sosto, ir keturių gyvūnų, ir vyriausiųjų stovėjo Avinėlis lyg užmuštas" (Apr. 5, 6). Savo žaizdų žymėmis jis visuomet turi priminti Tėvui, ką jis yra iškentėjęs žmonių išganymui pelnyti, ir taip palenkti jį į gailestingumą žmonėms, už kuriuos jis, mylimiausias Tėvo Sūnus, yra aukojęsis.

Kristus visuomet pasiliks su šiomis žymėmis danguje, ir kaip tarnas „šventyklos ir tikrosios padangtės" visuomet eis savo kunigiškas pareigas, pristatydamas save Dievui kaip auką ir užtardamas pas Tėvą visus, kurie to užtarymo yra reikalingi. Jo tarnystė danguje nėra momento tarnystė, bet nuolatinė, kaip nuolatinė buvo tarnystė žydų kunigų, einančių savo pareigas šėtroje. Jis tad nuolat stovi Tėvo akivaizdoje, perstatydamas save kaip pasiaukojusį už pasaulio išganymą, kaip auką (sensu passivo) už žmonijos nuodėmę [29]. Tai ir yra jo

---

mi aukojamąjį objektą. Mums rūpimu klausimu Autorius rašo: „Sacrificium Christi (sensu passivo) evasit quidem per resurrectionem gloriosum, per ascensionem coeleste; immortalitas autem vitae aeternae illud effecit perenne... Status victimalis, ipsa sacrificatione inductus, perseverat quamdiu manet hostia incorrupta". Bet tokia auka Kristus tapo prisikėlimu. „Est ergo inde sacrificium Christi immortale, aeternum, unde est gloriosum et coeleste" (p. 142 s.). Ir toliau: „Perseverat igitur Christi sacrificium, non quidem activum: sacrificatio enim transiit, nec iteratur aut veluti in continuo *fieri* agitur; sed perseverat utique sacrificium passivum: hostia enim durat in suo *esse* hostiae acceptatae" (p. 143). Ir dar: „Quemadmodum pontifex sanguinem sacrificii trans priores tabernaculi aedes portabat secum in interiores, sic Christus per statum illum passibilem ac incorruptibilem suae humanitatis (in quo obtulit seipsum Deo immolandum) transiens in conditionem carnis coelesti gloria sanctificatae, sacrificii sui hostiam coram Deo praesentavit. Exindeque factum est ut Christus, quanquam semel (9, 25 — 28; 10, 11 — 14; 7, 27)) oblatus in sacrificium olim, tamen rationem habeat aeternam doni, muneris, ac piaculi, objecti divino conspectui semper (8, 3; 9, 24). In quantum autem in se hostiam Deo exibet, competit ei esse et mediatorem et intercessorem, seu sacerdotem, assidue nos repropitiantem Deo" (p. 131 s.).

[28]) B. Allo. L' Apocalypse de Saint Jean 3, Paris, 1933, p. 77.

[29]) A. Maier. Commentar über den Brief an die Hebräer, Freiburg i. Br. 1861, p. 234: „Wie er sich beim Eintritte Gott als Geopfer-

pasirodymas „už mus Dievo akivaizdoje" (Žyd. 9, 24), kad jį palenktų į gailestingumą žmonėms.

Be šio pasirodymo Tėvui už mus aukos pavidale, Kristus dar savo prašymais užtaria už mus pas Tėvą. „Jis yra visuomet gyvas, kad mus užtartų" (Žyd. 7, 25).

Ne tik užtaria už mus, bet ir efektyviai vykdo mūsų išganymą, kurį savo auka yra nupelnęs (Žyd. 9, 12): jis apvalo mūsų sąžinę, pašventina (Žyd. 9, 14; 10, 1), teikia antgamtinį gyvenimą ir galop įsiveda mus į dangų, kur jis pats kaip pirmpirmtakas (πρόδρομος) už mus yra įėjęs (Žyd. 6, 20), kad tokiu būdu galėtumėm paveldėti žadėtąją amžinąją tėvainystę, žadėtąjį amžinąjį gyvenimą (Žyd. 9, 15). Štai koks Kristus, „vyriausis būsimųjų gėrybių kunigas" (Žyd. 9, 11), įėjęs į dangų „pasirodyti už mus Dievo akivaizdoje" (Žyd. 9, 24).

---

ter dargestellt hat, so hat er sich als solcher auf dem Throne Gottes bleibend niedergelassen, so dass die Selbstdarbringung etwas Zuständliches geworden ist".

Užbaiga

Išganyti pasaulį, apkuopti žmoniją nuo nuodėmės ir grąžinti jai prarastas dangaus gėrybes, Dievas turėjo daug ir įvairių priemonių. Iš daugelio jis pasirinko šią: savo Sūnaus kunigišką veiklą. Tad pasaulio išganymui antrasis Švenčiausios Trejybės asmuo turės tapti kunigu, tarpininku tarp užrūstinto Dievo ir nusidėjusios žmonijos. Turės ne tik tarpininku tapti, bet būti ir permaldavimo auka, pats tapdamas savo aukos aukotoju.

Jo kelias į pasaulį ruoštas pamažu. Jo asmuo ir jo veikla nubrėžti daug šimtmečių prieš jo atėjimą. Ruošta ir žmonija jį priimti. Paskutinysis Išganytojui kelio į žmoniją tiesėjas turėjo būti Jonas Krikštytojas, tas tyruose šaukiąs į atgailą balsas: „Taisykite Viešpaties kelią, darykite jo takus tiesius... Taip kiekvienas kūnas išvys Dievo išganymą" (Luk. 3, 4, 6).

Be pranašų, apie išganymo auką ir jos aukotoją — kunigą kalbėjo ir išrinktosios tautos kultas. Ant jų altoriaus liejamas aukų kraujas skelbė kitą nepalyginamai brangesnį kraują, kurs tikrai nuplaus žmonijos kaltes. Aukojimo apeigas atliekąs kunigas vaizdavo daug kilnesnį būsimųjų laikų kunigą, kurio tarpininkavimo ir užtarymo žodis tikrai bus Dievo išgirstas ir išklausytas. Visa tai buvo ne kas kita, kaip šešėliai ir pranašiški vaizdai būsimųjų laikų ir jų gėrybių.

Pasirodęs kaip mesijaniškų gėrybių kunigas, Kristus savo asmenimi ir savo veikla atpildė, ko stokavo Senajai Sandorai ir jos institucijoms. Paties Dievo pašauktas tarpininko pareigoms, apsiginklavęs nepalyginamu šventumu, nuo pat savo įsikūnijimo valandos jis buvo galingas tarpininkas tarp Dievo ir žmonių. Visu savo gyvenimu, bet ypač savo mirtimi jis pagarbino Dievą, tuo atsiteisdamas Dievui už įžeidimus ir žmonijos apsileidimus Dievo tarnyboje. Taip tapo jo mirtis meili Dievui auka už pasaulio kaltes. Jo kraujas nuplovė žmogaus

sielos gelmes, ko nebuvo pajėgę padaryti Senosios Sandoros aukos, nors aukojamos be atvangos. Tai buvo drauge ir sandoros kraujas, pradedąs naują laikotarpį, naują santvarką, kur žmonijos santykiai su Dievu yra pasidarę ypatingai artimi.

Su Kristaus mirtimi ant kryžiaus Išganytojo kunigiškoji veikla nepasibaigė. Jis yra amžinas kunigas, ne tik iš vardo, bet ir savo veikla. Todėl ir danguje jis yra tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, šiuos užtardamas pas savo Tėvą. Jam neprivalu antru kart danguje aukoti Tėvui; viena savo auka jis pelnė visų išganymą. Bereikia tik pritaikinti išganomiesiems savo begalinės vertės aukos nuopelnus. Kadangi kartą miręs Kristus daugiau nebemiršta, bet amžinai pasilieka Tėvo garbėje, visai suprantama kodėl jis gali amžinai užtarti tuos, kurie artinasi per jį į Dievą, ir dalinti jiems antgamtinio gyvenimo gėrybes.

Cituojamų autorių rodyklė